

Riksdagens protokoll

2006/07:81

Måndagen den 26 mars

Kl. 11.00 – 18.16

Protokoll
2006/07:81

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 19 och 20 mars.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att allmän debattimme *onsdagen den 28 mars kl. 9.00* skulle utgå. Arbetsplenum skulle inledas kl. 9.00.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:375

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:375 Svensk imamutbildning
av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är att jag måste delta i arbetsmöten kring vårpropositionen.

Stockholm den 21 mars 2007

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

Interpellation 2006/07:382

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:382 Skattelättnader för hushållstjänster
av Lennart Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra
på.

Stockholm den 22 mars 2007

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:384

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:384 Svenska jägares möjlighet till småviltsjakt
i fjällvärlden

av Krister Hammarbergh (m)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 23 mars 2007

Jordbruksdepartementet

Eskil Erlandsson (c)

Enligt uppdrag

Anders Perklev

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:394

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:394 Flygplatserna i Torsby och Hagfors
av Berit Högman (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 15 mars 2007

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:424 2 000 dagar i fångenskap
av Cecilia Wigström i Göteborg (fp)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 16 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 21 mars 2007

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

4 § Svar på interpellation 2006/07:412 om utförsäljningen av Vin & Sprit

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att agera för att säkerställa att Vin & Sprits policy när det gäller miljö och socialt ansvar inte går förlorad vid försäljning.

Den regering jag företräder är den första svenska majoritetsregeringen på 25 år. Alliansen var före höstens riksdagsval mycket rak och tydlig kring den politik vi ville föra. Detta gällde inte minst synen på ett minskat statligt bolagsägarande. Regeringen fullföljer nu alliansens löfte till väljarna genom sin hemställan till riksdagen om mandat att sälja ett antal statligt ägda bolag. Mot denna bakgrund kan jag konstatera att regeringen har ett tydligt folkligt mandat för de försäljningar som vi nu har begärt riksdagens bemyndigande att genomföra.

När det gäller försäljningen av Vin & Sprit gäller samma förutsättningar som för andra försäljningar av statligt ägda bolag. Detta innebär att regeringen kommer att pröva olika affärsmöjligheter för att hitta det alternativ som vid en samlad bedömning bedöms vara det mest affärsmässiga.

I denna bedömning ligger att en potentiell köpare har förmåga att bland annat finansiera och fullfölja ett köp på ett säkert och seriöst sätt. Självklart kommer vi i en försäljningsprocess inhämta information från potentiella köpare kring deras syn på ansvarsfrågor och hur de driver dessa. Denna information kommer att vägas in i den samlade bedömning som regeringen har ansvar att göra för att ta till vara riksdagens krav på och medborgarnas intresse av att staten agerar affärsmässigt vid försäljning av statens tillgångar.

Vid en försäljning är det inte rimligt att garantera hur en ny köpare i praktiken kommer att agera i framtiden. Varje ägare måste ta sitt eget ansvar för sin verksamhet och de ägarkrav som man ställer avseende sociala hänsyn och miljöåtaganden utöver vad som är lagstiftat.

Statens främsta verktyg för att värna miljön och sociala skyddsintressen är inte ägandet av det ena eller andra företaget. Jag bedömer det som mer angeläget att vi som lagstiftare ser till att det finns bra regelverk som styr alla aktörer på alkoholdryckesmarknaden på ett tydligt och likvärdigt sätt. Det är från ett samhällsperspektiv viktigare att en bransch som helhet agerar ansvarsfullt än enbart enskilda företag. Här kan en klok lagstiftning bidra. Jag hoppas att Eva-Lena Jansson delar min uppfattning i denna fråga.

Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, Mats Odell!

De statliga företagen ökade sin vinst under 2006 och gick med 55 miljarder kronor i vinst efter skatt. Av detta kommer ca 36 miljarder kronor att betalas in i statskassan som utdelning till ägaren, pengar som används för sjukvård, skola och barnbidrag. Den borgerliga regeringen vill nu att makten och vinsten ska hamna i privata bolag och vill sälja ut våra gemensamma bolag. Här säger nu Mats Odell att man har ett mandat från väljarna, men så är det inte – inte vad jag har uppfattat i alla fall.

När det gäller själva interpellationen och frågan om hur man tänker agera för att säkerställa att de krav som jag tycker är viktiga att man ställer fullföljs svarar Mats Odell nu att man inte tänker göra det.

I svaret kan man faktiskt utläsa att statens främsta verktyg för att värna miljön och sociala skyddsintressen inte är ägande av det ena eller andra företaget. Det ger mig nya frågor. Vad betyder detta? Kan det innebära att även Systembolaget blir föremål för privatisering, om nu statens främsta verktyg för att värna miljön och sociala skyddsintressen inte är ägandet av det ena eller andra företagandet? Visserligen pratar vi om Vin & Sprit här, men i alla fall. Svaret är generellt.

För mig är Vin & Sprit ett viktigt företag, och det skulle kunna vara ännu viktigare. Man redogör inte för några ekonomiska grunder till varför Vin & Sprit bör säljas ut, och man gör inte heller någon genomgång av eventuella alkoholpolitiska konsekvenser av försäljningen. Det har jag inte ställt några frågor om i min interpellation, men jag tycker ändå att det är viktigt att belysa detta.

När det gäller människor som har synpunkter på det här kan jag tala om att det finns många, även sådana som jag tror tillhör Mats Odells väljargrupper, som är väldigt kritiska till en utförsäljning av Vin & Sprit.

Förbundsordföranden för Ungdomens Nykterhetsförbund, Robert Damberg, säger så här: ”Regeringen ska inte sälja ut Vin & Sprit utan istället inta en aktiv ägarroll och göra Vin & Sprit till ett föredöme på marknaden. Regeringen måste våga vara ansvarsfulla ägare!”

Det är klart: När man har fyra partier, varav några faktiskt i den här kammaren har jämfört ägandet av Vin & Sprit med att ha statliga bordeller, kan man förstå att man inte riktigt har samma syn på ägandet. När man dessutom vid senaste bolagsstämman för Vin & Sprit bestämde sig för att man skulle fördubbla styrelsens arvode för att skynda på den här utförsäljningen så står det klart att det inte är så viktigt för den borgerliga regeringen att äga.

Men Mats Odell, vad betyder nu det här: ”Statens främsta verktyg för att värna miljön och sociala skyddsintressen är inte ägandet av det ena eller andra företaget.” Betyder det att ni vill sälja ännu fler bolag? Och

om man nu inte tycker att det här är viktigt, vilka krav kommer man då inte att tycka är viktiga i detta? Du redogör, tycker jag, väldigt ytligt för vad ni egentligen kommer att tycka är viktigt. Är det priset som är det viktigaste, och därmed inte det sociala ansvaret?

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson upplever inte att vi har fått något tydligt mandat från väljarna. Men jag vill ändå påminna om att vi gick ut med detta i god tid före valet. Vi har faktiskt redovisat varje år – jag skulle tro att det är de senaste tre åren – vilka företag som vi anser inte längre bör ha ett statligt ägande. Vi har redovisat det i våra gemensamma reservationer i finansutskottet. Det har varit särskilda motioner i näringsutskottet. Och vi fick ett så pass tydligt mandat att vi nu är den första majoritetsregeringen på 25 år. Jag vet inte hur det är möjligt att vifta bort ett sådant faktum. Det är inte helt säkert att det går hem.

När jag säger att det inte i första hand är genom ägandet av bolag som vi ska styra exempelvis miljöhänsyn och sociala hänsyn tycker Eva-Lena Jansson att mitt svar ger upphov till nya frågor. Det vore ganska tragiskt om vi bara kunde påverka detta i de statligt ägda bolagen. Visserligen är staten Sveriges största företagsägare – staten är största ägare på Stockholmsbörsen – men vi tror inte att den långsiktigt mest hållbara modellen är att bygga välfärdsutvecklingen på statligt ägande. Om vi ska få en positiv välfärdsutveckling framöver tror vi mer på att entreprenörer av kött och blod satsar egna pengar än att vi använder skattebetalarnas pengar i näringsverksamhet.

Det är självklart att lagstiftning på miljöområdet och på det sociala området ska styra alla företag. Det andra som ska vara styrande är till exempel den bolagskod som förhandlats fram för börsföretagen och som inkluderar en mängd föreskrifter på området. Exempel på detta är AP-fonderna som har etiska och sociala riktlinjer för sin ägarstyrning av de bolag där de är involverade. Vi har alltså många andra möjligheter att kunna styra detta än genom att staten lägger under sig delar av näringslivet.

Detaljhandeln med alkohol är en reglerad marknad, utan vinstintressen för Systembolaget, och vi vill inte ha vinstintressen i detaljhandeln för alkohol. Därför är det heller inte aktuellt att göra något åt Systembolaget. Det finns kvar. Det har en viktig samhällsuppgift, och det finns total enighet om det i Sveriges riksdag.

Vin & Sprit, däremot, är ett bolag som verkar på en fullt konkurrensutsatt och öppen marknad för alkoholdrycker. Det var ett stort bekymmer för Sverige när vi förhandlade med Europeiska unionen om införselkvoter, de så kallade resandevillkoren, till vårt land. När vi sade att det är viktigt för oss att hålla nere detta sade man från EU-kommissionens håll: Men ni är ju en av de största leverantörerna av vodka. Ni dränker våra länder i sprit. Hur kan ni kräva att vi ska tro på er när ni säger att svenskarna är så känsliga för alkohol att ni måste ha specialregler?

Det är givetvis ett problem. Jag skulle vilja fråga Eva-Lena Jansson om hon inte anser att det är ett problem. Tycker Eva-Lena Jansson verkligen att det är en statlig kärnuppgift att tillverka och distribuera vodka, och varför inte julglögg också?

Prot. 2006/07:81

26 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 4 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Nej, det kanske inte är en kärnuppgift att sälja vodka, men det kan vara ett viktigt instrument att faktiskt vara den som äger dem som säljer vodka. Om man haft kritik mot Vin & Sprits sätt att agera ute på marknaden kan man antingen välja att avhända sig ansvaret, och därmed ägarstyrningen för bolaget, eller alternativt vara med och styra bolaget, ge det andra, hårdare, direktiv och sätta upp etiska gränser för hur bolaget kan agera.

Jag tror inte att man genom att sälja Vin & Sprit får en minskad alkoholförsäljning i Sverige. Jag tror inte att det kommer att leda till att det blir bättre för att privata bolag får dra in vinsten till sin kassa i stället för att den kommer staten till del. Om den kommer staten till del kan den också användas till de alkoholskador som uppstår.

Man kan från statens sida bestämma sig för att man vill ha ett tydligt ägardirektiv för Vin & Sprit. Det tydligaste ägardirektiv som den borgerliga regeringen gett är: Sälj Vin & Sprit. Vi dubblerar ert arvode så att det ska gå fort. Vi tänker inte utreda vilka konsekvenser det får för alkoholkonsumtionen. Vi tänker heller inte utreda vilka konsekvenser det får för den alkoholpolitiska debatten i Sverige.

Jag håller med Ungdomens Nykterhetsförbund om att man som ägare kan agera aktivt och ansvarsfullt. Det finns en poäng med att staten är ägare och därmed också kontrollerar en del av marknaden.

Mats Odell säger att Systembolaget inte är föremål för privatisering. Det tycker jag är bra. Jag undrar dock om det är ett ställningstagande utifrån dagens läge och om det kan förändras i samband med att vi ser en utveckling inom EU; han hänvisar ju till EU. Mats Odell säger också att statens främsta verktyg för att värna miljön och sociala skyddsintressen inte är ägandet av det ena eller andra företaget. Nej, men det kan vara det. Det kan vara ett viktigt verktyg.

Återigen: Finns det en framtid för Systembolaget i Sverige?

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tackar Eva-Lena Jansson för en intressant diskussion om dessa frågor.

Jag blir emellertid lite konfunderad. Eva-Lena Jansson säger att vorkaproduktionen, liksom dess miljökonsekvenser, är så viktig att den bör ägas av staten. Finns det andra områden som också är viktiga? Hur är det med bilproduktion? Lastvagnar? Har inte Eva-Lena Jansson missat möjligheten att staten även där skulle kunna gå in som ägare? Det gäller ju produkter som har betydligt större inverkan på miljön, om vi talar om den fysiska miljön, och därför skulle man kunna kontrollera det den vägen. Fundera på det lite grann.

När det gäller Vin & Sprits alkoholpolitiska påverkan måste vi till att börja med konstatera att 80 procent av produktionen går på export. Det finns ingenting beträffande alkoholpolitiken som inte Systembolaget kan göra som Vin & Sprit kan göra, och därför kan man säga att det är genom Systembolaget vi kan bedriva en alkoholpolitik just vad gäller försäljning av alkoholdrycker till de svenska medborgarna.

Jag kan ge ett rakt svar på frågan: Det finns inga som helst förutsättningar för någon förändring av Systembolagets ställning, i alla fall inte så länge den här regeringen finns på plats.

Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Den delen av svaret känns tillfredsställande.

Jag konstaterar att jag inte upplevt att regeringen har ett bemyndigande från svenska folket att faktiskt göra utförsäljningarna, varken när det gäller Vin & Sprit eller de andra bolagen. Det gäller i alla fall de väljare jag möter och de som hör av sig.

Genom att se på försäljningen och diskutera hur staten agerar affärsmässigt vid försäljning av statens tillgångar kan jag konstatera att man inte agerar affärsmässigt när man säljer ut Vin & Sprit. Om vi enbart ser på de strikt affärsmässiga bedömningarna kan regeringen i dag inte lägga fram några beräkningar som visar att det är mer lönsamt att sälja ut bolagen än att behålla dem. I stället visar de bedömningar som gjorts, bland annat av riksdagens utredningstjänst, att de tillgångar vi får in från de statliga bolagen vida överstiger en utförsäljning av tillgångarna.

Man kan jämföra med att äga kor och få pengar från försäljningen av mjölk. Om man säljer korna tjänar man visserligen lite mer på det än på att sälja mjölk, men sedan har man ingen mjölk att sälja. Det är precis så ni gör, Mats Odell, när ni säljer de statliga bolagen. Ni gör er av med något som staten tjänar pengar på. Nu överlämnar ni till marknaden att tjäna de pengarna. Det handlar om pengar som skulle kunna användas i statens budget, till att fördela på vård, skola och omsorg. Jag beklagar det djupt.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson kommer in på vinsterna från näringsverksamhet jämfört med att ha en statsskuld. Jag håller med om att vi för närvarande har enorma vinster i näringslivet, inte minst i de nu aktuella företagen. Men så har det inte alltid varit, och så kommer det inte alltid att förbli. Statsskulden har vi dock kvar om vi inte gör någonting åt den. Det är därför vi har begärt mandat av riksdagen att få sälja bland annat Vin & Sprit.

Jag kan ge Eva-Lena Jansson rätt när hon säger att vi ännu inte fått mandat av riksdagen. Vi har begärt det i en proposition. Den propositionen behandlas nu av näringsutskottet, och förhoppningsvis kommer de riksdagsledamöter som i slutet av september förra året valdes av väljarna att ta ställning till frågan före sommaren. Då får vi se hur det mandatet ser ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:341 om sjöfylleri

Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig om jag avser att verka för att införa en gräns för sjöfylleri på 0,2 promille i enlighet med Rattfylleriutredningens förslag.

Rattfylleriutredningen har under våren 2006 föreslagit en rad olika åtgärder som syftar till att öka möjligheterna att förebygga och bekämpa trafikonykterhet både till sjöss och på vägarna. Utredningen har bland

annat föreslagit en nedre promillegräns på 0,2 promille för sjötrafiken men också andra åtgärder för att mer effektivt kunna bekämpa sjöfylleriet, till exempel en förstärkt roll för Kustbevakningen. Förslagen har remitterats fram till i början av hösten förra året.

Förslagen är omfattande. Vissa är intimt förknippade med varandra. Det gäller till exempel förslaget att ge Kustbevakningen befogenhet att ingripa mot både sjöfylleri och rattfylleri. Andra förslag kräver eller kan kräva ytterligare överväganden.

När det gäller just sjöfylleri är det redan i dag straffbart att till exempel framföra ett fartyg under påverkan av alkohol om det kan antas att man då inte kan utföra sin uppgift på ett betryggande sätt. Detta gäller oavsett promillehalt.

Frågan om att införa en direkt nedre promillegräns kräver noggranna överväganden och kan ses tillsammans med andra typer av frågor med anknytning till sjösäkerheten. En sådan är hur ett eventuellt obligatoriskt förarbevis för förande av vissa större eller snabbgående fritidsbåtar skulle kunna utformas. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 9 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Jag tror, Beatrice Ask, att man tjänar på att berätta som det är. Det sker faktiskt en öppen diskussion bland borgerliga partier om frågan. Saken är att man inte är överens. Det är det som är orsaken till att man inte har kommit fram med ett förslag, ingenting annat. Allt är ju klart. Förslaget finns och är remissbehandlat sedan förra hösten. Det är bara att genomföra det. Det är bara att skriva en lagrådsremiss och en proposition. Hade man gjort det hade vi också haft en ny lag i sommar, när unga människor ska ut med snabbare båtar.

Nu har man inte klarat av detta. Frågan har dragits i långbänk. Det är fullt förståeligt att man inte kan vara överens om allting om man är fyra partier i en regering. Men man ska vara ärlig och säga precis som det är: Vi är inte överens, och vi beklagar det. Be om ursäkt bör man kanske också göra med tanke på att allting är klart. Då tror jag att man skulle vinna i respekt. Det är inget tvivel om att alla tycker att det är en viktig åtgärd och att man måste komma till rätta med problemet. Det tycker förstås också regeringen. Har man då ett färdigt förslag är det klart att många blir väldigt besvikna när lagen inte kommer, vilket hade varit fullt möjligt.

Jag ställer en enkel och konkret fråga: När kommer den nya lagen? Jag vet att allting är färdigt. Det är bara att trycka på startknappen. Det är bara att sätta ihop det här på ett par veckor, så har vi en lagrådsremiss och kan fatta ett beslut. Min enda fråga är: När kommer förslaget?

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Allt är klart – det är bara att genomföra det, säger Thomas Bodström. Det låter som om Thomas Bodström är mer informerad än vad jag är.

Det är alltid så att när man har omfattande regelförslag – och det är ett omfattande förslag som Rattfylleriutredningen har lämnat – så tar det tid. Det finns många uppfattningar och mycket att göra i arbetet. I flera av de här frågorna finns det mer än en uppfattning. Vi håller på och bere-

der de här ärendena därför att det är min bestämda uppfattning att man behöver arbeta mer intensivt för att bekämpa onykterheten till sjöss. Man behöver ha verktyg som fungerar, inte minst med tanke på att sjöpolisen i dag har ganska begränsade resurser efter de neddragningar som den förra regeringen beslutade om. Det här måste få ta den tid det tar.

Min förhoppning är att vi någorlunda snart ska ha en lagrådsremiss som vi skickar ut och ett förslag som vi lägger på riksdagens bord. Det kommer att innehålla många olika förslag som är väsentliga. Frågor om reglerna för hur Kustbevakningen ska arbeta ska finnas med, men också frågor om rättighet att ta prover och annat som i dag inte finns färdigreglerat. Det är till exempel så att polisen inte får ta sållningsprov utan bara en viss typ av alkoholprov.

Jag tycker att det är otroligt viktigt att slå fast att det redan i dag är tydligt att det inte är tillåtet att föra en båt onykter. Det finns ganska tydliga regler för vad som gäller på sjön. Det handlar om ett antal kriterier för när polis och andra kan och ska ingripa. Det är viktigt att alla medborgare har det klart för sig. Vad utredningen har tittat på är ytterligare detaljanvisningar. Dem får vi återkomma till när förslaget läggs på riksdagens bord.

Anf. 11 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar justitieministern.

Justitieministern säger att det finns olika uppfattningar i frågan. Det är politikerspråk och ska översättas med ”djup splittring i frågan”.

Det är därför vi inte har ett färdigt förslag. Som sagt är det förståeligt när man är fyra partier. Moderaterna har alltid haft en viss egen inställning till alkohol. Den går igen på område efter område.

Problemet är alltså att vi inte har en lag. Men allt var klart i höstas. Utredningen var klar för länge sedan. Remissinstanserna hade sagt sitt. Beredningen hade pågått på departementet. Vi ser en tydlig skillnad mellan en borgerlig regering och en socialdemokratisk regering. Hade den socialdemokratiska regeringen fått sitta kvar hade justitieministern – det hade nog inte varit jag i så fall – kunnat lägga fram förslaget om sjöfylleri i riksdagen. Vi ser vilka konsekvenserna blir av de grundläggande skillnader i synen på alkohol och den spänning och splittring som finns i den borgerliga regeringen.

Det här är ingenting som jag bara står och säger, utan det är känt genom olika uppgifter som har förts fram, där splittringen har gestaltats. Detta är något djupt olyckligt, därför att denna lag hade kunnat rädda liv om vi hade haft den. Snabbare båtar och allt vildare sjöliv bland unga människor kostar. Därför behövs den här lagen. Jag vill att ni ska vara medvetna om att den yttersta konsekvensen av att man inte kommer överens är att man inte får denna lag. Det är ytterst kanske inte de som kör själva, utan de som drabbas av dem som kör fort och är berusade som får känna de mycket olyckliga konsekvenserna.

Jag upprepar den fråga som jag ställde: När kommer förslaget? Lite mer specificering måste man kunna åstadkomma med tanke på att det har varit klart sedan i höstas. Det är inte bara jag som efterfrågar det här. Även bland annat Kustbevakningen och tullen har djupt beklagat att det färdiga förslaget inte har presenterats. Visst är det bra att man nu satsar på ökade resurser till polisen; det vill alla partier göra. Men det är lite

märkligt att man tycker att det är så märkvärdigt när man har gjort det i ett års budgetproposition. Vi genomförde det i sex års budgetar. Det är sällan man hör någon vara särskilt stolt över att ligga under med ett-sex, men det hörde vi just Beatrice Ask vara. Men som sagt har vi inget emot att ni satsar på ökade resurser. Det har vi också velat. Det har också Vänsterpartiet, Miljöpartiet och alla andra partier velat. Det vi däremot inte har samma uppfattning om är hur viktig den här lagen skulle vara. Det som framför allt är skillnaden är att lagen hade genomförts om inte den borgerliga regeringen hade sjabblat bort detta. Ytterst ansvarig är faktiskt du, Beatrice Ask, som ska skriva under propositionen. Den hade funnits här om du hade klarat av arbetet. Det är det som är så djupt beklagligt.

Därför ställer jag återigen frågan och hoppas på ett lite mer konkret svar denna gång: När kommer lagen? Kustbevakningen, tullen och andra som vistas ute på sjön vill få svar på den fråga de har ställt så länge. De är djupt olyckliga över sjabblet. När kommer lagen? När ska de kunna känna sig trygga?

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag blir upprörd när en riksdagsledamot påstår att unga människor på fyllan kan köra snabba båtar hur som helst runt om i våra vatten. Så är det inte. Det är förbjudet att föra båt om man inte är nykter nog att klara av det.

Dessutom hör det till saken att de stora snabba båtarna väldigt sällan är de båtar som ungdomar kör, utan det brukar vara vuxna i Thomas Bodströms ålder som har möjlighet att köra den typen av mycket dyrbara båtar. Det är lika illa om det är vuxna som kör i ett sådant tillstånd att de inte är sjösäkra och inte tar hänsyn till andra.

Rattfylleriutredningens slutbetänkande kom så sent som i april förra året. Förslagen har remitterats fram till i höst. Att den nya regeringen inte säger ja och amen till allt som sades av den regering som Thomas Bodström ingick i är kanske inte så märkligt. Detta är ett omfattande förslag som har remitterats ut.

I utredningen föreslås en rad olika åtgärder för att öka trafiksäkerheten på land och till sjöss. Det handlar om att myndigheternas resurser ska användas effektivare i kampen mot trafiknykterhetsbrottslighet, och det handlar om att samordna arbetet med Tullverket, Kustbevakningen och polisen. Vissa förslag är intimt förknippade med varandra. Det gäller till exempel förslaget att ge Kustbevakningen befogenheter att ingripa mot både sjöfylleri och rattfylleri. Detta är en fråga som inte är helt enkel i alla dess delar. Jag menar att det inte är särskilt märkligt att det tar lite tid att bereda ett sådant ärende.

Den konkreta fråga som Thomas Bodström säger sig vilja ha svar på är: Exakt när kommer lagförslaget att finnas på riksdagens bord och när ska lagen införas? Jag har nyss meddelat att vi håller på att bereda frågan. Jag hoppas att vi har ett förslag som kommer under våren. På det sättet kan vi ganska snart få besluten på plats. Det är det besked jag har att lämna i dag.

Det viktiga är faktiskt att vi inte slirar på andemeningen om vad som gäller enligt svensk lag i dag. Det är inte tillåtet att köra onykter, definitivt inte med snabba farliga båtar. Polisen har också rätt att ingripa. Pro-

blemet är att Thomas Bodström har nedmonterat sjöpolis och polisresurser på ett sätt som gör att det faktiskt är mycket få därute som kan ingripa.

Nu monterar vi upp detta genom att se till att också andra myndigheter kan agera mot dem som är vårdslösa på sjön. Det är nödvändigt och bra. Men beskyll inte den nya regeringen för att vara senfärdig. Det här ärendet, som är rätt stort och komplicerat, har verkligen inte beretts längre än en del andra frågor som Justitiedepartementet och regeringen har haft att hantera.

Anf. 13 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Beatrice Ask, jag tror att det är viktigt att du som justitieminister inte försöker förvränga sanningen. Du säger att jag har nedmonterat sjöpolisen.

Du vet mycket väl att det är polisen själv som organiserar sjöpolisen och att vi har gett de största resurserna till polisen som har getts under de senaste sex åren. Det är viktigt att du inte förvränger sanningen på det sätt du gör nu. Det handlar om respekten, inte bara för dig som person utan för hela ditt ämbete och för regeringen. Man får inte stå och säga sådana saker. Du är väl medveten om att vi har 2 000 fler poliser än vi hade år 2000 tack vare de stora satsningarna.

Du ligger under med ett-sex. Du får återkomma när du börjar närma dig kvittering, så kan vi ha en vidare diskussion. Men än så länge ligger ni långt efter. Det som är allvarligt är att du försöker förvränga sanningen.

Det som är olyckligt är inte att jag är upprörd, utan det är att Kustbevakningen och tullen nu kan konstatera att den lag som hade varit fullt möjlig med en icke-borgerlig regering inte blir av till sommaren. Sommaren 2007 kommer det inte att finnas en lag. Inte bara jag utan också andra jurister anser att den lag som nu finns är bristfällig och inte tillräcklig. Just med tanke på den utveckling som har varit till sjöss är det viktigt att vi får denna lagstiftning.

Vi vet ju – även om du inte låtsas om det – att det är en splittring som är orsaken. Det handlar inte om tjänstemännens beredningsarbete. Du får det att låta som att det är de som inte klarar detta. Allt handlar om att ni är fyra olika partier som inte vet vart detta ska styras. Det är orsaken, inget annat. Det skulle ha varit hur lätt som helst att ha en lag klar till sommaren, och propositionen skulle ha kunnat behandlas här före mars utgång. Då hade lagen kunnat träda i kraft senast den 1 juli.

Detta sjabbel, som du är ytterst ansvarig för, får till resultat att det inte blir någon lag. Vi kan se vad det får för konsekvenser. Det är djupt olyckligt.

Tack för debatten!

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att vi har fått fler poliser och att vi fick det under Thomas Bodströms tid som justitieminister. Det var väldigt bra. Men det blev inte fler sjöpoliser. Det blev en neddragning av sjöpolisverksamheten. Det är också sant. Jag påpekade att detta är ett problem i det här sammanhanget, när vi pratar om sjösäkerhet.

Därför har vi anledning att samordna andra myndigheter så att de sammantaget får mer kraft att bekämpa onykterhet till sjöss. Jag tycker att det är otroligt viktigt.

Jag tycker heller inte att vi ligger under med ett-sex när regeringen nu genomför den största satsningen någonsin samtidigt som ni socialdemokrater är de som vill anslå allra minst pengar till polisen.

När det gäller beredningsprocessen är det väsentligt att framhålla att vi här inte har haft en sedvanligt långsam beredning. Det är kanske en skillnad mellan socialdemokratiska regeringar och en alliansregering. Det verkar som om Thomas Bodström har uppfattningen att beredning är något som görs bara av tjänstemän och att jag alltså skyller på tjänstemännen om jag talar om beredningen.

Hos oss har vi också en politisk beredning. Vi diskuterar avvägningar, prioriteringar och annat politiker emellan. Det är en naturlig del i beredningsprocessen att man har politiska diskussioner ovanpå de tjänstemannaresonemang som kan finnas. Det kan också hända att politiker kan komma med ett förslag där man behöver gå tillbaka till tjänstemännen för att få underlag och annat.

För mig är beredning både tjänstemannaarbete och politiskt arbete på departements- och regeringsnivå. Det är ingenting märkligt. Vi har inte dragit detta i långbänk. Vi kommer att lämna ett förslag till riksdagen, så att vi får ett bra beslut när det gäller att öka säkerheten till sjöss.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:393 om polishögskola till Västra Götaland och Borås

Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Else-Marie Lindgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att verka för att Sveriges nya polishögskola förläggs till den högskola som har de bästa förutsättningarna för att erbjuda bäst utbildningsförutsättningar. Hon har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att verka för att Sveriges nya polishögskola förläggs till Sveriges näst största region.

Jag känner väl till att ett flertal kommuner, regioner och högskolor har visat intresse av att erbjuda polisutbildning. Och jag är glad över att det intresset är så stort. En rad frågor är viktiga att utreda när det gäller vilka förändringar som bör göras av polisutbildningen. Bland annat ska utredaren Anders Danielsson ta ställning till om polisutbildningen kan och bör omvandlas till en högskoleutbildning.

Det vore oklokt av mig att ha några synpunkter på var polisutbildning ska bedrivas medan vi har en pågående utredning som ser över polisutbildningen. Jag kommer i stället att noga överväga vilka åtgärder som krävs när utredaren redovisat sitt uppdrag.

Anf. 16 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka försvaret.

Inledningsvis vill jag läsa ur regeringsförklaringen, s. 10: "Rättsväsendet måste komma närmare människorna. En synlig och närvarande polis i hela landet är viktigt för att öka tryggheten. Ambitionen är att öka antalet poliser till 20 000. Fler brott måste klaras upp. Polisen ska bättre förebygga, utreda och klara upp brott och stå till medborgarnas tjänst." Så står det i vår regeringsförklaring. Det har vi gått till val på, och därför är det oerhört viktigt att vi nu kommer i gång med utbildning av dessa poliser så snabbt som möjligt.

Samtidigt som regeringen i slutet av 2006 tillsatte en ny utredning under ledning av länspolismästare Anders Danielsson fick den förra utredaren, Agneta Stark, uppdraget att sammanfatta sin utredning och dra slutsatser. I hennes rapport till statsrådet Beatrice Ask framgår att Högsolan i Borås är ett mycket lämpligt lokaliseringsalternativ för en reformerad polisutbildning. Ansökan är väl genomarbetad, och polisutbildningen skulle självklart bli en naturlig del av den professionsutbildning som högskolan redan i dag delvis bedriver och i modellen om ett professionsuniversitet som högskolan redan har utarbetat.

Jag menar att tiden är knapp om vi ska uppnå det som står i regeringsförklaringen om 20 000 poliser. Högskolan i Borås står redo och är väl förberedd att ta emot en reformerad polisutbildning med bästa kvalitet redan nu. Därför är min fråga till statsrådet om det pågår något arbete med lokaliseringsalternativ parallellt med Danielssons utredning för att helt enkelt skynda på processen.

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först är det viktigt att understryka att satsningen på 20 000 poliser till under mandatperioden, det vill säga utbildningen av 3 000 nya poliser och förstås anställning av dem, inte alls påverkas av Anders Danielssons utredning. Eftersom vi i händelse av att vi hade fått en socialdemokratisk regering till och med hade gått ned i antalet studerande vid polisutbildningarna, fyller de utbildningsenheter som vi i dag har väl behoven. Det behövs inga nya skolor eller utbildningar för att klara av den utbildning som ska ske under den här perioden.

Den nya utbildningen som har diskuterats både i Agneta Starks utredning och i den som Anders Danielsson nu gör handlar i stället om hur en framtida polisutbildning ska se ut innehållsmässigt. Det är vad vi från alliansregeringen har velat ta reda på. Var den eventuellt ska ligga var det som den tidigare utredningen tittade på.

Det påverkar inte i dagsläget den stora utbildningssatsning som vi nu gör. Där används delvis den gamla utbildningen. Den kommer att fungera utan några nya enheter. Det pågår inte något parallellt arbete för att förlägga polisutbildning till fler ställen, utan vi avvaktar Anders Danielssons utredning.

Det är dock viktigt att säga i det här sammanhanget att den utredningen är nödvändig. Agneta Stark lämnade naturligtvis utifrån sina direktiv ett omfattande material till den nya utredningen. Men vad hon hade att titta på var frågan om högskolemässighet, på vilket sätt man omvandlar polisutbildningen till en högskoleutbildning och också hur den kan inlemmas i högskoleväsendet. Hon tog också in många synpunkter från de olika högskolor som har kunskap eller ett intresse på det här området. Det är många spännande förslag som har kommit från olika håll i det arbetet.

Problemet var att man inte hade tagit reda på vad som är bra respektive dåligt i nuvarande utbildning, hur den framtida polisutbildningen ska se ut utifrån ett verksamhetsperspektiv, hur antagningsreglerna ska bli bättre än vad de är i dag, hur man ska klara av mångfalden när det gäller rekryteringen till polisen, och så vidare. Det var inte ett uppdrag som Agneta Stark hade. Hon har inte heller några förslag – en del tyckanden, ja, men inga grundläggande förslag.

Vår uppfattning har varit att för att sjösätta en ny polisutbildning måste man också ha en beredning av frågorna på plats. Det är detta uppdrag som Anders Danielsson har fått. Han har också fått till sig det underlag som har tagits fram i den tidigare, alltför snäva utredningen så att det blir ett bra underlag. Utredningen kommer i slutet av mandatperioden då vi kan sjösätta en ny polisutbildning. Ska vi klara av det som står i regeringsförklaringen om 20 000 poliser ska de utbildas nu, och intagningarna börjar direkt. Det finns det stort utrymme för, så vi har inga problem att klara det målet. Men det påverkar inte frågan om ifall vi ska ha fler högskoleorter eller om utbildningen ska bedrivas i någon annan form. Det ligger vid sidan av, så det är två uppgifter som går parallellt med varandra och som naturligtvis också påverkar varandra i någon utsträckning.

Anf. 18 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Nu fick jag svar på min fråga: att det pågår parallella arbeten, fast de inte påverkar varandra i så stor utsträckning. Det är väl gott och väl.

Jag menar att det finns flera skäl och att det är mycket angeläget att vi får en riktig polishögskola och att den förläggs till just Västra Götaland. Där finns landets näst största polismyndighet som måste ses som en viktig resurs beträffande försörjning av lärare till utbildningen bland annat. I regionen finns ett stort behov av nyrekrytering av poliser och ett stort befolkningsunderlag att rekrytera från. Där finns också både storstads- och glesbygdsmiljöer. Därför anser jag att den utredning som Danielsson kommer med ska ta avstamp i att det är en riktig ny polishögskola som krävs.

Många förutom utredaren Agneta Stark har anslutit sig till att Högskolan i Borås är ett mycket bra alternativ. Bland annat har Västsvenska Industri- och Handelskammaren i ett pressmeddelande uttalat att näringslivet förordar Borås som etableringsort av två skäl.

Det finns ett stort engagemang bland företag i Boråstrakten som vill forska och utveckla säkerhetsarbetet, då särskilt i samarbete med polishögskolan. Här finns idéer om säker distanshandel, säkra transporter, utveckling av tekoindustrin med personskydd, till exempel krockkuddar

och skottsäkra västar. Ett annat argument från Västsvenska Handelskammaren är Borås geografiska läge, relativt centralt i Västsverige och med stora företags- och befolkningscentrum.

Statsrådet har talat om en reformerad polisutbildning, och den är intressant. Tillsammans med de argument som jag har lämnat här om att koppla ihop säkerhetsarbetet med polisarbetet skulle det kunna leda till nya spännande innovationer. Ser inte ministern detta som positivt?

Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag ser positivt på att det finns ett stort intresse för polisutbildningsfrågorna på många olika håll. Jag har här i kammaren pratat med folk både från Skåne och från Norrland, och jag vet inte hur många orter det är där man anser att man har de absolut bästa idéerna. Och jag tror att nästan alla menar att Agneta Stark anser att just deras förslag är det vinnande.

Den här regeringen kommer inte att begå samma misstag som Socialdemokraterna gjorde och diskutera lokaliseringsort innan vi vet vad utbildningen ska innehålla för att svara mot framtidens krav på poliser. Jag tror att det är viktigt att ha den inställningen.

Dessutom är det så att det inte ens i Västra Götaland är bara ett förslag som drivs. Jag var i Skövde häromdagen, och där lämnade de omfattande material. Jag tror inte att det finns någon högskola i det här landet som inte har tagit fram egna förslag, och många är mycket väl genomarbetade. Det gör att jag tycker att frågan får ligga hos den utredning som nu sitter, som tar frågorna i rätt ordning och börjar med vilket innehåll den framtida polisutbildningen ska ha. När vi har bestämt det ska vi också ta ställning till hur och var utbildningen ska organiseras.

Anf. 20 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Jag har förstått budskapet från ministern att man vill avvakta. Jag anser fortfarande att det är av oerhört stor vikt att vi får till stånd en bra polisutbildning. Och jag ser absolut en högskoleanpassad utbildning som viktig, för det måste vara bra kvalitet på de poliser som ska rekryteras.

Jag tycker att jag har gett ett antal goda argument för att snabbt komma i gång med polisutbildningen utifrån regeringsförklaringen. Nu har ministern sagt att det ordnar sig med den utbildning som redan finns på ett antal orter. Jag är tveksam till det. Vi får väl återkomma och se om vi får 3 000 poliser utbildade med högskolekvalitet och med god kvalitet före mandatperiodens utgång. Jag hoppas givetvis innerligt att det blir så.

Jag önskar också att man tar hänsyn till Borås högskola med den professionsinriktning som den redan har. Och att vi i Borås står redo att utföra uppdraget med god kvalitet råder det inget som helst tvivel om.

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill bara avsluta med att säga en sak som jag tycker är viktig. Dagens utbildning är inte genomdålig. Den håller mycket hög kvalitet i vissa avseenden. Man får fram väldigt duktiga poliser. Det pågår, precis som i alla andra utbildningar, en ständig utveckling av kvaliteten. Det kommer också att ske framdeles.

Det är viktigt att inte tro att den polisutbildning som vi har är dålig, för 3 000 poliser kommer att få den utbildningen. De kan få högskolepoäng, men inte fullt ut. Vi kan inte ändra på det förrän vi har ett innehåll klart för oss när det gäller hur den framtida utbildningen ska se ut. Vi måste som sagt ta fram det underlaget innan vi kan förändra det som gäller högskolebehörigheten.

Det mest centrala är inte högskolebehörigheten, utan att vi får en riktigt bra polisutbildning. Jag har diskuterat detta många gånger i den här kammaren. Jag tror att mycket av den utbildning som då krävs är högskolemässig. Det finns många inriktningar av polisutbildning som man kan tänka sig där det är alldeles självklart att man måste läsa på en akademisk nivå. Men det finns också inslag som är av ett annat slag. Det är balansen däremellan och de stora frågeställningarna som Anders Danielsson har att utreda så att vi landar rätt.

Avslutningsvis i debatten vill jag gärna säga: Låt oss inte sprida rykten om att vi inte håller god kvalitet på vår polisutbildning! Den är bra, men den kan och måste bli ännu mycket bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:402 om åtgärder för yrkesutbildningar inom kriminalvården

Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att de yrkesutbildningar som i dag finns i Kriminalvården inte ska dras in. Vidare har Lena Olsson frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra möjligheterna till utbildning och arbete som kan leda till vidare anställning efter strafftiden.

De frågor Lena Olsson ställer berör ett högprioriterat område för regeringen: hur vi ska få människor i arbete. Att kriminalvårdens klienter i allt större utsträckning framöver ska kunna gå ut i arbete ingår naturligtvis som en del i regeringens arbetslinje.

Jag vet att Kriminalvården i dag har ett ambitiöst program för att öka omfattningen av den dagliga programverksamheten som består av utbildning, arbetsdrift och behandlingsprogram. Men jag kan ändå se ett behov av att lyfta fram arbetsdriften. Därför har jag också uttalat att arbetsdriften inom Kriminalvården behöver stärkas och utvecklas. De yrkesutbildningar som finns inom Kriminalvården ingår här som en viktig komponent. Under 2000-talet har Kriminalvårdens yrkes- och arbetsmarknadsutbildning finansierats av Arbetsmarknadsstyrelsen, Ams. Under 2006 fanns utbildning att tillgå på 24 anstalter spridda över landet.

Nu reformerar regeringen arbetsmarknadspolitiken, och som framgår av regeringens budgetproposition för 2007 har regeringen valt att bland annat minska resurserna för programinsatser. Det är ett medvetet val eftersom efterfrågan på arbetskraft nu ökar kraftigt. Regeringens ambition är inte att yrkesutbildningen inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet ska minska i omfattning, utan Ams uppdrag är att ge dem som står längst från arbetsmarknaden hjälp att återinträda på arbetsmarknaden. Regeringen har också tillsatt en utredning som tittar på hur vi ska

få en flexiblar arbetsmarknadsutbildning som ger bättre kvalitet, innehåll och dimensionering. Utredningen ska lämna sina förslag senast den 31 december 2007. Därefter ankommer det på regeringen att överväga konsekvenserna av förslagen.

Jag kommer noga att följa hur förslagen på arbetsmarknadspolitikens område kommer att påverka innehållet i Kriminalvårdens programverksamhet.

Anf. 23 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag vill passa på att tacka ministern för svaret. Kriminalvården har ett ambitiöst program – detta för att prioritera en återanpassning. Det är ett prioriterat område och ett av Kriminalvårdens huvuduppgifter.

Men vi i Vänsterpartiet är lite bekymrade över att det här hotas av den sittande regeringen, som aviserar hårdare tag med straffskärpning och längre straff. Samtidigt ser vi inte så mycket resurstillskott som Kriminalvården behöver för att klara åtagandena i framtiden.

Ministern säger att det är viktigt att lyfta fram arbetsdriften, och det tycker vi är bra. Men jag vill också i detta sammanhang uttrycka att alla slags program för återanpassning är viktiga. Det här hänger ihop med att man ska få en vidare yrkesutbildning inom kriminalvården.

Ams har anslagit 40 miljoner kronor till Kriminalvården år 2007. Det är samma anslag som man hade 2006. Anslaget kommer att behöva förstärkas i framtiden i och med alla straffskärpningar och hårdare tag som man aviserar. Det kommer i sin tur att leda till att Kriminalvården behöver mer resurser, bland annat till de utbildningar som kan leda till jobb.

De yrkesutbildningar som finns är en lyckad satsning inom kriminalvården. De har lett till att 90 procent får jobb efter utbildning – detta enligt uppgifter från Kriminalvården själv. Min fråga blir då: Kommer det här att bibehållas i framtiden? Vi ser att behovet kommer att öka. Vi i Vänsterpartiet förordar denna satsning och tycker att den är nödvändig.

Det mest akuta i dagsläget är den permanentade verksamheten Krami som finns i öppenvården och som nu direkt hotas. Det är så illa att Örebro län upphör med sin verksamhet nu vid halvårsskiftet 2007 för att resurserna är slut. Man får inte några signaler om tillskott. Detta är naturligtvis bekymmersamt. Krami är en bra verksamhet, som nu hotas.

Jag kan i detta sammanhang också passa på att säga att det inte blir någonting av med den verksamhet som man vill starta med Krami i Malmö. Resurserna finns inte.

Min första fråga till ministern är: Vilka åtgärder kommer att vidtas för att akut och fortsättningsvis säkerställa Kramiverksamheten i framtiden?

Jag nöjer mig med att ställa den första frågan nu, och återkommer.

Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Lena Olsson tar upp de här frågorna, för jag engagerar mig verkligen i dem. Jag tycker att både yrkesutbildningen och arbetsdriften är otroligt viktiga.

Jag delar inte uppfattningen att det här hotas av den sittande regeringen. Även om det skulle vara så – vilket det inte är – att vi ger otillräckliga resurser till Kriminalvården betalas ju yrkesutbildningen av Ams. Jag var

tydlig i mitt svar; vår ambition är att försäkra oss om att yrkesutbildningen inte dras ned. Det kommer vi att jobba hårt för.

Det som däremot kan vara ett problem mellan varven är att man i andra programverksamheter glömmer bort de speciella förhållanden som tidigare intagna kan ha. De har inte stått till arbetsmarknadens förfogande till exempel. Då glöms det bort att det kan behövas specialregler och annat. Vi tittar på detta för att se till att inte den som har suttit i fängelse i efterhand i onödan ska få sämre villkor än någon annan när det gäller att vara med i olika program och så vidare för att få arbete.

Jag tycker inte att yrkesutbildningen är något stort bekymmer. Möjligen kan den vara det i och med att min ambition är att vi ska ha mycket mer av detta. Det är alldeles för få som berörs. Tyvärr visar statistiken från de senaste årens regeringsinnehav att arbetsdriften och möjligheten att göra något vettigt på dagarna för dem som sitter i fängelse har sjunkit år från år. Det var också därför man här i slutändan kom på att man måste göra något. Det är därför Kriminalvårdsstyrelsen har tillsatt ett aktivt program för att arbeta både med mer yrkesutbildning, behandling, utbildning och vad det nu kan vara – inte minst arbetsdriften. Jag tror att arbetsdriften är otroligt betydelsefull, för där ges många möjlighet att pröva på ett arbete och att känna att man gör någonting meningsfullt.

Vi har stora problem med det här i dag, för det fanns en period där man inom kriminalvården rensade ut allt och inte moderniserade vare sig innehåll eller annat. Det gör också att man i dag har större problem med att konkurrera med omvärlden. Sverige konkurrerar ofta med Kina om jobb när det gäller arbetsdriften, och detta är ett problem i dag.

Jag var på Tidaholmsanstalten så sent som i torsdags – tror jag att det var. Där finns en fantastisk bra verksamhet där man lyckas mycket väl. Man får rätt många intagna att göra ett bra jobb samtidigt som man har utbildnings- och yrkesutbildningsverksamhet som är bra.

Krami är också ett viktigt inslag för att arbeta med de här frågorna inom frivården. Det är inte i första hand regeringen som är bekymret, utan detta är ett samarbete mellan arbetsförmedlingarna lokalt, socialförvaltningarna och Kriminalvården. Det är möjligt att det finns en del bekymmer med detta, och det får vi i så fall ta och titta på. Det är otroligt viktigt att den som har varit kriminell och har avtjänat sitt straff under tiden får möjlighet att förbereda sig för ett hederligt liv. De måste få en möjlighet att ta ett arbete och komma in i arbetslivet. Detta är vi naturligtvis beredda att arbeta för.

Men, som sagt, när det gäller den fråga som ställdes, som handlade om vilka åtgärder vi skulle vidta för att försäkra oss om att yrkesutbildningarna finns kvar inom kriminalvården, tycker jag ändå att vi är ganska tydliga. Vi kommer att jobba för att se till att vi har sådana framöver och att vi utvecklar den verksamheten och att vi också uppmuntrar kriminalvården att arbeta med det som kallas för arbetsdrift och att man faktiskt utvecklar den verksamheten.

Jag ser det som en del i det behandlingsarbete som vi gör med hjälp av olika mer psykologbaserade behandlingsprogram och annat. Att göra något vettigt på dagarna är otroligt centralt, och det vill jag att våra intagna ska kunna göra.

Anf. 25 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka ministern för svaret, men det låter inte så betryggande. Man kan ofta säga att man prioriterar. Vi vet ju vad som aviseras framgent här. Och detta kommer också an på att man tillförsäkrar kriminalvården mer resurser för att man faktiskt ska klara de här uppgifterna, som man ställs inför. Och det är ju bra att man, som ministern säger, försäkrar att de här yrkesutbildningarna kommer att bli kvar. Det är väldigt viktigt i den här återanpassningen.

Samtidigt kan man bli lite skärrad i och med att man ser stora neddragningar inom arbetsmarknadspolitiken som helhet, och det tycker vi i Vänsterpartiet är väldigt allvarligt. Men nu gällde det specifikt detta inom kriminalvården. Svaret jag får är att det inte kommer att ske några neddragningar. Man kommer att titta på det här väldigt noga. Man kommer också att tillförsäkra fler sådana här platser i framtiden, om jag förstod svaret rätt.

Men när det gäller Krami är man i en akut situation – det är en verksamhet som är väldigt populär som också har gett mycket bra resultat. I Örebro län resulterar det här i att man inte har några resurser. Man kan inte fortsätta med den här verksamheten efter halvårsskiftet 2007. Och här skulle jag vilja ha ett svar. Får vi se några extraresurser i vårpropositionen som kan tillförsäkra verksamheten en fortsättning? Och i och med att det är så här redan i dag måste man ju också se på den här frågan större i framtiden.

När det gäller Krami vet jag att socialtjänsten också är involverad. Jag har ringt och tagit reda på hur det är. Det finns ingen signal från kommunerna om att man har tänkt spara på det här, utan det man har bekymmer med är resurser för att förmedla praktikplatser där de här människorna kan få vikariera.

Jag tycker att det här är en grupp som står väldigt långt från arbetsmarknaden. Jag tittade till exempel i regleringsbrevet till Ams. Där står inte den här gruppen omnämnd över huvud taget. Vi vet ju redan i dag att det, om man har suttit inne eller har varit bestraffad, kan vara problem att få en chans igen. Och det tycker jag är väldigt viktigt. I ett humant samhälle bör man kunna återanpassas om man har tagit sitt straff.

Jag är väldigt bekymrad, speciellt över Krami. Kan du lova i dag att man ska titta på det här? Örebro kommer ju att upphöra med verksamheten. Det är en klar och tydlig signal. Och det skulle jag betrakta som väldigt illavarslande. Och det är samma sak med verksamheten i Malmö. Där ville man starta, men nu har man inga resurser. Jag skulle vara tacksam, och flera med mig, över svar på den här frågan.

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill återigen bara upprepa att yrkesutbildningen, som interpellationen bland annat gällde, inte finansieras av kriminalvården. Och inom arbetsmarknadspolitiken gäller regeringens arbetslinje. Det innebär bland annat att insatserna ska fokuseras på dem som står längst från arbetsmarknaden, och dit hör ju många av de intagna.

Inom ramen för kriminalvårdens arbete är det också min uppfattning att vi ska arbeta för att öka på arbetsdriften, så att vi får mer innehåll i verksamheten än vad vi har i dag. Men vi har väldigt stora bekymmer, beroende på den eftersatta kriminalvårdssituation som vi har i dag. Det

finns trängselproblem och brist på platser. Det gör att vi får lägga väldigt mycket på att försöka bygga bort den typen av problem. Men vi prioriterar ändå upp innehållet.

När det gäller Kramis verksamhet vill jag vara tydlig. Det är klart att det inte kommer någonting i vårpropositionen. Det här är ju en fråga som handlar om ett lokalt samarbete mellan arbetsförmedlingar, socialförvaltningar, socialnämnder och kriminalvården. Om jag har förstått det hela rätt ska man, utifrån de förändringar som ska ske av Ams framöver, under våren lämna förslag på prioriteringar som man lokalt anser nödvändiga. Det ska lämnas in i maj. Innan dess är det svårt att veta någonting om hur det egentligen ser ut.

Jag var inte klar över att interpellanten särskilt ville diskutera Kramis verksamhet i Örebro och Malmö. Jag kan inte heller någonting om detaljerna i de två exemplen, varför jag inte kan ge något svar på hur det ser ut just där. Men det är, som sagt, utifrån omställningarna inom Ams som man nu tar fram lokala prioriteringar och annat. Först när man ser dem ser man ju resultaten.

Men min grundinställning är den som jag har redovisat i övrigt. Det är klart att vi måste försöka se till att människor som har begått brott och har avtjänat sitt straff har goda förutsättningar att komma tillbaka till ett hederligt arbete. Det är en av de viktigaste investeringarna i människovärdighet som vi faktiskt kan göra – det är viktigt också rent ekonomiskt. Det arbetet kommer jag att driva på.

Jag får väl gå hem och läsa på mer om Kramis verksamhet. Men jag tror, som sagt, att det inte i första hand är en regeringsfråga. Vårpropositionen är framför allt ett flerårsdokument när det gäller de ekonomiska ramarna, och där hanteras ju inte den här typen av detaljerade frågor. Det kan däremot göras i en tilläggsbudget. Men, som sagt, jag kan ingenting om detaljerna när det gäller Örebro och Malmö. De besked som jag har fått är att det handlar om lokala prioriteringar. Det är ganska stor osäkerhet och variation. Det skapar naturligtvis väldigt mycket oro runt om i landet kring den här verksamheten. Det har jag också stor förståelse för.

Anf. 27 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Om jag har förstått det rätt är Krami ett samarbete mellan kriminalvården, som är statens ansvar när det gäller resurser, och de lokala arbetsförmedlingarna och socialtjänsten. Så ser det ut. De uppgifterna har jag fått.

Jag skulle vara väldigt tacksam om ministern kollade upp det här. Jag tror inte heller ministern vill att det ska gå på det här viset, att man måste upphöra. Det här är alltså en permanentad verksamhet.

Förra regeringen hade inte gjort ditt och datt. Men i dag kanske man kan glömma den historiska biten en gång, eftersom jag inte har nagelfarit allt under de fyra år då jag var borta från det här huset. Det måste ju finnas en vilja hos sittande regering. Det kommer ju inte att bli mer in-terner på våra fängelser. Man aviserar en utbyggnad på mellan 2 500 och 3 000 nya platser. Det borde också synas i en budget. Och jag vill påstå att jag inte har sett så mycket av det.

Ibland handlar interpellationen om yrkesutbildningarna inom kriminalvården. Men ministern kan också flyta ut, göra någon sväng och dra in en massa annat. Då får jag passa på att göra detsamma. Jag undrar hur mycket resurser man har tänkt lägga i framtiden på kriminalvården, eftersom det kommer att bli en väldigt stor verksamhet.

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är nog så att vi alla far ut lite grann i diskussionerna, och det är väl rimligt. Jag uppfattar att det i interpellationsdebatter ska vara ett fritt meningsutbyte, och saker hänger ofta samman.

När det gäller kriminalvårdens ekonomi i framtiden och inte minst vad vi har råd att satsa på i innehålllet finns det, som jag sade tidigare, väldigt mycket kvar att göra.

Det som är bekymret och det vi har gjort är att ta ett antal beslut om utbyggnaden. Det har också tillförts pengar. Men det har inte blivit så mycket. Så vi undrar lite vad det är som har hänt. Jag har bett om en ordentlig genomgång av investeringarna, de resurser som finns och annat för att vi ska ha ett riktigt bra underlag inför de kommande åren så att vi ska kunna göra rätt satsningar och att det också ska bli rimligt.

Det är klart att även om vi måste bygga ut fler platser och det kräver rätt mycket resurser så är jag angelägen om att inte helt glömma bort innehålllet. För jag tror att det är otroligt viktigt att vi gör rätt saker.

Jag var inne på det som den här interpellationsdebatten berörde, nämligen problemet med arbetsdriften, det vill säga hur många timmar som man faktiskt kan delta i någon typ av arbete, när man sitter i fängelse framför allt. Det visar sig tyvärr att vi har gått ifrån en procentuell andel på 29 procent – av tiden måste det vara – till 22. Det har sjunkit från år 2000 till 2004 på ett sätt som är rent olyckligt. Vi har fler och fler som sitter inne. Det är mer och mer trångt. Vi har svårare och svårare att differentiera. Samtidigt erbjuder vi inte tillräckligt med arbete och sysselsättning för de intagna. Det är en ekvation som inte håller.

Jag vill ändå säga att oavsett hur mycket pengar det blir så kommer jag att använda en del av resurserna till att se till att vi förbättrar arbetsinnehålllet och försöker arbeta med en arbetslinje med det långsiktiga syftet att den som avtjänat sitt straff också ska kunna få ett jobb när han eller hon kommer ut i frihet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:407 om Romstadgan

Anf. 29 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Alice Åström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av förslagen i betänkandet *Internationella brott och svensk jurisdiktion*.

Betänkandet innehåller två separata delar. Jag har förstått Alice Åströms fråga som så att hon avser den del som gäller de internationella brotten.

Det är självklart mycket viktigt att svensk strafflagstiftning möjliggör lagföring av personer som har begått folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser. Det råder dock ingen tvekan om att nuvarande bestämmelser ger sådana möjligheter. Vi har en särskild lagstiftning om straff för folkmord, och i brottsbalken finns bestämmelsen om folkrättsbrott som straffsanktionerar krigsförbrytelser. Även de gärningar som i Romstadgan betecknas som brott mot mänskligheten faller under svensk strafflag. För dessa kan brottsbalkens bestämmelser om bland annat mord, grov misshandel och våldtäkt tillämpas. Svensk domstol har också i de flesta av dessa fall behörighet att döma över brotten oavsett var och av vem de har begåtts.

Jag vill i sammanhanget också påpeka att bestämmelsen om folkrättsbrott nyligen tillämpats i praktiken. Det skedde vid en rättegång om krigsförbrytelser som genomfördes vid Stockholms tingsrätt under senhösten 2006. Åtalet ledde till fällande dom. Den svenska lagstiftningen medförde inga hinder för lagföring av det som enligt internationell humanitär rätt var att betrakta som krigsförbrytelser i den mån det var föremål för prövning i målet.

Sverige har ingen folkrättslig skyldighet att införa brotten i Romstadgan i svensk rätt. Romstadgan bygger i stället på den så kallade komplementaritetsprincipen enligt vilken det i första hand ankommer på de enskilda staterna att ansvara för lagföringen av brott mot stadgans straffbestämmelser. Svensk lagstiftning uppfyller som sagt på det hela taget de krav på möjligheter till lagföring som komplementaritetsprincipen ställer.

Trots det kan det finnas skäl att se över lagstiftningen i syfte att göra den tydligare och för att den bättre ska stå i överensstämmelse med utvecklingen på den internationella rättens område.

Jag har flera gånger sagt att det är min ambition att lägga fram förslag kring detta. Tyvärr har det inte kunnat ske så snabbt som jag hade avsett. Men ambitionen ligger fast.

Anf. 30 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka justitieministern för svaret. Om jag ska säga något positivt är det att justitieministern tydligt signalerar att det finns skäl att se över lagstiftningen för att göra den tydligare och för att den bättre ska stå i överensstämmelse med utvecklingen på den internationella rättens område. Jag är glad att justitieministern säger att justitieministern har en ambition att lägga fram ett förslag om det här, att det inte kan gå så snabbt som man har avsett men att ambitionen ligger kvar. För det finns ju all anledning att vara kritisk mot den svenska lagstiftningen och att vi inte har införlivat Romstadgan på det sätt som faktiskt krävs.

Det är två saker som är särskilt viktiga. Det ena är, och det säger justitieministern, att det inte finns något formellt krav på att man ska införliva stadgans straffrättsliga principer. Men i praktiken innebär stadgan att det finns ett sådant krav. Det är ju komplementaritetsprincipen som gäller, och den innebär att ICC bara ska träda in som ett komplement när nationell rättskipning inte fungerar. Därför är det ganska tydligt och självklart att vi måste införliva Romstadgan. Det vore en tragedi om Sverige skulle hamna i läget att ICC skulle behöva träda in för att Sverige i sin straffrättsliga reglering inte har gått så långt som stadgan gör.

De flesta länder har gjort en översyn av behovet av lagändringar, och vi behöver göra det här så snabbt som möjligt. Vi skulle riskera att hamna i samma klass som mer eller mindre skurkstater som inte är beredda att följa Romstadgan på det här området.

Visst ser vi att det finns områden i stadgan, bland annat när det gäller förmäns ansvar, där stadgan faktiskt går mycket längre än svensk lagstiftning. Vi har frågan om preskription, där stadgan också går mycket längre än svensk lagstiftning. Internationella brott ska ju undantas från preskription. Där ligger vi långt ifrån det som stadgan har.

Visst, Sverige har kunnat fälla Arklöv för folkrättsbrott. Motsatsen hade varit katastrof, om vi i Sverige inte hade kunnat göra det. Att den katastrofen kunde undvikas, vilket var positivt, är inte tillräckligt för att vi inte ska vidta de åtgärder som behöver göras.

Justitieministern signalerade att man skulle ta tag i det och att man kommer att återkomma men inte så snabbt som justitieministern skulle vilja. Min fråga till justitieministern blir väldigt konkret. När kommer justitieministern att komma med ett förslag till Sveriges riksdag där vi lever upp till internationell rätt på det här området?

Anf. 31 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! I dag är en stor dag. Jemen har som andra arabland i Mellanöstern beslutat att ratificera Romstadgan. Om Jemen kan ratificera Romstadgan torde väl ändå Sverige, demokratin, kunna implementera den. Det är för övrigt sjätte gången som jag diskuterar med en justitieminister oavsett färg i denna fråga. Det har varit väldigt många löften om att Sverige ska implementera Romstadgan men få konkreta politiska resultat.

Man kan för det första fråga sig varför det behövs en ny svensk lag. Som har nämnts bygger ICC på den så kallade principen om komplementaritet, det vill säga ICC ska endast agera om de enskilda staterna varken kan eller vill göra det. Det primära ansvaret för att lagföra personer som är misstänkta för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser vilar alltså på staterna.

Mot bakgrund av denna komplementaritetsprincip är det viktigt att det finns en nationell lagstiftning som gör det möjligt att också i nationella domstolar döma personer som har gjort sig skyldiga till dessa grova brott. Det räcker därför inte att Sverige har ratificerat Romstadgan. Vi måste också implementera den i den nationella lagstiftningen.

För det andra är nuvarande lag som straffbelagt folkrättsbrott inte tillräckligt klar och förutsägbar, vilket gör att domstolar frikänner vid grova förbrytelser. Nuvarande lag är ett så kallat blankettförbud, vilket innebär att den hänvisar till internationella traktat och sedvana. Det finns inga andra sådana exempel i det svenska rättssystemet. Det här kan anses bryta mot legalitetsprincipen, som är en av grunderna för svensk straffrättskipning.

Beatrice Ask hävdar i sitt svar att Jackie Arklöv har blivit dömd för folkrättsbrott och att den nuvarande lagen är av tillräckligt hög kvalitet. Vad man då kan säga är att domen mot Jackie Arklöv faktiskt endast har prövats i underrätt, i svensk tingsrätt. Det är inte säkert att den skulle stå sig i högre instanser.

Den sista och i mitt tycke allvarligaste aspekten av att Sverige inte har implementerat Romstadgan handlar om att denna förhållning från regeringar, oavsett färg, faktiskt skadar svensk utrikespolitik. Sverige har under flera år uppmuntrat andra länder att ansluta sig till olika internationella stadgar och till den internationella brottmålsdomstolen och att anpassa sin lagstiftning därefter. Med vilken tyngd kan Sverige i fortsättningen hävda att andra länder ska lagföra misstänkta förbrytare om vi inte själva anpassar vår lagstiftning?

Jag tycker att Alice Åströms fråga är på sin plats. Det är otroligt viktigt att dessa löften faktiskt också blir verklighet. Nota bene: Jag har ställt skriftliga frågor till Thomas Bodström från 2002 och framåt. Hela tiden har det kommit löften om att stadgan ska implementeras, men mycket lite sker. Det är otroligt viktigt att betona att om Sverige ska vara ett gott föredöme internationellt måste vi också leva upp till detta.

Anf. 32 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Romstadgan är en milstolpe i den internationella rättens utveckling, och Sverige deltog väldigt aktivt i arbetet med att förhandla fram den. Eftersom stadgan bygger på komplementaritetsprincipen är det naturligtvis angeläget att staterna har straffbelagt folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Sverige *har* straffbestämmelser för detta. Våra domstolar har också mycket långtgående domsrätt.

Sverige har, inte minst tillsammans med övriga medlemsstater i EU, en viktig roll att spela för att Romstadgan ska få genomslag i så många stater som möjligt. Det pågår också andra lagstiftningsprojekt som i realiteten anpassar svensk lagstiftning till Romstadgan i viktiga delar. Ett exempel är förslaget om slopande av preskriptionstiden för vissa brott, bland annat mord, folkmord och grova folkrättsbrott, som nu är ute på remiss. Helt nedlagt är alltså inte projektet.

Trots detta kan det precis som interpellanten och även Birgitta Ohlsson säger finnas skäl att se över lagstiftningen för att göra den tydligare och bringa den i bättre överensstämmelse med den internationella rättens utveckling. Jag konstaterar dock att de framlagda förslagen är omfattande och juridiskt komplicerade och kräver ganska noggrant principiellt arbete. Då fungerar det så på ett departement att man måste avsätta tid, och det handlar alltid om prioriteringar.

Jag kan konstatera, vilket gör mig bekymrad, att vi inte har fått fram detta riktigt så fort som jag hade hoppats. Samtidigt kan jag konstatera att den förra regeringen hade fyra år på sig att lägga fram ett förslag utan att förmå sig att komma till skott.

Jag har förhört mig lite grann om var arbetet ligger. Det har ändå gjorts ett beredningsarbete som ligger på en viss nivå. Jag vet ungefär hur lång tid och hur omfattande arbete som krävs för att få fram detta och ska göra vad jag kan när det gäller att titta på prioriteringarna. Det viktiga är ändå att vi är trygga i att den svenska lagstiftningen fungerar som den just nu ser ut. Någon tragedi är detta naturligtvis inte. Jag tror inte att vi kommer att hamna i en situation där vi får rycka ut och tala om att Sverige inte klarar av det här.

Detta räcker inte. Vi ska också vara ett föredöme. Det arbetet är dock som sagt delvis inlett. Jag får återkomma med exakt besked om när ett förslag kan vara klart, för det har jag inte lyckats få fram. Detta är också

en enhet som är väldigt hårt ansträngd av arbete. Det är många viktiga saker vi behöver uträtta.

Min ambition kvarstår dock. Jag anser att vi ska ha en översyn av detta och att vi ska införliva Romstadgan i svensk rätt, men jag vågar inte säga exakt när. Det är också en skillnad i förhållande till den förra regeringen, om jag ska tro Birgitta Ohlsson: Jag ger inga stora löften utan försöker redovisa min principiella inställning och skälen till den.

Anf. 33 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Det är bra att justitieministern signalerar den principiella inställningen att vi ska införliva Romstadgan och att det är med denna målsättning som arbetet bedrivs. Ändå kan jag vara kritisk, precis på samma sätt som jag var kritisk mot den förra regeringen, därför att det inte händer någonting. Utredningen om detta kom ju 2002!

Med tanke på att Sverige ska vara ett föredöme i världen – vi kräver ju detta av andra länder, och att flera länder ansluter sig till Romstadgan är en väldigt viktig process där Sverige ska vara pådrivare – är det beklagansvärt att vi fortfarande inte har kommit längre. Redan 2002 när den här utredningen arbetade hade Estland, Polen och Ungern nyligen antagit eller var precis på gång att anta nya generella straffregler som man utformat så att de var samstämmiga med Romstadgan. I Norge pågick det också ett omfattande arbete med att anta en ny strafflagstiftning år 2002. Många andra länder som då var på gång att anta särskilda strafflagar avseende internationella brott – Storbritannien, Nya Zeeland, Kanada – har valt att inte utforma några egna brottsbeskrivningar utan hänvisar i sin nya lagstiftning helt till Romstadgans brottsdefinitioner.

Vi ser alltså att väldigt många länder redan har inlett detta arbete. Många länder har kommit mycket längre än Sverige.

Just när det gäller den internationella rätten, brottmålsdomstolen och Romstadgan är det otroligt viktigt att länder som Sverige är föregångsländer. Det får inte finnas en enda möjlighet – jag hoppas att justitieministern delar den uppfattningen – för länder som kränker och begår brott mot mänskliga rättigheter att säga: Ja, att vi inte har införlivat detta är inget konstigt. Sverige har ju inte heller införlivat Romstadgan. Det är i detta perspektiv det är viktigt att vi ligger i framkant när vi driver de här frågorna.

Jag får tacka justitieministern för det principiella svaret. Även om enheten på Justitiedepartementet är ansträngd när det gäller de här frågorna hoppas jag att detta ges en hög prioritet. I det internationella arbetet har Sverige denna viktiga roll att spela. Jag vill inte att Sverige ska vara ett land som kan användas när länder ska ursäkta sig för att man inte tar itu med de brott mot mänskliga rättigheter som begås.

Anf. 34 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Jag vill instämma i Alice Åströms förhoppning att justitieminister Beatrice Ask kommer att lyfta upp frågan till en högre nivå och driva på så att Sverige faktiskt också implementerar Romstadgan.

Folkmord hör som sagt till de grymmaste barbarier vi sett i världshistorien, alltifrån andra världskrigets judeutrotningar till folkmordet i Rwanda som skördade uppemot en miljon offer på ungefär hundra dagar. Men det pågår också grymma folkmord i dag, exempelvis i Darfur där

uppmot 300 000 människor har blivit dödade – något som förmodligen kommer att komma upp som ett stort fall i den internationella brottmålsdomstolen i Haag. Här har vi ett starkt moraliskt ansvar från svensk sida.

Det var i juni 2001 som Sverige ratificerade Romstadgan. Det har gått sex år sedan dess, och det är dags att höja tempot. Beatrice Ask kan inte ställas till svars för att Thomas Bodström var ovanligt slapp i denna fråga, men det är viktigt att den nya borgerliga regeringen lägger sig i framkant och väljer att lyfta upp frågan.

Andra frågor som rör folkmord och som också bör diskuteras och reflekteras över en dag som denna är exempelvis att vi borde ha en folkmordsenhet vid Rikskrim, något som har lyfts fram tidigare, och att det kanske kan finnas tusentals krigsförbrytare på svensk mark just nu – ett oerhört allvarligt problem.

Sverige har alltid haft en hög svansföring när det gäller internationella traktat och internationell rätt. Därför är det viktigt att man faktiskt lyfter upp den internationella straffrättsutredningen som vi inte har diskuterat i dag. Den kan inte ligga i en frysbox utan måste upp, debatteras och läggas fram.

Sist men inte minst: Om ett land som Jemen, som är mycket mindre utvecklat demokratiskt sett än vad Sverige är, kan ratificera Romstadgan borde Sverige kunna implementera den.

Anf. 35 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först vill jag gärna säga att Norge fortfarande inte är klara med sitt arbete även om de inledde det tidigt. När man jämför med andra länder och hur långt länderna har kommit när det gäller implementering ska man också vara klar över att det ibland handlar om hur mycket hemläxa de olika länderna har att göra. Det viktiga för Sveriges vidkommande är att vår lagstiftning ändå är någorlunda tillfyllest för att vi ska kunna döma människor som har begått den här typen av hemska brott, även om det så att säga finns andra skäl – tydlighetsskäl men också förebildsskäl om man kan säga så – för att Sverige ska göra implementeringen någorlunda snabbt.

I januari hade vi 24 förundersökningar om krigsförbrytelser eller något annat internationellt, allvarligt brott i gång i Sverige. Endast i ett av dessa fall har en misstänkt person underrättats om misstanken. Den stora svårigheten i dag när det gäller att lagföra krigsförbrytelser och den här typen av brott är inte den svenska lagen utan svårigheterna att genomföra en korrekt polisutredning.

När vi engagerar oss för en bättre tingens ordning när det gäller internationella brott är det otroligt viktigt att också arbeta med polisutredningarna och hur man kan få fram underlag rent praktiskt. Det är också något som är viktigt för regeringen: att praktiskt se till att polis, åklagare och andra har de resurser och den kompetens som krävs för att kunna arbeta med dessa viktiga ärenden. Det handlar alltså inte bara om implementeringen av en stadga, utan man måste också få något gjort med regelverken. Vi måste försöka göra både-och.

Vi har som sagt haft sex månader på oss, och man kan väl tycka att det är lite senfärdigt. Problemet är naturligtvis att alliansregeringen gav en rad löften i valrörelsen som berör just straffrättsenheten och en del av dessa områden. Dessa områden är också viktiga att ta fram. Vi har inte

hur många experter som helst för den här typen av komplicerat lagstiftningsarbete, men jag tycker ändå att jag på ett tydligt sätt har markerat min ambition och att jag ser de här frågorna som oerhört viktiga.

Jag är däremot klar över att vi har en någorlunda bra lagstiftning på plats som gör att vi ändå kan döma personer om vi har tillräckligt bra utredningar för den här typen av grova brott i Sverige. Det är viktigt att vi gör detta.

Anf. 36 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Självklart är det viktigt att man gör både–och. Vi behöver duktiga poliser som kan utreda. Vi behöver domare. Vi behöver hela kedjan för att kunna utreda dessa brott på ett bra sätt. Men även om man inte omedelbart kan göra både–och är det ändå viktigt att ta alla steg man kan, så fort man bara kan.

Fru talman! Jag hoppas att frågan om Romstadgan är en sådan fråga där alla partier egentligen är överens, där det inte finns några skilda åsikter om det här ska vara straffbart på det ena eller på det andra sättet utan där vi i stället för att vara kritiska och diskutera om den förra regeringen tog väldigt lång tid på sig eller att den nuvarande regeringen har haft den korta tiden på sig kan vara överens.

Jag tycker inte att det här är en sådan fråga där vi ska behöva träta om vilken regering som gör vad snabbast. Vi kan snarare vara överens om att vi har ett internationellt ansvar och att vi behöver förstärka vår lagstiftning och implementera Romstadgan.

Jag hoppas att det här arbetet kan få hög prioritet i Justitiedepartementet även om inte allmänheten, medborgarna i Sverige, direkt frågar efter det. Jag tycker att vi kan lyfta oss och se det större, internationella sambandet. Precis som Birgitta Ohlsson sade: Folkmord och övergrepp sker varje dag, och vi vet aldrig när vi kommer att behöva använda den här lagstiftningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:415 om hyresgästernas inflytande

Anf. 37 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Ameer Sachet har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta i fråga om hyresgästinflytandet vid förbättrings- och ändringsarbeten samt om jag avser att vidta några åtgärder för att åstadkomma en lämplig balans mellan fastighetsägar- och hyresgästintressen.

I de tilläggsdirektiv till utredningen om modernisering av hyreslagen som regeringen beslutade den 1 februari i år återkallades det uppdrag som den tidigare regeringen hade gett utredningen att överväga frågor om hyresgästinflytande vid förbättrings- och ändringsarbeten.

De aktuella reglerna sågs över så sent som år 2001 i syfte att stärka hyresgästernas inflytande över förbättrings- och ändringsåtgärder. Enligt regeringens mening innebär nuvarande lagstiftning en lämplig balans mellan fastighetsägar- och hyresgästintressen. Som Ameer Sachet själv är inne på handlar det bland annat om en avvägning mellan å ena sidan

hyresgästernas möjligheter till inflytande över sin boendemiljö och de hyreshöjningar som en ombyggnad kan komma att medföra och å andra sidan hyresvärdens intresse av att i ett längre perspektiv bedriva en rimlig fastighetsförvaltning.

Översynen år 2001 föranledde en lagändring som innebar en ändring av principerna för den intresseavvägning som hyresnämnden ska göra vid prövningen av om det är oskäligt mot hyresgästen att en viss åtgärd vidtas.

Tidigare vägdes hyresvärdens intressen av att vidta en viss åtgärd oftast mot hyresgästernas intresse av att få modern nybyggnadsstandard. Åtgärder som innebar att en lägenhet försågs med samma slag av inredning som en nybyggd lägenhet ansågs vanligen förenliga med hyresgästernas intresse. Hyresgästerna hade i allt väsentligt ett reellt inflytande endast över så kallade lyxåtgärder.

Nu gäller att hyresvärdens intresse ska vägas även mot andra önskemål som hyresgäster för fram och som är uttryck för typiska och allmänt förekommande hyresgästintressen. Som exempel på ett sådant intresse anges i förarbetena intresset av att bibehålla en äldre men fortfarande välfungerade inredning. Ett annat relevant intresse som nämns är intresset av att hyresgästernas boendekostnader inte blir opåkallat höga.

Det är också viktigt att ha i minnet att det normalt inte är den enskilde hyresgästens intresse som ska beaktas utan allmänt förekommande hyresgästintressen. Den ordningen har goda skäl för sig. En ombyggnadsåtgärd kan beröra flera generationer av hyresgäster. Det är därför angeläget att ombyggnadsåtgärder utförs på ett sådant sätt att de kan tilltala breda grupper av hyresgäster. Även om en åtgärd inte framstår som motiverad för den enskilde hyresgästen är det för efterföljande hyresgäster viktigt att lägenheten fortlöpande hålls i stånd.

Jag är medveten om att det finns uppgifter om att praxis inte har förändrats nämnvärt efter lagändringen. Som jag har framhållit i tidigare frågesvar bör man dock inte dra alltför långtgående slutsatser av de uppgifter om hyresnämndens avgöranden som kommit fram. Alla ombyggnadsärenden går inte till hyresnämnden, och av de ärenden som går till nämnden görs många upp i godo.

Det finns i dag ett betydande utrymme att ta hänsyn till hyresgästernas intressen. Mot den bakgrunden finns det enligt min bedömning inte tillräckliga skäl att än en gång se över bestämmelserna.

Jag är alltså inte beredd att vidta några åtgärder på området, men jag följer naturligtvis utvecklingen av rättspraxis.

Anf. 38 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Anledningen till att jag ställt min interpellation är att regeringen, precis som statsrådet nämnde, beslutat att återkalla den utredning som den tidigare regeringen tillsatte för att överväga frågor om hyresgästernas inflytande vid förbättrings- och ändringsarbeten.

Jag kan nämna att den 1 april 2002 ändrades principerna för intresseavvägning mellan fastighetsägare och hyresgästintressen. Syftet med ändringen var att stärka hyresgästernas inflytande över sådana arbeten och att ge hyresgästen möjlighet att stoppa värdar som lyxrenoverar i samband med stambyte för att kunna chockhöja hyran. I samband med

ändringen uttalade den tidigare regeringen att det kunde finnas anledning att vidta ytterligare lagstiftningsåtgärder om praxis på området inte utvecklas i önskvärd riktning.

Hyresgästorganisationer och andra intressenter har hävdad att rättspraxis inte har förändrats nämnvärt efter lagändringen. Mot denna bakgrund skulle utredaren, när man undersökte hur reglerna tillämpades, överväga hur bestämmelserna kunde justeras för att stärka hyresgästernas inflytande.

En genomgång av rättspraxis visar att hyresgästerna har förlorat gång på gång. Nu är det svårt att uppfatta att det råder balans mellan fastighetsägar- och hyresgästintresse. Många hyresgäster har i dag anledning att vara besvikna över det i praktiken obefintliga boinflytandet i samband med stora renoveringar och ombyggnader. Efter att i 20–30 år ha bott i en hyresrätt och sedan tvingas flytta på grund av ombyggnad eller renovering är tungt, inte minst för äldre som har bott länge i sin lägenhet.

Det finns uppenbarligen problem i dag. Det vore intressant att höra hur regeringen och statsrådet tänker i denna viktiga fråga. Vi kan inte prata om hyresgästinflytande och samtidigt acceptera skyhöga hyreshöjningar till följd av renovering. På vems sida står ministern, på hyresgästernas eller hyresvärdarnas?

Anf. 39 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag är född, uppvuxen och har bott nästan hela mitt liv i hyresrätt så det är klart att jag har en stor känsla för hyresgästinflytande och tycker att det är oerhört viktigt. Vi kan se att det är en ganska bra balans i regelverket när det gäller hur man ska bedöma olika intressen, som det alltid finns mellan hyresgästen och fastighetsägaren.

Det som är svårt i de enskilda fallen är ju att det hyresgästintresse som beaktas inte enbart handlar om den enskilde hyresgästen utan om hyresgäster i ett längre perspektiv. Man måste väl ändå ha klart för sig att vi har en ganska hög omsättning av många bostäder. Det innebär att det inte går att titta på den enskilde utan man måste se i ett längre perspektiv.

Det är inte min sak att uttala mig om hur jag tycker att hyresnämnderna ska besluta i enskilda fall. Av de utslag som finns kan man se att det inte är särskilt ofta som hyresgästen har fått rätt, men man kan ändå inte dra så långtgående slutsatser därför att de flesta ärenden faktiskt görs upp i godo. Det hyresnämnderna ändå har att ta ställning till är hyresgästintresset i ett längre perspektiv, alltså generationer av hyresgäster, och man måste också ge fastighetsägare rimliga möjligheter att göra de investeringar och förändringar i en fastighet som krävs för att den ska hålla rimlig standard över tid. Det är ett ansvar som vi ålägger fastighetsägarna. Det är också ett bekymmer när fastighetsägare inte vill göra de insatserna.

När vi har tittat på detta har vi ändå tyckt att regelverket är förhållandevis tydligt och att den översyn som gjordes bara för några år sedan gav ett ganska bra resultat. Vi har inte tyckt att man nu ska lägga utredningsresurser på att göra ytterligare förändringar därför att vi inte ser det stora bekymmer som interpellanten tar upp. Vi tycker nog att vi bör hålla oss till de förändringar som man gjorde 2002 och i övrigt vänta och se och så att säga följa utvecklingen vad gäller hyresnämndsärenden, men också

*Svar på
interpellationer*

det vi kan få fram om hur ärenden görs upp i godo och på ett sätt som inte leder till beslut i hyresnämnden.

Jag är inte beredd att vidta några åtgärder för att utreda eller förändra detta nu.

Anf. 40 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för följdsvaret, även om vi inte är överens om återkallandet av själva utredningen.

Det är självklart att en god hyresvärd måste rusta upp stammar, elledningar eller åtgärda fuktskador när det behövs. Men när man samtidigt passar på att till exempel byta hela köksutrustningen eller lägga in ny dyr ekparkett på golvet är det en typ av förändringar som hyresgästen måste kunna säga nej till.

Hyresvärdar i stora städer med bostadsbrist tenderar att göra mer omfattande förändringar vid ombyggnad och reparation för att kunna chockhöja hyrorna. Det finns tyvärr också i dag många exempel på att alldeles utmärkta och väl fungerande kök rivs ut efter hovrättsdomar, och som konsekvens därav blir det stora hyreshöjningar. Som exempel kan jag nämna att Greta Näslund från Solna efter renovering av kök nu har ett hyreskrav på 3 300 kronor i månaden. Också Britt Wolf från Lidingö väntar på en ombyggnad av köket, trots att det i Britts hus finns lägenheter där man har bytt rörstammar från badrummet och behållit köket intakt. Nytt kök får hyresvärderna att höja hyran med 2 000 kronor i månaden. Det är mycket pengar. Det borde finnas en prislapp på upprustningen. Hyresgästerna borde veta vad de har att välja på, och upprustningen borde ske i samråd med hyresvärderna.

Jag tycker att statsrådet fortfarande är mig, Greta Näslund och Britt Wolf svaret skyldig. Varför blir det ingen utredning när behovet är uppenbart?

Men jag är egentligen inte förvånad. Jag tillåter mig tro att statsrådet och den borgerliga regeringen tänker mer på hyresvärdarnas intressen och vinster än på hyresgästernas.

Anf. 41 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först och främst ska man kanske ha klart för sig att det inte är alla typer av investeringar i lägenheter som betalar sig över kort tid. Därför är det naturligtvis nödvändigt för fastighetsägare att se investeringar över en längre tid och ta hänsyn till mer än en generation av hyresgäster.

Tidigare vägdes hyresvärdens intressen in på sådant sätt att man tyckte att det var rimligt att man fick en modern nybyggnadsstandard. Det fick hyresgästerna finna sig i. Man hade i allt väsentligt bara möjlighet att ifrågasätta lyxåtgärder.

Nu gäller att man också ska väga in och ta hänsyn till andra önskemål som hyresgäster för fram. Det kan vara sådant som att hyresgäster tycker att de vill behålla en äldre men fullt användbar inredning. Ett annat relevant intresse som gäller enligt nuvarande regler är att hyresgästernas boendekostnader inte ska bli opåkallat höga.

Jag tar med det här som exempel därför att jag menar att den förändring som gjordes för några år sedan innebar att man tog sådana hänsyn som är rimliga. Däremot kan det inte vara ett intresse att ändra regelverket så att den enskilde i den verkliga meningen kan motsätta sig en förnyelse eller en renovering i en hyreslägenhet. Då försämrar man dels den långsiktiga förvaltningen av bostäder, dels får man en nedslitning som kan kosta framtida hyresgäster väldigt mycket när den ska åtgärdas.

Med de regler som finns i dag menar jag att man ska göra de hänsynstaganden som är viktiga. Det innebär att hyresgästen kan få rätt när det gäller onödiga renoveringar.

I svåra fall är det hyresnämnderna som får göra en bedömning av vad som är rimligt och vad som är nödvändigt. Men där får jag ändå säga att jag har visst förtroende för det arbete som görs i hyresnämnderna, även om jag inte ska uttala mig om deras beslut.

Jag konstaterar också att det i många fall är så att fastighetsägare och hyresgäster kommer överens med varandra utan att leda det hela till nämnden. Det är också bra. Men det innebär att man lutar sig mot och stöttar sig på det regelverk som finns. Jag anser nog att hyresgästerna har ett betydande inflytande men att det finns en gräns för hur långt det kan gå.

Sedan finns det enstaka fall som man kan läsa om i medierna där även jag kan vara undrande. Men det är tyvärr så – och det är en erfarenhet man gör när man är politiker – att man sällan får hela sanningen i artiklar utan att frågan är mer komplicerad än så. Då finns lagstiftningen och hyresnämnden där för att slita den typen av tvister. Jag har förtroende för att de gör det på ett bra sätt.

Anf. 42 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Hela bilden är att hyresgästerna har förlorat gång på gång. De domar som finns har varit till hyresvärdarnas fördel. På det sättet anser jag att det inte finns en balans mellan de två sidorna.

Det är problematiskt att hyresgästerna inte får besked förrän renoveringen är klar. En hyreshöjning på 20–50 procent är oacceptabel. Det betyder tusenlappar för många. Det är långt ifrån låginkomsttagare och andra har råd med sådana hyreshöjningar. Oftast är det pensionärer som drabbas.

Trots statsrådets försök till förklaring tror jag, tyvärr, fortfarande att behovet av en utredning verkligen finns. Det finns många människor runt om i Sverige som har problem i vardagslivet, och de drabbas av stora höjningar efter vissa förändringsarbeten och renoveringar.

Den borgerliga regeringen har kanske en annan inställning. Om fastighetsägarna och juristerna säger att det inte är ett problem, så finns det inte. Kanske problemet beror på i vilken upplåtelseform man själv bor. Jag bor själv i hyresrätt, och jag är angelägen om att den ska fungera som upplåtelseform. För detta krävs att vi hyresgäster ska ha bra möjligheter att påverka när större renoveringar och ombyggnationer sker. Som hyresgäst kommer jag aldrig förbi hyran. Hyran ska stå i relation till standarden.

På vilket sätt var det genomtänkt att regeringen återkallade utredningen? Vad tänker statsrådet göra åt problemet? Det finns fortfarande problem.

Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag blir lite förundrad över diskussionen. Interpellanten för fram en förödande kritik mot hyresnämnderna. Hyresnämnderna skulle alltid döma mot hyresgästernas intressen. Det är inte min bild av det som sker i hyresnämnderna.

Jag vet att i många fall har hyresgäster inte fått rätt. Men när jag tittar på de regler som hyresnämnderna har att hänsyn till, och förarbetena till den modernisering som den förra regeringen lät göra, kan jag konstatera att man har betydande underlag för att ta hänsyn till hyresgästintressena. Det som kan vara en diskussion i det enskilda fallet är att man inte enbart tar hänsyn till den enskilde hyresgästens intresse utan att det handlar om ett mer allmänt hyresgästintresse.

Jag tycker att reglerna är förhållandevis bra. Jag vill inte sätta mig till doms – i varje fall inte än – över de beslut som fattas i hyresnämnderna. Det enkla skälet är också att så många ärenden aldrig når hyresnämnderna därför att man gör upp i godo.

Sedan kvarstår det problem som jag tycker att interpellanten ändå belyser, nämligen att det för den enskilda familjen kan vara ett jättestort problem med en kraftig hyreshöjning. Det finns många arbetslösa, och det finns många som lever på pension, som inte har en stark ekonomi. Den här regeringens viktigaste uppgift är att försöka ändra på den delen. Vi ska se till att få flera i arbete, se till att människor får en ekonomi som gör att de klarar av de höga bostadskostnader de har.

När det gäller tvister om renoveringar finns en lagstiftning som är någorlunda bra. Vi är inte beredda att ändra på den, utan vi har förtroende för att man sliter tvister på ett rimligt och avvägt sätt i hyresnämnderna.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:400 om den svenska ISAF-styrkan i Afghanistan

Anf. 44 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Hans Linde har frågat mig vilka initiativ jag avser att vidta för att utreda händelserna i Boka den 12 september och för att tydliggöra mandatet för den svenska ISAF-styrkan så att inga flera ”anfällsoperationer” genomförs. Vidare har han frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att undanröja riskerna för sammanblandning mellan svensk och amerikansk trupp så att amerikanska trupper i framtiden inte kommer att stå under svenskt befäl.

Fru talman! I september förra året genomförde den afghanska armén (ANA) med stöd av internationella enheter inklusive trupp ur den svenskledda regionala enheten en operation i byn Boka. Syftet var att bistå afghanska myndigheter genom att samla in information för att för-

bereda åtal mot en man som misstänktes leda ett beväpnat kriminellt nätverk i området.

När de internationella styrkorna blev beskjutna besvarades elden. ISAF:s mandat är tydligt på denna punkt. Våld får användas såväl i självförsvar som för att skydda civila. Svensk trupp befinner sig i Afghanistan för att hjälpa den afghanska regeringen att bygga fred och säkerhet, inte för att slåss. Den som angriper svensk trupp måste dock räkna med att få verkanseld tillbaka.

Att kalla operationen i Boka för en anfallsoperation är starkt missvisande. Det svenska förbandet har agerat inom ramen för ISAF:s mandat, iakttagit gällande insatsregler, så kallade *rules of engagement*, löst sina uppgifter och – trots att man hamnat i strid – undgått egna förluster. Det anser jag berömvärt, och jag har inte för avsikt att ta några initiativ för att ytterligare utreda händelsen.

Det finns, fru talman, heller inget skäl att tydliggöra mandatet för den svenska ISAF-styrkan. Det mandatet är redan tydligt! ISAF verkar i hela Afghanistan enligt ett uttryckligt mandat från FN:s säkerhetsråd under FN-stadgans kapitel VII samt på inbjudan från den afghanska regeringen. Uppdraget är att stödja och bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i landet. Det svenska deltagandet i ISAF har sin grund i ett medgivande från riksdagen. Så sent som den 21 mars överlämnade regeringen en proposition till riksdagen där vi föreslår att mandatet för det svenska bidraget till ISAF förlängs i ytterligare två år.

En viktig utgångspunkt för den svenskledda verksamheten i norra Afghanistan är att den ska initieras av och genomföras tillsammans med lokalbefolkningen och företrädare för det afghanska samhället. Det är framför allt den afghanska nationella armén och den afghanska polisen (ANP) som får stöd bland annat genom utbildning och sampatrullering med personal ur den svenskledda enheten.

De så kallade G 8-länderna har samtidigt påtagit sig ett särskilt ansvar för att biträda med säkerhetssektorreformer i Afghanistan. Exempelvis har Tyskland huvudansvar för uppbyggnaden av den afghanska nationella polisen medan USA är afghanernas huvudpartner i arbetet med att utveckla den afghanska nationella armén. Som ett led i detta samarbete biträder amerikansk personal ANA, den afghanska nationella armén, i övningar, planering och genomförande av uppdrag i hela Afghanistan.

Därmed, fru talman, anser jag mig ha besvarat interpellantens frågor.

Anf. 45 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag får tacka försvarsministern för svaret.

Händelserna i Boka den 12 september var den mest omfattande militära operation som svenska trupper har deltagit i sedan insatserna i Kongo på 60-talet. Många är frågetecknen om vad som egentligen hände i Boka, och efter att ha lyssnat på försvarsministerns svar måste jag säga att frågorna är flera och oklarheten än större.

Ministern sade: ”Att kalla operationen i Boka för en anfallsoperation är starkt missvisande.” Men begreppet anfallsoperation är inte något jag har hittat på på min kammare. Det är ett begrepp som det svenska befälet på plats i Afghanistan använde. Bland annat nominerades en av de deltagande svenska soldaterna för medalj med följande motivering: ”För ut-

omordentlig insats under planering och genomförande av anfallsoperationen." Vad är det som egentligen gäller?

Ministern beskriver händelserna i Boka som ett överraskande angrepp på den svenskledda truppen, ett angrepp som man besvarade. Samtidigt talar det ansvariga befälet om att operationen planerats under en längre tid och att "huvudpersonen för operationen oskadliggjordes". Hur går det egentligen ihop?

Ministern säger att syftet med operationen var "att bistå afghanska myndigheter genom att samla in information för att förbereda åtal". Varför ingick då amerikanska trupper i operationen? Vilken typ av amerikansk enhet var det egentligen som deltog? Det har dessutom förekommit uppgifter om att i operationen deltog krypskyttar. Varför skulle man använda krypskyttar om det bara handlade om insamling av information?

Frågorna är många, och mycket är oklart. Jag förväntar mig inte att försvarsministern ska kunna besvara alla mina frågor, men det är just därför vi behöver en ordentlig utredning om händelserna i Boka.

Herr talman! Operationen i Boka slutade med att en person dog, Matou Nematullah. Enligt försvarsministern var han en lokal ledare för ett beväpnat kriminellt nätverk. Nematullah hade starka kopplingar till den islamistiska rörelsen Hezb-e Islami. Han hade åtminstone tidigare varit kommandant i rörelsen, en rörelse som under 80-talet fick omfattande stöd från USA, bland annat i form av ekonomiska bidrag, för att bekämpa de sovjetiska trupperna i Afghanistan. 1993 tog gruppen makten över Kabul, och deras ledare Gulbuddin Hekmatyar blev premiärminister under drygt ett år.

Vi pratar alltså inte om ett begränsat, lokalt kriminellt nätverk, utan vi talar om en av de starkaste grupperingarna inom den brokiga rörelse i Afghanistan som i dag motsätter sig de utländska trupperna. Ser inte försvarsministern risken för att en anfallsoperation av den här karaktären bidrar till att konflikten eskalerar, till att våldet eskalerar i norra Afghanistan?

Som sagt är mycket oklart. Vad var det egentligen som hände i Boka? Vilken operation var det egentligen som genomfördes? Försvarsministern har inte lyckats besvara någon av de frågorna, och därför är det rimliga nu att det tillsätts en utredning eller att försvarsministern i sitt nästa inlägg försöker förklara vad det var som hände.

Anf. 46 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Hans Linde har rätt på en punkt. Det här är väl första gången sedan Kongo på 60-talet som svensk trupp hamnar i den här typen av stridssituationer. Men i övrigt har Hans Linde fel.

Det har sagts att det här är planerat och genomfört som en anfallsoperation. Det är fel. Bakgrunden är att de svenska enheterna har lämnat stöd till den nationella afghanska armén. Det är alldeles korrekt att detta har handlat om sagde Nematullah, som från Boka orkestrerade ett tungt kriminellt nätverk. Han var nyligen utsläppt ur fängelse. Han hade återetablerat sig i Boka. ANP, den nationella afghanska polisen, förberedde juridiska åtgärder emot honom. Den operation som då planerades i Boka handlade om att visa närvaro i Boka, om att ge stöd till de afghanska myndigheterna, den nationella afghanska armén och den afghanska polisen.

När operationen genomfördes och man närmade sig Boka utsattes man för eldgivning. Det är riktigt att operationen då övergick till vad som på militärt språk har rubricerats som en anfallsoperation, i syfte att säkerställa att man utan egna förluster kunde dra ur truppen. Den operationen genomfördes, såvitt jag kan bedöma, på ett berömvärt sätt och utan några egna förluster. Jag tycker att det är bra.

Att operationen hade planerats under en längre tid är alldeles korrekt. Men den hade inte planerats som en anfallsoperation. Den var inte ens planerad för att gripa någon. Den var planerad för att inhämta underlag och för att visa närvaro.

Det som kanske framför allt har varit missvisande är att Kalla fakta försökt framställa operationen som om det var så att den svenska försvarsmakten misstänkte att den person som omkom i operationen skulle ha varit någon sorts huvudansvarig för de två svenska soldater som tidigare hade omkommit, att operationen genomfördes därför att man inte hade tillräckliga bevis för att ställa honom inför rätta, att man skulle genomföra en operation för att på egen hand skipa rättvisa. Det är en redovisning, given i Kalla fakta, som jag menar är totalt grundlös. Det finns ingen som helst grund för detta.

Sammanfattningsvis konstaterar jag att den bedömning vi nu efteråt kan göra är att säkerhetssituationen i det här området är betydligt bättre än vad den var tidigare. Sagde Nematullah var sannolikt inblandad i förberedelser också för andra attentat mot ISAF-trupper i norra Afghanistan.

Till sist: Skälet till att det också fanns amerikanska soldater med i Boka är att de, som jag har redovisat i interpellationssvaret, har ett huvudansvar för utbildningen av den nationella afghanska armén. Därför finns det instruktörer som följer med de afghanska förbanden. Så sker över hela Afghanistan. Det har jag också redovisat i interpellationssvaret till Hans Linde.

Anf. 47 HANS LINDE (v):

Herr talman! Försvarsministern säger att jag i allt väsentligt har fel. Men de uppgifter jag utgår ifrån är inte någonting som jag har fantiserat ihop, utan det är vad de svenska befälen har sagt, uppgifter från den svenska armén på plats. Om de uppgifterna är felaktiga får väl Mikael Odenberg ta den debatten med våra svenska militärer i Afghanistan.

Jag tycker inte heller att detta svar besvarar några av de frågeställningar jag har, så därför går jag vidare till de andra frågeställningar jag har haft, nämligen om sammanblandningen mellan ISAF och OEF.

Försvarsministern säger att det inte finns någon anledning att förtydliga mandatet för den svenska ISAF-styrkan. Men exemplen är många på hur gränsen mellan de så kallade fredsfrämjande ISAF-styrkorna och den USA-ledda Operation Enduring Freedom hela tiden steg för steg suddas ut.

Generalen Dan K. McNeill, tidigare befälhavare för USA:s War on Terror i Afghanistan, tog nyligen över kommandot för den Natoleda ISAF-styrkan. I oktober övertog ISAF ansvaret för att upprätthålla säkerhet och fred i hela Afghanistan från Operation Enduring Freedom. I praktiken har de delar av ISAF som är stationerade i de södra delarna av Af-

ghanistan ärvt OEF:s misslyckade militära strategi och tagit över USA:s roll som aktiv krigförande part i konflikten.

Soldater från OEF har gått över till ISAF – de har bara bytt emblem på sina uniformer. Sammanlagt har 13 000 man från stridande förband i OEF har förts över till ISAF. Historien har lärt oss att det uppstår problem när stridande trupp förs över till att främja fred över en natt. Det brukar helt enkelt inte bli så bra.

Trots att ISAF har tagit över ansvaret för säkerheten i hela Afghanistan har USA behållit kontrollen över sina militärfängelser, fångelser där amerikanerna enligt Amnesty gjort sig skyldiga till utomrättsliga arresteringar, tortyr och rena avrättningar. Om ISAF skulle ta fångar i dag finns det en stor risk att man tvingas utlämna dem till dessa ökända fångelser.

Händelserna i Boka visar även hur gränserna suddas ut. I operationen deltog även amerikanska trupper, trupper under svenskt befäl. Mikael Odenberg tycker att det är helt oproblematiskt. Svenskar och amerikaner agerade sida vid sida under samma befäl. Det som skilde dem åt var emblemen på deras uniformer. Hur ska de civila invånarna i Boka kunna skilja de svenska och de amerikanska trupperna från varandra?

Herr talman! Tydligt ser försvarsministern en skiljelinje mellan ISAF och OEF som allt fler här i Sverige och allt fler biståndsarbetare på plats i Afghanistan får allt svårare att se.

Jag kan inte låta bli att ställa en fråga till Mikael Odenberg, som är en känd förespråkare av ett svenskt Natomedlemskap. Försvarsministerns mål är ju att Sverige ska gå med i Nato, att svenska och amerikanska trupper ska strida sida vid sida. Tycker försvarsministern över huvud taget att det är viktigt med en tydlig gräns mellan ISAF och Operation Enduring Freedom?

Anf. 48 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag korrigerade i mitt svar de missuppfattningar och felaktigheter som Hans Linde torgförde. Hans Linde är inte nöjd med det. Jag är inte särskilt förvånad.

Det är fortfarande så att den operation som genomfördes i Boka inte var någon anfällsoperation på det sätt som Hans Linde påstår, utan det var en operation syftande till att inhämta vittnesuppgifter och att rekognoscera för en kommande arrestering.

Den underrättelseanalys som gjordes före utmynnade i att detta skulle bli en högriskoperation och därför sammansattes truppen på ett sätt som svarade upp mot det. Det var för övrigt en farhåga som sedan besannades när truppen utsattes för eldgivning. Jag konstaterar att den löste uppgiften utan egna förluster. Det tycker jag var alldeles utmärkt. Alternativet hade däremot varit allt annat än utmärkt.

Naturligtvis kan man hävda att en genomsnittlig afghan har svårt att se skillnad på utländska trupper och varifrån de kommer. Så är det förvisso. Därför är det klart att varje utländsk soldat i Afghanistan, oavsett under vems mandat vederbörande arbetar, är beroende av att andra trupper från väst uppträder på ett professionellt sätt och undviker att agera på ett sådant sätt att oskyldiga människor kommer till skada. Det gäller oavsett om truppen agerar inom ramen för ISAF:s mandat eller inom ramen för Operation Enduring Freedom.

Låt vara att amerikanerna bidrar med mycket trupp till båda operationerna, men jag kan bara konstatera att skillnaden mellan ISAF:s och OEF:s mandat är klar och entydig. Befälskedjorna är helt olika och uppgifterna är olika.

ISAF:s mandat är att biträda den afghanska regeringen och att försöka återupprätta tillräckligt med lugn och säkerhet i landet för att återuppbyggnaden ska vara möjlig och biståndet ska kunna nå fram. Det är en utomordentligt viktig uppgift.

Det militära befälet för ISAF roterar mellan några av de 37 länder som bygger upp den internationella ISAF-styrkan.

Det är klart att det förekommer ett samarbete, bland annat ett under rättelsesamarbete, mellan ISAF och OEF. Det vore konstigt annars. Men mandatet och befälskedjorna är åtskilda.

Mot den bakgrunden finns det inte något behov av att ytterligare tydliggöra skillnaden mellan de två mandatet, den är alldeles uppenbar.

Vi kommer att fortsätta att arbeta tillsammans med den afghanska nationella armén och den afghanska nationella polisen. Sanningen är att långsiktig fred och säkerhet och ett tillbakadragande av de västerländska trupper som nu opererar i Afghanistan, på den afghanska regeringens inbjudan och med grund i två resolutioner från FN:s säkerhetsråd, inte är möjligt om inte den afghanska myndigheten själv kan bygga upp en tillräcklig apparat för att hålla ordning i sitt land. Det försöker vi att biträda med.

Jag redovisade i interpellationssvaret att den amerikanska militären har ett särskilt ansvar, inom ramen för G 8-samarbetet, att stödja afghanerna i uppbyggnaden av den nationella armén. Därför finns amerikanska instruktörer med i de afghanska förbandsenheterna – så också när operationen genomfördes i Boka. Det innebär inte att amerikanska soldater står under svenskt befäl.

Anf. 49 HANS LINDE (v):

Herr talman! Jag får tacka försvarsministern för debatten. Han har rätt i en sak. Jag är inte nöjd med de svar som jag får. Oklarheterna är många och frågorna kvarstår.

Det är inte bara jag som står här med dessa frågor och som ser oklarheterna. Allt fler i Sverige och i Afghanistan, bland andra svenska biståndsarbetare på plats, väcker frågan att gränsdragningen mellan de svenska ISAF-styrkorna och de amerikanska OEF-styrkorna hela tiden suddas ut. Försvarsministern väljer att blunda och se bort från all den breda kritik som kommer fram, bland annat från Svenska Freds- och skiljedomsföreningen och Svenska Afghanistankommittén, när det gäller sammanblandningen av dessa två trupper.

Tittar vi på Afghanistan i dag ser vi att talibanerna går framåt. De har hela tiden flyttat fram sina positioner. Stödet för talibanerna ökar. Inte för att de önskas tillbaka utan för att en krigförande koalition under USA:s ledning har tvingat afghanerna i famnen på talibanerna genom att uppträda som en ockupationsmakt. Risken är att även Sverige och ISAF kommer att bidra till denna negativa utveckling genom att sammanblandningen hela tiden ökar.

Detta är som sagt inte något som jag har kommit på. Till och med riksdagens egen utredningstjänst konstaterar i ett info-pm i december att gränsen mellan OEF och ISAF-styrkorna har blivit alltmer diffus. Men det som riksdagens egen utredningstjänst ser, ser inte den svenska försvarsministern.

Det är inte förvånande att Odenberg ignorerar den breda rörelsens krav på ett förtydligande av mandatet. Frågan är om den svenska fredsrörelsen och Moderaterna i modern tid har varit ense på någon enda punkt.

Anf. 50 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Det blev inte rätt nu heller. Jag var ganska tydlig med att om OEF uppträder på ett oprofessionellt sätt och bedriver operationer som gör att oskyldiga människor kommer till skada kommer det så klart att återverka på hur afghanerna ser på ISAF och på de trupper som ingår i ISAF. I den meningen är det klart att det finns ett samband. Det har jag aldrig förnekat.

Sanningen, herr talman, är att Hans Linde skulle vara besviken på mitt svar vilket svar jag än gav, av det enkla skälet att Hans Linde är emot alltihop.

Jag har aldrig hemlighållit att det inte går att skapa fred med automatkarbiner. Men det är alldeles nödvändigt att trupperna hör sammar den folkvalda afghanske presidentens vädjan: Kom och hjälp oss, så att vi efter 30 år av krig kan få lugnt i vårt land och börja bygga upp någonting igen i detta utomordentligt fattiga land.

Vi är ett antal länder, inklusive Sverige, som har hört sammat denna vädjan och sagt att vi ska göra en insats. Vi ska göra det som i högtidstalen brukar kallas för internationell solidaritet. Det tycker inte Hans Linde och Vänsterpartiet om. Jag kan bara beklaga det.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:414 om FRA:s avlyssning och Integritetsskyddskommitténs betänkande

Anf. 51 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat justitieministern om hon anser att lagförslaget om FRA:s signalspaning har beretts på ett tillfredsställande sätt och om statsrådet avser att ta några initiativ med anledning av de synpunkter som Lagrådet och remissinstanserna har lämnat.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen överlämnade den 8 mars propositionen *En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet* (prop. 2006/07:63) till riksdagen. I propositionen redovisas alla ställningstaganden som har föranletts av remissinstansernas och Lagrådets synpunkter. Motionstid med anledning av propositionen löper till i morgon.

I interpellationen återger Eva-Lena Jansson delar av Lagrådets yttrande och anför det citerade som stöd för uppfattningen att lagförslaget skulle ha beretts på ett otillfredsställande sätt. Om Eva-Lena Jansson

hade fortsatt att citera ur Lagrådets yttrande hade det tydligt framgått att så inte är fallet.

Lagrådet kom till slutsatsen att det i det offentliga utredningsarbete som ligger till grund för förslagen finns ett omfattande material som belyser olika aspekter av Sveriges försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt Lagrådets mening är detta material av tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna ligga till grund för lagstiftning på det område som förslaget behandlar. Jag har ingen anledning att göra någon annan bedömning än Lagrådet har gjort.

Vad slutligen gäller Integritetsskyddskommittén finns det anledning att påpeka för interpellanten att det faktiskt normalt inte ligger inom ramen för ett utredningsuppdrag att yttra sig över pågående lagstiftningsärenden. Inte heller Integritetsskyddskommittén har givits en sådan uppgift. Dess uppdrag handlar om att kartlägga och analysera befintlig lagstiftning som berör den personliga integriteten, att överväga om regeringsformens bestämmelse om skyddet för den personliga integriteten bör ändras samt att överväga om det – vid sidan av befintlig lagstiftning – behövs generellt tillämpliga bestämmelser till skydd för den personliga integriteten. Det är inte kommitténs uppgift att lämna förslag på varje särskilt område inom lagstiftningen.

Det finns alltså ingenting i uppdraget till Integritetsskyddskommittén som skulle ha gjort denna till en naturlig del av beredningsprocessen inför propositionen om en anpassad försvarsunderrättelseverksamhet. Jag kan anse att det snarare förhåller sig precis tvärtom, det vill säga att det är bra att regeringen nu tagit fram sina lagförslag på försvarsunderrättelseområdet så att dessa kan ingå i de viktiga överväganden om integritetsskyddet som kommittén ska göra i sitt slutbetänkande.

Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ska läsa min fråga i sin helhet. Den finns inte med i svaret: Anser statsrådet att det senaste lagförslaget om FRA:s avlyssning av all tele- och datakommunikation till och från Sverige har beretts på ett tillfredsställande och rättssäkert sätt utifrån de ingrepp på medborgarnas personliga integritet som lagförslaget innebär och avser statsrådet att ta några initiativ med anledning av de synpunkter som Lagrådet och remissinstanserna lämnat?

Jag ska läsa ett par citat från några av remissinstanserna.

Anders Eriksson, ordförande i Registernämnden säger så här: ”Om förslaget genomförs skulle Sverige vid internationell jämförelse komma att framstå som ett skräckexempel vad gäller rättssäkerhet och skydd för den personliga integriteten.”

Chefsjurist Lars-Åke Johansson på Säkerhetspolisen säger: ”Det är således fråga om en massiv telefonavlyssning och förslaget innebär en kränkning av enskilds integritet som vida överstiger den kränkning som förslagen om buggning och preventiva tvångsmedel sammantaget innebär.”

Post- och telestyrelsen säger att det torde vara en väsentlig skillnad ur integritetssynpunkt mellan att avlyssna radiomeddelanden genom att passivt sätta upp en antenn i luften och att avlyssna ett meddelande genom att aktivt och fysiskt ta sig in i en operatörs kommunikationsnät. Det

är märkligt att lägga denna skillnad i skyddsnivå till grund för att tillåta avlyssning i tråd.

Man är också från PTS tveksam och menar att det i dessa sammanhang inte går att tala om en inhemsk respektive utländsk trafik eftersom näten inte är uppbyggda på ett sådant sätt att en klar skiljelinje går att dra.

Anledningen till att jag citerar dessa är att Integritetsskyddskommittén hade haft möjlighet att tycka till om lagförslaget. Mikael Odenberg tyckte inte att det var viktigt. Han säger att det är bättre att de får tycka till när man har stiftat lagen. Då blir frågan: Om man har stiftat en lag som Integritetsskyddskommittén kommer fram till innebär så stora ingrepp på den personliga integriteten att man måste riva upp samma lagförslag, var det inte dumt att inte redan från början lyssna på och ta till sig vad Integritetsskyddskommittén skulle kunna tänka sig?

Man ska kunna avlyssna och särskilja utländsk och svensk tele- och datakommunikation, sägs det. PTS konstaterar att man inte kan särskilja det.

Min fråga till Mikael Odenberg är fortfarande: Anser ni verkligen att det har beretts på ett tillfredsställande och rättssäkert sätt utifrån de ingrepp på medborgarnas personliga integritet som lagförslaget innebär? Varför inte lyssna på Integritetsskyddskommittén innan man fattar beslut i lagärendet?

Anf. 53 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag försökte svara på det i interpellationen. Det ingår inte i Integritetsskyddskommitténs uppdrag. Vi kan inte ha beredning av propositioner i riksdagen som bygger på att tillsatta utredningar ska handla i strid med de direktiv de har. Det finns ingenting i Integritetsskyddskommitténs direktiv som säger att man ska förhandsgranska kommande lagstiftning.

Syftet med den verksamheten är att man ska titta på befintlig lagstiftning för att se om den behöver kompletteras med generella bestämmelser till skydd för den personliga integriteten.

Att ställa frågan om detta har beretts tillfredsställande är, med förlov sagt, lite konstigt när Lagrådet just har avlämnat ett yttrande som konstaterar att det är tillfredsställande berett och att det finns ett tillräckligt underlag i alla de frågor som tas upp.

Jag kan gärna läsa högt ur Lagrådets yttrande, men det verkar lite fånigt eftersom det ingår i den proposition som vi har lämnat över och eftersom interpellanten har läst yttrandet och sedan använt en väldigt kreativ citatkonst ur yttrandet.

Den kreativa citatkonsten fortsatte nu i interpellantens andra inlägg. Först beskrevs propositionens förslag på ett helt felaktigt sätt, nämligen som att det skulle handla om att avlyssna all post- och teletrafik i landet. Det är en fullständigt felaktig beskrivning.

Det finns ingen proposition med någon som helst bäring på den privata eller personliga integriteten som har remitterats ut till ett så stort antal remissinstanser som den departementspromemoria som är en av flera gjorda utredningar och som har legat till grund för den här propositionen. Det är 95 olika remissinstanser varav 52 myndigheter, 17 organisationer och 26 företag.

När man skickade ut departementspromemorian om tvångsmedel för att förebygga eller förhindra allvarlig brottslighet var det bara 38 remissinstanser. Den utredning som föregick propositionen *Hemlig rumsavlysning* remitterades till 40 remissinstanser.

Vi har remitterat ut den till 95 olika remissinstanser. Sanningen är att väldigt många av de remissinstanser som särskilt har att beakta den personliga integriteten var i sina remissvar positiva. Det gällde Justitiekanslern. Det gällde JO-ämbetet. Det gällde de tre största tingsrätterna, hovrätten över Skåne och Blekinge, kammarrätten i Jönköping. Det gällde Åklagarmyndigheten. Det gällde till och med den svenska sektionen av Amnesty International.

Amnesty skrev så här: Amnesty International anser att remissen är en utredning som på ett mycket tillfredsställande sätt har gått igenom de problem som kan uppkomma vad gäller kränkning av fri- och rättighetskyddet vid en anpassad försvars- och underrättelseverksamhet. Frågan om den personliga integriteten är central i denna utredning, men Amnesty anser att utredningen tar upp samtliga svåra uppgifter som ingår i den intresseavvägning som är aktuell.

Det är ett ganska hyggligt betyg.

Jag har full förståelse för att man kan komma till olika slutsatser i sakfrågan. Man kan tycka att regeringens förslag är bra. Man kan tycka att regeringens förslag är dåligt. Man kan ha synpunkter på den avvägning som görs mellan en fungerande och effektiv försvarsunderrättelseverksamhet till skydd för Sverige, svenska medborgare och svenska intressen å ena sidan och skyddet för den personliga integriteten å andra sidan. Men att påstå att man skulle låta en utredning som har ett helt annat uppdrag förhandstitta på regeringens propositioner eller att hävda att den här propositionen saknar tillräckligt beredningsunderlag är, med förlov sagt, rent struntprat. För det har jag Lagrådets stöd.

Anf. 54 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern även för det svaret, även om jag inte riktigt delar hans uppfattning i frågan. Det har väl tydligt framgått, tycker jag.

Jag förstår fortfarande inte att man inte tar allvarligt på kritiken. Förra veckan hade Socialdemokraterna en offentlig hearing med bland andra Anders Eriksson från Registernämnden som fortfarande framför mycket stark kritik. Advokatsamfundet, som också deltog i hearingen, framförde också allvarlig kritik. De fick tyvärr inte delta som remissinstans under jullovet. Telia Sonera hade också en representant som framförde allvarlig kritik.

Att säga att alla har varit positiva vore väldigt naivt.

Justitiedepartementet, Beatrice Asks område, har också varit oerhört kritiskt och menar att man inte har utrett frågan där man särskiljer försvarsuppgifter från Justitiedepartementets uppgifter.

En fråga som också berörs i propositionen är meddelarskyddet. Den som i publiceringssyfte sålunda kommunicerar med en utländsk tidningsredaktion eller ett utländskt radio- och tv-företag får därför som regel inte efterforskas av det allmänna. Hur säkerställer man det? Jag har inte kunnat läsa i propositionen hur man säkerställer att man inte avlyssnar några medier.

Jag kanske inte har läst på samma sätt som Mikael Odenberg, men jag är i alla fall allvarligt bekymrad över den här frågan. Och jag tycker inte att jag får ett tillräckligt bra svar heller.

Du sade att jag möjligtvis hade citerat fel. Men följande står där: ”Lagrådet anser att det i och för sig funnits fog för att låta en granskning av kommittén ingå i beredningsunderlaget innan slutligt ställningstagande tas till om den nu föreslagna lagstiftningen bör komma till stånd, bl.a. för att den inte ska behöva ändras som följd av kommitténs arbete.”

Det är ju det jag anför. Tänk om kommittén kommer fram till att lagstiftningen inte är tillräckligt tillfredsställande utan faktiskt behöver rivras upp. Man hade faktiskt kunnat ge kommittén ett annat uppdrag också. Det hade varit möjligt för regeringen. Men det vill man inte. Man har bråttom, och jag är oerhört bekymrad över att denna diskussion förs som om det inte vore något problem alls att avlyssna all data- och telekommunikation till och från Sverige.

Anf. 55 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Interpellationsinstitutet är ett viktigt inslag i riksdagens kontrollmakt. Men jag tror interpellanten har blandat ihop kontrollmakten med lagstiftningsmakten. Det ligger en proposition på riksdagens bord, och motionstiden går ut i morgon. Det vore väl mer konstruktivt om Eva-Lena Jansson satt på sitt tjänsterum och skrev en motion och framförde alla dessa synpunkter, så att de kan omhändertas av försvarsutskottet och av riksdagen i det lagstiftningsarbete som nu pågår.

Jag hörde Eva-Lena Janssons citat. Och jag ska läsa upp resten av det som står, efter det att Lagrådet säger att det i och för sig har funnits fog för att låta en granskning av kommittén ingå i beredningsunderlaget innan slutligt ställningstagande tas, och så vidare.

Där står följande: ”Det bör dock framhållas att den nu föreslagna lagstiftningen tar sikte på försvarsunderrättelseverksamhet som skall bedrivas till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt för kartläggning av yttre hot mot landet, där verksamheten endast får avse utländska förhållanden och en sökning endast om synnerliga skäl föreligger får direkt avse en viss fysisk person. Frågan är således, som nämnts ovan, inte om några straffprocessuella åtgärder riktade direkt mot enskilda” – inom parentes sagt det som Integritetsskyddskommittén framför allt håller på med – ”utan snarare verksamhet riktad mot företeelser i vår omvärld av betydelse för Sveriges säkerhetspolitik. Frågor som har samband härmed har under flera år med ett brett remissförfarande behandlats direkt eller indirekt i det offentliga utredningsarbete som ligger till grund för lagrådsremissens lagförslag. Det finns således ett omfattande material på området som belyser olika aspekter av Sveriges försvarsunderrättelseverksamhet.

Enligt Lagrådets mening är det material som finns också av tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna ligga till grund för lagstiftning på det område som lagrådsremissen behandlar, även om det naturligtvis kan finnas utrymme för olika uppfattningar beträffande materialets fullständighet, aktualitet och relevans i olika frågor.”

Jag tycker att det är ett ganska klart ställningstagande från Lagrådets sida. Och, återigen, har det aldrig föresvävat regeringen att man som ett led i beredningen av en proposition plötsligt skulle skicka i väg någon

sorts underlagsmaterial till en statlig parlamentarisk utredning som håller på med någonting helt annat, nämligen att kartlägga befintlig lagstiftning i syfte att se om det behövs en komplettering i form av generella integritetsskyddsbestämmelser och som ska titta på om man ska göra en ändring av integritetsskyddsreglerna i regeringsformen.

Då är det, precis som jag sade i interpellationssvaret, tvärtom, att det underlättar för Integritetsskyddskommittén om den vet vad regeringen vill göra på detta område. Då får den ett bredare beslutsunderlag.

Då säger interpellanten att alla inte har varit positiva. Nej, alla har inte varit positiva. Alla är inte positiva. Men hela beredningsarbetet har gått ut på att omhänderta alla de synpunkter som Lagrådet framförde – det har vi gjort till punkt och pricka – och andra synpunkter och konstruktiva invändningar som har framförts från olika remissinstanser. Hela beredningsarbetet har gått ut på att förstärka integritetsskyddet i den lagstiftning som inte handlar om att avlyssna all telefon- och datatrafik. Så vi har tagit allvarligt på kritiken.

Det är inte heller så att vi har haft bråttom. Jag har inte hittat på det här, Eva-Lena Jansson. Jag har ärvt det av Thomas Bodström och Leni Björklund och den gamla regeringen som höll på med detta i över två år. Vi har gjort någonting åt det. Vi har med hörande av Lagrådet, efter att ha lyssnat på remissinstanserna, tagit fram förslag som enligt Lagrådets mening innehåller en godtagbar balans mellan önskemålet om en fungerande försvarsunderrättelseverksamhet till skydd för Sverige och svenska folket å ena sidan och kraven på ett bra skydd för den personliga integriteten å den andra sidan.

Anf. 56 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack, Mikael Odenberg, för att du recenserar min möjlighet och min rätt att som riksdagsledamot ställa interpellationer i riksdagen. Jag förbehåller mig den rätten så länge detta finns som ett instrument, och jag kommer att fortsätta att ställa interpellationer oavsett hur många propositioner som regeringen avser att lägga fram.

Av diskussionen framgår det att regeringen inte tycker att det är lika viktigt med personlig integritet som jag tycker.

Mikael Odenberg svarar att han anser att det snarare förhåller sig precis tvärtom och att det är bra att regeringen har tagit fram sitt lagförslag så att detta kan ingå vid de viktiga överväganden om integritetsskydd som kommittén ska göra i sitt slutbetänkande. Han visar då att han är beredd att kasta ut barnet med badvattnet, som man brukar säga, det vill säga att Integritetsskyddskommittén kan komma till en helt annan slutsats.

Jag kan inte säga att jag tycker att detta är positivt, och jag tror att det är många som gärna vill diskutera avlyssningsförslaget.

Låt mig påminna om att det har förekommit många diskussioner om att den tidigare regeringen hade att hantera detta förslag. Jag vill också påminna om att man stoppade förslaget, och det tycker jag var klokt. Det finns ibland saker som vi måste överväga. Och vi måste fundera på vart dessa steg tar oss när vi sätter upp kameror, när vi tillåter buggning, när vi tillåter avlyssning och i dessa fall när man inte ens behöver gå till domstol för att avlyssna. Jag måste därför erkänna att jag är bekymrad över utvecklingen och att jag inte tycker om den.

Anf. 57 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag tar inte ifrån Eva-Lena Jansson rätten att skriva vilka interpellationer hon vill. Men jag tycker möjligen att det är lite oprofessionellt att använda det som ett uttryck för riksdagens kontrollmakt till att försöka föregripa en ärendedebatt i ett lagstiftningsärende, en ärendedebatt som kommer senare i vår när försvarsutskottet har behandlat den proposition som ligger på riksdagens bord och där motionstiden går ut i morgon.

Samma sammanblandning gör Eva-Lena Jansson sig skyldig till när hon säger att vi ska involvera Integritetsskyddskommittén i propositionsarbetet. Jag har sagt det två gånger tidigare, och jag säger det gärna en tredje gång, nämligen: Det finns ingenting i Integritetsskyddskommitténs uppdrag som skulle göra den till ett lämpligt eller naturligt led i beredningen av regeringens proposition om en anpassad försvarsunderrättelseverksamhet. Det finns ingenting. Och följaktligen har den inte heller gjorts till ett led.

Däremot finns det ett mycket omfattande beredningsunderlag i form av två offentliga utredningar och en departementspromemoria. Denna departementspromemoria har dessutom inkluderat juridiska storheter som tidigare justitiekanslerer och andra. Det har alltså inte bara varit ett arbete som har bedrivits av Försvarsdepartementets tjänstemän.

Det är sant att den gamla regeringen inte lyckades få frågan av bordet. Vi har lyckats få frågan av bordet. Och hela regeringen står naturligtvis bakom förslaget.

Jag upprepar ännu en gång: Förslagen i propositionen om en anpassad försvarsunderrättelseverksamhet handlar inte om att kontrollera och övervaka svenska medborgare. Just därför är liknelserna med det regelverk som gäller för polisiär övervakning, domstolsprövning i förhand, inte relevant. Försvarsunderrättelseverksamheten riktar sig utåt mot utländska förhållanden och mot utländska hot mot Sverige och försöker att kartlägga och identifiera sådana i tillräckligt god tid. Hela propositionsarbetet har gått ut på att finna det som interpellanten efterlyser, nämligen en godtagbar avvägning mellan effektivitet i denna verksamhet å ena sidan och skydd för den personliga integriteten å den andra sidan. Vi har funnit en avvägning som Lagrådet har funnit bra och godtagbar. Jag hoppas att riksdagen ska finna detsamma.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:421 om ett miljöledningssystem för hela Försvarsmakten

Anf. 58 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Peter Rådberg har frågat mig

1. om jag avser att agera för att Försvarsmakten får ett miljöledningssystem som också omfattar den högsta ledningen,
2. om jag avser att verka för att Försvarsmaktens miljöledningssystem moderniseras så att det är anpassat till insatsförsvarets behov och

3. om jag kommer att ålägga Försvarsmakten en årlig redovisningsskyldighet i likhet med vad som gäller för övriga statliga myndigheter och därmed säkerställa att miljöarbetet inte åter faller i träda.

Prot. 2006/07:81
26 mars

Svar på
interpellationer

Regeringen uppdrog i slutet av 1990-talet åt Försvarsmakten att fortsätta att genomföra sin miljöpolicy så att ett miljöledningssystem kunde vara infört i hela organisationen senast år 2000. I regleringsbrevet för 1999 preciserades uppdraget. Miljöledningssystemet skulle uppfylla minst kraven enligt standarden ISO 14001 kompletterat med kraven på offentlig miljöredovisning enligt EU-standard EMAS. Tidpunkten för införandet ändrades senare till 2001, och i årsredovisningen för 2001 redovisade Försvarsmakten att systemet hade införts.

Miljöledningssystemet omfattar hela myndigheten och undantar inte Försvarsmaktens ledning. Systemet innebär att miljöarbetet utvecklas kontinuerligt. Efter genomförd miljöutredning och en fastlagd miljöpolicy planeras mål och åtgärder. Dessa leder i sin tur till uppdrag och genomförande, varefter den genomförda verksamheten utvärderas. Med utvärderingen som grund revideras miljöpolicy, mål och åtgärder. Det sker således en sådan fortlöpande modernisering och anpassning av miljöarbetet som interpellanten efterlyser.

Avslutningsvis vill jag understryka att ett miljöledningssystem är en metod för att utveckla miljöarbetet och inte ett mål. Överbefälhavaren är som myndighetschef ansvarig för att arbetet bedrivs i enlighet med regeringens anvisningar i regleringsbrev och myndighetsinstruktion. Däri ingår att Försvarsmakten återrapporterar sitt miljöarbete till regeringen i årsredovisningen. Några ytterligare ålägganden är därför inte motiverade.

Anf. 59 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag får tacka för svaret från försvarsministern.

Jag hade faktiskt i sådana här sammanhang förväntat mig en lång lista över åtgärder som Försvarsmakten vidtagit och över vad man kommer att göra. Men det fick jag inte.

Jag säger ungefär som i en debatt här för ett par gånger sedan, nämligen att jag kanske har lite fler frågor än de svar jag fått.

Det är helt uppenbart att Försvarsmakten har en mycket lång väg att vandra för att uppfylla de krav som vi i dag ställer på ett robust miljösystem.

Min fråga 2, Mikael Odenberg, gällde miljöledningssystemet och dess modernisering så att det är anpassat till insatsförsvarets behov.

Att försvaret har ett miljöledningssystem innebär *inte* att man är bra på att driva miljöfrågor inom försvaret. Man kan ju egentligen låta försvarets bilar köra på vanlig bensin och ha som mål att i en framtid bli bättre. Det räcker för att ha ett miljöledningssystem. Men jag är också lite intresserad av att höra hur långt försvaret har kommit.

Jag fick själv gå in och titta lite grann på er hemsida och försöka leta fram lite fakta. Under Försvarsmakten, bil. 5, i ert regleringsbrev finns det lite intressanta saker. Det är ungefär två sidor. Där har ni ett ambitiöst mål, får jag säga, för er verksamhet. I och för sig skyller ni, till och med vid två tillfällen i det här brevet, på bristande personalresurser. Men ni säger att Försvarsmaktens arbete rörande begränsning och användning av fossila bränslen sker kontinuerligt. Vackra ord som man hör i sådana här

sammanhang är att det är en kontinuerlig process. Men egentligen talar man inte om vad man har gjort.

En åtgärd är den förändring av Försvarsmaktens fordonspark som har skett enligt miljöbilsförordningen, skriver ni. Det som står där är faktiskt bra, tycker jag.

Ni säger också att det med befintlig teknik är möjligt att gå över till förnybara bränslen inom vissa användningsområden. Jag kan bara buga och säga att det är jättebra.

Men det jag är kritisk mot är att ni inte anger några tidsramar. Ni säger bara att det här är möjligt. Jag vore tacksam om försvarsministern kunde utveckla det här lite mer.

I mars förra året var det en övning, som Mikael Odenberg säkert känner till, med över 600 militära fordon i ett område från Kungsholmen och Östermalm ned till Norrköping och Linköping. Under de två veckor som övningen pågick förbrukades 400 000 liter diesel och 150 000 liter bensin. Men inte en enda droppe av förnybara drivmedel ingick i övningen. Inte heller fanns det någon beräkning av övningens miljö- och klimatpåverkan. En sådan lyste med sin frånvaro.

De ansvariga kallar här klimatfrågan för en detalj. De har listat sin stadsjeppssatsning som en miljöåtgärd och har som enda krav på bilar som hyrts att det ska vara bilar av årsmodell 2000 eller yngre.

Det här visar hur tandlöst försvarets miljökrav är när man väl kommer till skott.

Jag får hoppa lite grann i texten eftersom talartiden rinner i väg. Lite längre ned i försvarsministerns svar står det att "miljöarbetet utvecklas kontinuerligt", som tidigare sagts. Men Mikael Odenberg, du säger ingenting om hur långt ni har kommit och om hur miljöarbetet har utvecklats. Jag skulle vilja ha ett kort svar om det.

Vidare säger du i svaret: "Efter genomförd miljöutredning och en fastlagd miljöpolicy planeras mål och åtgärder." Vilka är de mål som du, Mikael Odenberg, pratar om, och hur ser miljöpolicyn ut? Du säger också att det sker en "fortlöpande modernisering och anpassning av miljöarbetet". Jag vore tacksam om jag kunde få ett litet svar på den typen av frågor.

Anf. 60 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag är en konstig filur som försöker svara på de frågor som jag får i interpellationer. Samtidigt försöker jag undvika att svara på frågor som inte är ställda. Jag har svarat på de ganska kvantitativa frågor, på de formfrågor, som interpellanten har ställt men inte gett mig in på kvalitativa bedömningar. Det beror i huvudsak på att interpellanten inte frågar om det.

Däremot säger interpellanten Peter Rådberg att även han anser att Försvarsmakten har en ganska hygglig historik när det gäller miljöarbete och miljöledningsarbete och att man var tidigt ute. Om detta kan nog Peter Rådberg mycket mer än jag; det ska jag villigt erkänna.

Det är också lite paradoxalt här. Skälet till att man låg så väl framme var ju att den militära enheten på Försvarsdepartementet tillsammans med det amerikanska försvarsdepartementet under mitten av 1990-talet utarbetade en handbok med miljöriktlinjer för militärsektorn. Det skedde inom ramen för en Natomiljökommitté. Syftet med den handboken var

att visa hur ett strukturerat miljöarbete kan bedrivas inom det militära försvaret. Den fick stort genomslag internationellt och var på många sätt en föregångare till det militära försvarets arbete med att sedan införa ett miljöledningssystem.

I svaret pekar jag på vissa felaktigheter som Peter Rådberg för fram i interpellationen, bland annat påståendet att det miljöledningssystem man har inte gäller hela Försvarsmakten, att någon del av ledningen liksom är undantagen. Så är alltså inte fallet. Det hindrar inte att väldigt mycket mer – så är det säkert – kan göras. Det är möjligt att Försvarsmakten inte lika tydligt som för några år sedan ligger i framkanten i miljöarbetet. Utvecklingen har dock väldigt lite med formen att göra, och det är formen som interpellanten har tagit upp.

Inte heller är det korrekt att – som, tror jag, hävdas i interpellationen – Försvarsmaktens miljöpolicy inte på något sätt ändrats sedan den första gången beslutades år 1996. Tvärtom har nyligen en ny miljöutredning gjorts. Den i sin tur har lett fram till nya sektorsmål och också till en vision för försvarssektorn. Försvarsmakten har där ett samordningsansvar i förhållande till övriga militära myndigheter.

Jag utesluter inte att det finns mycket mer att göra på det här området, och då får vi väl göra det. Men då blir det en annan interpellationsdebatt.

Anf. 61 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag kan läsa högt här när det gäller fråga 2: Avser försvarsministern att verka för att Försvarsmaktens miljöledningssystem moderniseras så att det är anpassat till insatsförsvarets behov?

Lite underförstått: Vad har ni gjort när det gäller den frågan? Jag förstår att miljön inom försvaret kanske inte är Mikael Odenbergs bästa gren. Men försvaret har väl också att i förhållande till vårt samhälle ta sitt ansvar när det gäller att förbättra miljön. Det skulle vara väldigt bra att veta vilka miljömål som Försvarsmakten har under de kommande tre-fem åren. Det är ungefär en del av det som ligger i fråga 2.

När det gäller fråga 3 säger du att återrapportering sker från Försvarsmakten till regeringen. Men i sådana här sammanhang är det ganska vanligt att återrapportera också till Naturvårdsverket – det är faktiskt brukligt i sådana här sammanhang – och inte bara till regeringen.

Det finns många olika delar inom Försvarsmakten, och ett exempel är Kustbevakningen. Skickar Kustbevakningen sin miljöpolicy till Naturvårdsverket så att de kan kolla detta? Det ligger i de här frågorna. Försvarsministern gör det väldigt enkelt för sig genom att svara på detta sätt och inte gå in på en enda del av dessa viktiga frågor.

Herr talman! Mina frågor kvarstår. Har försvarsministern några miljömål för Försvarsmakten under de kommande åren? Du kan väl säga någonting. Och sker återrapporteringen också till Naturvårdsverket, viket är brukligt i sådana här sammanhang?

Anf. 62 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Det är svårt att komma längre. Jag menar att utvecklingen av Försvarsmaktens miljöarbete har väldigt lite att göra med formen för redovisningen av arbetet.

Peter Rådbergs andra fråga gällde vad vi ska ta för initiativ för att anpassa miljöarbetet till det nya insatsförsvaret. Mitt svar är att miljöarbetet

är en kontinuerligt pågående process där man sätter mål, anpassar sig efter dem, utvärderar och sedan sätter nya mål.

Jag kan efter debatten lämna över en annan bilaga som handlar om försvarssektorns miljömål 2007–2011 till Peter Rådberg. Det är ett dokument som är framtaget i samarbetet mellan Försvarsmakten, FMV, Försvarshögskolan, FRA, FOI och Fortifikationsverket. Man försöker där att på olika sätt bryta ned de mål som angavs i regeringens miljömålsproposition. På olika områden försöker man att sätta sektorsmål för miljöarbetet och på ett brett sätt bilda en bas för hur varje myndighet för sig kan gå vidare för att leva upp till de krav som ställs.

Det sker en återrapportering. Vi gör det inte till det överordnade för Försvarsmaktens miljöarbete, men det sker en kontinuerlig återredovisning. Jag föreslår att Peter Rådberg också tar del av den årsredovisning som Försvarsmakten nyligen avgav.

Anf. 63 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag får tacka försvarsministern. Han verkar vara lite positiv i alla fall, och han försöker ta till sig detta stora problem som vi alla, även Försvarsmakten, delar.

Jag tar den bollen och hoppas att vi kan försöka hitta någon lösning – och att Försvarsmakten försöker hitta någon lösning – på detta problem.

Jag hittade som sagt en bil. 5 från Försvarsmakten, och där står det väldigt mycket bra saker. Jag erkänner detta. Problemet är dock att det är väldigt lätt att skriva vad man har som mål och vad man ska verka för. Jag vill se lite mer konkret vad Försvarsmakten har gjort och vilka mål ni har. Ni måste väl ha någon form av procentsatser – till exempel att 10 eller 20 procent av fordonen ska vara miljöanpassade inom ett visst antal år – så att man åtminstone kan följa utvecklingen. Det finns inte en rad om detta, utan det är bara vackra ord!

Jag kan tycka att det är helt okej, men det vore väldigt bra om Försvarsmakten också tog ett lite större ansvar. Det behövs för att ni ska bli trovärdiga i denna debatt. Det är ju väldigt viktigt. Även försvaret måste bli trovärdigt i denna miljödebatt, vilket ni inte har varit globalt sett. På den punkten är ni ju en miljöförstörare. Går vi tillbaka 20 år och tittar på vad ni har släppt ut ser man att ni inte får några bra betyg. Ni har alltså mycket att bevisa.

Jag tar ändå tag i bollen du skickar och hoppas att det blir något bra av detta så småningom.

Anf. 64 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag noterar att Peter Rådberg väldigt tydligt vänder sig till Försvarsmakten. Han uttrycker vad man måste bli bättre på, och han hänvisar till det som står i bil. 5, som är en bilaga till Försvarsmaktens årsredovisning. Han säger att det är bra men att det är väldigt mycket vackra ord; han undrar hur man ska veta att det blir något av detta och vad det är Försvarsmakten vill göra.

Jag vill bara påminna Peter Rådberg om att jag är försvarsminister och inte överbefälhavare. Jag är inte myndighetschef för Försvarsmakten och har inte till uppgift att svara för den. Däremot är Försvarsmakten en av elva myndigheter under det departement som jag är satt att leda. Jag vidgår gärna att Försvarsmakten naturligtvis är väldigt viktig.

Om vår försvarsmakt används är verksamheten inte särskilt miljövänlig, för den handlar i huvudsak om att sprida död och förintelse omkring sig. Men jag vidgår gärna att det i fred naturligtvis är viktigt – eftersom Försvarsmakten är Sveriges största statliga myndighet – att man tar in miljöaspekter och beaktar dem på olika sätt.

Hur många fordon som ska miljöanpassas är ärligt talat mer en typ av frågor som bör riktas till Försvarsmakten som myndighet. Peter Rådberg har ju som ledamot av försvarsutskottet alla möjligheter att ställa den typen av frågor.

Jag försöker inte svära mig fri från att regeringen naturligtvis också har ett ansvar för att alla myndigheter inklusive Försvarsmakten är aktiva i detta arbete och att det inte glöms bort för att annat prioriteras högre. Våra instrument för detta är budgetproposition och regleringsbrev. Jag ska se till att vi har en tydlig miljöprofil i våra regleringsbrev även framgent.

Sedan får Peter Rådberg hjälpa till att ställa kontrollfrågor till Försvarsmakten i försvarsutskottets löpande arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2006/07:386 om kommunernas förutsättningar att ta emot flyktingar

Anf. 65 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Mats Pertoft har frågat mig om jag är beredd att höja introduktionsersättningen till de kommuner som tar emot nyanlända flyktingar.

Jag utgår från att Mats Pertoft menar den statliga schablonersättningen till kommunerna för flyktingmottagande. Den 13 mars besvarade jag tre interpellationer på motsvarande tema. Det jag tog upp i det svaret kan i stora delar gälla även för besvarandet av Mats Pertofts interpellation. Jag ger därför här ett mer kortfattat svar.

Det finns skäl att anta att antalet flyktingar blir på samma nivå som 2006 eller till och med högre under de närmaste åren. Det kommer att innebära fortsatta påfrestningar när det gäller kommunernas mottagningskapacitet. Jag vill understryka igen att det är ett nationellt ansvar att de personer som på grund av skyddsbehov får uppehållstillstånd ges bra förutsättningar för en snabb etablering i det svenska samhället. Osäkra boendesituationer och koncentration till vissa områden kan försvåra etableringen. Det är därför viktigt att alla kommuner, oavsett politiskt majoritetsförhållande, medverkar till att bereda plats för asylsökande som får uppehållstillstånd. Inte minst kommuner i regioner med en bra arbetsmarknad och god efterfrågan på arbetskraft måste medverka i flyktingmottagandet.

När det gäller ersättningen till kommunerna var riksdagen enig om, utöver den tillfälliga ersättningen för 2006, att schablonersättningen per individ också skulle höjas från och med 2007 med mer än vad som motsvarade kostnadsutvecklingen. Så har också skett för att i ett längre perspektiv ge kommunerna högre ersättning.

Inom Regeringskansliet bereds för närvarande direktiv för en utredning om effektivare insatser och incitament för att påskynda arbetsmarknads-etableringen för nyanlända invandrare. Utgångspunkter för en sådan översyn är bland annat att individen ska ha möjlighet att göra egna val och ges incitament att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden och lära sig det svenska språket. Inom ramen för utredningsuppdraget kommer frågan om ersättningen till kommunerna att behandlas.

Anf. 66 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret från integrationsministern. Jag håller helt med om att vi har en unik situation. Vi kommer med största sannolikhet att ta emot väldigt många flyktingar i Sverige under detta år. Med tanke på den politiska situationen i Irak ska vi faktiskt vara stolta över att vi kan ge skydd för människor som flyr från våld och krigstillstånd. Just därför ställer jag frågan. Som boende i Södertälje kommun där vi tar emot väldigt många flyktingar från Irak ser jag problemen framför mig.

Det är naturligtvis positivt att riksdagen var så enig om att höja introduktionsersättningen även permanent från och med 2007 och inte bara tillfälligt till 2006. Miljöpartiet var ju starkt pådrivande i den frågan. Men i dag ser vi att detta inte räcker. Utredning efter utredning visar att detta inte täcker kostnaderna. 90 procent av introduktionsersättningen går till socialbidrag eller direkt introduktionsersättning till de nyanlända.

Det finns inte tillräckligt med resurser kvar i kommunerna för att ge dem det positiva mottagandet, svenska kunskaper och den väg in i det svenska samhället och arbetslivet som de behöver. Det är då jag blir orolig. Samtidigt är jag orolig över att detta ger föga incitament för de kommuner som i dag inte tar emot flyktingar att ändra sin hållning. Om man måste ändra sin hållning samtidigt som undersökning efter undersökning visar att det kostar mer än vad man får från staten att ta emot nyanlända flyktingar ökar knappast benägenheten. Då kommer kommuner som Södertälje, Botkyrka, Malmö och Göteborg att fortsätta att vara de orter där man tar emot flest. Det kommer att belasta dessa kommuner, och det ger också en svår situation i dessa kommuner med starka risker för debatter om främlingsfientlighet och annat när olika resurser måste slåss med varandra.

Ministern öppnar ändå lite grann för detta i slutet av sitt svar där hon säger att det pågår en utredning i dag om dessa frågor. Är ministern beredd att driva frågan att kommunerna ska få en högre ersättning när de tar emot flyktingar för att klara den stora anstormningen i år och att klara den framöver också och skapa det incitament, den morot, som vi behöver för att fler kommuner i Sverige ska ta sitt ansvar och ta emot flyktingar? Det är inte konstigt om kommunerna nekar.

Vi kan ha politiska och moraliska synpunkter på detta, och jag är den första som tycker att alla kommuner borde göra sin plikt och ta emot flyktingar, öppna sina dörrar. Absolut. Tyvärr är det ofta ganska välbärgade kommuner dessutom som säger nej. Om man inte vill arbeta med tvångsåtgärder behövs det faktiskt morotssystem som fungerar. Hur långt är den nuvarande regeringen beredd att gå i denna fråga?

Anf. 67 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Under mina resor runt om i landet, inte minst i många av landets skolor, får jag ofta frågan: Varför bosätter sig invandrarna tillsammans? Blir det då inte mycket svårare att komma in i det svenska samhället?

Svaret på det är egentligen tvådelat. Det första är väldigt enkelt. Det är en mänsklig drift. När man flyttar till ett annat land flyttar man ofta till det område där väldigt många människor från det egna hemlandet bor. Man har en språklig och kulturell samhörighet. Det är inte konstigare än att väldigt många människor som utvandrade från Sverige hamnade i så kallade svenskkolonier. Svenskar som i dag flyttar till exempel till Spanien hamnar i så kallade svenskkolonier med svenska kyrkor, svenska skolor med mera. Till och med bidrar Sverige ibland till att driva skolor i andra delar av världen, så kallade svenskskolor.

Det är det första skälet. Det är en naturlig mänsklig drift, man dras till varandra.

Men det är tyvärr inte det enda skälet. Det andra skälet, som inte är fullt lika positivt, är naturligtvis att inte alla kommuner i vårt land tar emot flyktingar. Det finns ett antal kommuner som systematiskt har stängt dörrarna och inte alls är beredda att ta ett solidariskt ansvar för den som jag ändå tycker generösa och humana flyktingpolitik som vi ska ha. Dessa kommuner är ofta välbärgade kommuner med en borgerlig majoritet som styr.

I interpellationssvaret anger regeringens företrädare att det inte handlar om politiska majoritetsförhållanden. Också i andra sammanhang för regeringens företrädare fram att det kanske framför allt handlar om den ekonomiska ersättningen, det är den man ska se över. Det är väl bra. Det är väl förtjänstfullt om man kan öka stödet till kommunerna för att möjliggöra en bättre introduktion och en bättre arbetsmarknadsintroduktion.

Sanningen är den att många av de kommuner som i dag är inte med om att ta ett solidariskt ansvar inte är fattiga kommuner. För dem kan det omöjligt vara en ekonomisk fråga. Det är landets mest välbärgade kommuner det handlar om. Det handlar om kommuner som Täby, Danderyd, Nacka, Vellinge och andra som inte på något sätt kan sägas gå på knäna rent ekonomiskt. Då måste det naturligtvis vara något annat som gör att man inte känner att man vill vara med och ta ett solidariskt ansvar för den nationella flyktingpolitik som vi ändå för oavsett vilken regering vi har haft.

Nej, herr talman, jag tror att det är dags att vi börjar fundera och resonera hur vi på andra sätt skulle kunna se till att få en jämnare spridning av flyktingmottagandet över våra kommuner. Jag tror att det skulle vara till stor fördel för de människor som kommer hit att faktiskt kunna bosätta sig i andra kommuner än de traditionella som Mats Pertoft räknade upp – Södertälje, Malmö, Botkyrka där jag är uppvuxen och andra kommuner som inte bara tagit sitt ansvar utan tagit mer än sitt ansvar och varit oerhört solidariska. Det har naturligtvis lett till att vi fått en del bekymmer, som i fallet Malmö där man bitvis går på knäna när det handlar om skolsituationen, bostadssituationen med mera.

Är det inte dags, statsrådet, att göra något vederhäftigt, göra något ordentligt för att få en bättre spridning av flyktningmottagandet i vårt land, för att få en bättre integration och ett bättre solidariskt ansvarstagande i vårt land? Det räcker inte med att göra som statsrådets kolleger gör, dela ut flygblad på den egna kommunkonferensen. Mer handlingskraftig än så är väl den nya regeringen, hoppas jag.

Anf. 68 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Det går inte att understryka ofta nog att vi ska vara stolta över att vi har möjlighet att ta emot skyddsbehövande i vårt land. Det hoppas jag att vi ska fortsätta att kunna göra många år framöver.

Jag är bekymrad över att kommunerna har det väldigt ansträngt, speciellt Södertälje och Malmö som många nyanlända väljer att söka sig till. Den friheten vill jag inte begränsa, men jag inser att det blir bekymmersamt för kommunerna. Det beror på väldigt många olika saker. Det allra viktigaste är kanske att vi har haft en lågkonjunktur. Vi har haft många år då det inte kommit några nya jobb så att människor har kunnat söka jobb och så snabbt som möjligt fått komma ut i arbete.

Vi kan nog säga att ersättningar inte räcker, men de kommer inte heller att räcka om vi inte skapar en situation där människor så snabbt som möjligt kommer ut i arbete. Oavsett hur mycket pengar vi lägger på introduktionen handlar det till syvende och sist om att fort komma ut i arbete. Regeringen är beredd att vidta olika åtgärder för att underlätta för kommunerna att ta emot men också för att underlätta för enskilda personer att så fort som möjligt etablera sig på arbetsmarknaden.

Vi återkommer till vissa av åtgärderna redan i vårpropositionen som presenteras om några veckor. Men jag vill ändå påpeka att vi inte kan fokusera alldeles för mycket på introduktionsersättningen, utan vi måste se till helheten, hur vi förbättrar arbetsmarknaden, näringslivsmarknaden för att det ska skapas fler jobb så att alla vuxna friska som kan och vill arbeta också ska kunna göra det.

Det gäller också att göra rätt från början. Vi ställer frågan redan när flyktingen anländer: Vem är du? Det gör vi för att handlägga en asylansökan. Det är lika relevant att från början ställa frågan: Vad har du med dig i ryggsäcken? Vad har du för erfarenhet? Hur ser du på framtiden i ditt eventuella nya hemland när du får uppehållstillstånd? Kan vi ställa rätt frågor från början kan det underlätta för människor att från början fatta rationella beslut om var i landet till exempel det är bäst att bosätta sig för att man ska kunna etablera sig själv och sin familj i det nya samhället.

Därför ser jag fram emot det arbete som pågår på Justitiedepartementet hos migrationsministern med att förbättra informationen för nyanlända via Migrationsverket men också genom den nya organisationen. Jag är övertygad om att landshövdingarna, när de förhandlar med sina kommunpolitiker, kan skapa den solidaritet som vi alla efterfrågar, det vill säga att ta hänsyn till vilka kommuner i länet flyktingar söker sig automatiskt och var man placerar dem som inte har sökt sig till vissa kommuner. Då avlastar man de kommuner som har fått alldeles för många egna boende personer.

Jag är övertygad om att vi kommer att klara den flyktingström som är på väg till Sverige, och ännu bättre: De som kommer hit kan känna att deras erfarenhet och kunskaper – många av dem kommer tydligen att vara högutbildade på alla möjliga sätt – nyttjas på bästa sätt i samhället för att de också ska vara med och bygga det framtida välfärdssamhället Sverige.

Anf. 69 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag tackar även för detta svar. Vi är överens i väldigt många frågor. Fokus måste naturligtvis ligga på att få ut de nyanlända flyktingarna i jobb så fort som bara är möjligt. Det är därför jag inte tar upp de frågorna i min interpellation.

Vi är också överens om att vi ska göra det möjligt för människor att bosätta sig i hela landet. Det är jättebra att man tydligt i ett väldigt tidigt skede informerar om förutsättningarna för boende i Sverige och var detta går bra och inte.

Vad jag fokuserar på är problemen. I dag är det ekonomiska läget för staten det bästa på väldigt länge. Under förra mandatperioden beslutade riksdagen att höja introduktionsersättningen.

Nu är det dags för den nya regeringen att också visa sitt ansvar. Hur bra det än är och vilka fina regler vi än har behövs pengar. Det finns kommuner som tar emot för att människor flyttar dit. De blir belastade när de inte får introduktionsersättning från staten som täcker kostnaderna.

Undersökning på undersökning visar att 90 procent av själva ersättningen går åt till introduktionen. Det blir knappt några pengar över till att bekosta svenskundervisning etcetera och få ut människor på arbetsmarknaden. Då faller hela den politiska retoriken platt.

Detta är något som man till exempel kan läsa om på Kommunförbundets hemsida. Det är inte ett faktum som uppmuntrar fler att aktivt försöka få flyktingar att bosätta sig i kommunen.

Jag ser det själv hemma hos mig i Södertälje. Det är en stor belastning med de flyktingar som inte kommer ut i arbetslivet. Vi har många arbetsplatser i Södertälje och låg arbetslöshet. Men de okvalificerade jobben som kan vara den första vägen in finns inte.

Jag håller helt med integrationsministern om att de flyktingar som nu kommer från Irak är högutbildade. Det är jätteviktigt att se till att de får valideringar och kommer i jobb så fort som möjligt. Men det är ändå ett problem.

Jag saknar svar på detta. Är regeringen beredd att på ett positivt sätt få fler kommuner att ta sitt ansvar och också se till att det inte är en ekonomisk belastning för dem som tar sitt ansvar?

Nästa vecka kommer man att i kommunstyrelsen i Södertälje att diskutera det ekonomiska läget. Jag vet att det är svårt bland annat på grund av socialbidragen och att många flyktingar fastnar i den fällan.

Hur mycket man än gör, hur många vackra ord man än säger och omorganisationer man än beslutar om i riksdagen, är detta verkligheten på det kommunala planet. Där menar jag att regeringen har ett ansvar.

Nu när det finns mer pengar i statens kassakista än på väldigt länge måste man också se till att de hamnar hos de kommuner som tar ansvaret att ta emot flyktingar.

Anf. 70 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Statsrådet och vi alla kan nog vara överens om att det allra bästa är om människor får komma ut i arbete och både göra rätt för sig och göra en insats för det nya land som de bor i. Det gör en hel del för stoltheten och naturligtvis också en hel del för förmågan att försörja sig själv.

Faktum är att ett av de absolut viktigaste verktygen för att komma in på arbetsmarknaden, och också för att känna sig som en del av det svenska samhället, är det svenska språket. Det svenska språket vet jag av egen erfarenhet att man lär sig bäst om man får umgås i miljöer där det används konsekvent och regelbundet.

Det är mot den bakgrunden som det blir så oerhört mycket svårare när vi får en väldig koncentration av antalet flyktingar till kommuner som Södertälje, Malmö, Botkyrka med flera. Det är kommuner som varit med och tagit ett stort ansvar.

Det är oerhört viktigt att vi får fler kommuner att ta ett ansvar. Det i sig underlättar introduktionen och gör det mycket lättare att lära sig svenska. Man umgås i miljöer där människor talar svenska dagligdags. Då ser man behovet av att lära sig, och det blir också så mycket lättare att göra det.

Det är mot den bakgrunden som jag känner en stor oro för att regeringen inte tar det på allvar genom att föra en ordentlig dialog med de kommuner som hittills vägrat att vara med och ta ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet.

Det enda konkreta jag hittills har sett från regeringen var när en av statsrådets kolleger stod och delade ut flygblad på Moderaternas kommunkonferens och bad kommunföreträdarna att vara med och ta ett större ansvar. Det kan väl inte vara det enda som en regering ska hemfalla till? En regering ska ju regera landet.

Är det inte dags, statsrådet, att visa lite handlingskraft och ta tag i detta och se till att kommuner som Täby, Danderyd, Nacka, Vellinge och andra välmående kommuner är med och tar ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet så att vi får en bättre integration till gagn både för dem som kommer hit men också för alla som bor i vårt land Sverige?

Anf. 71 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Ibrahim Baylan nämnde Tobias Billströms aktivitet på Moderaternas kommunala riksmöte, eller vad det heter. Det är ganska viktigt att inse att det är kommunpolitiker som fattar beslut huruvida kommuner ska ta emot flyktingar eller inte.

Är det inte en bra gest när man har sina kommunpolitiker samlade att också samtala om en så viktig fråga? Det är därför vi står här och har en interpellationsdebatt. Hur ska vi få fler kommuner att ta emot flyktingar?

Han har faktiskt gjort en liten insats. Han har talat med sina kommunpolitiker. Jag hoppas att Ibrahim Baylan och hans kolleger kan tala med sina kommunpolitiker nästa gång de ses. Jag tänker i varje fall tala med mina kommunpolitiker när vi ses i Örebro i april. Det är också en viktig sak.

Vi måste komma bort från att göra en sak i taget och i stället göra flera saker. Återigen är det viktigt att jobben kommer. Då måste man se

till att ha reformer som underlättar för arbetsgivare att anställa och också för de nyanlända att komma ut på arbetsmarknaden.

Nystartsjobb gäller för alla. Från dag 1 när människor har fått uppehållstillstånd har de rätt till nystartsjobb. Det kommer flera reformer av det slaget som gäller från dag 1. Det handlar inte om att introduktionstiden ska innebära säråtgärder, och först efter det får de vara med i det som vi alla andra har fått ta del av som har bott här i Sverige ett tag.

Reformer som görs ska vara generella och gälla från dag 1 när människor får uppehållstillstånd. Därmed menar jag att regeringen tar sitt ansvar för att underlätta för kommunerna att kunna ta emot flyktingar. Allting kan inte handla om introduktionspengen.

Vi måste se till att göra organisationen enklare för att människor ska kunna fatta rationella beslut och flytta till rätt ställe. Vi måste också se till att det finns arbete för att inte introduktionsperioden ska dra ut på tiden. Det är vad det handlar om.

Självklart ska vi tillsätta en översyn av introduktionsersättningen. Då kommer vi också att få se hur mycket pengar det handlar om i det här fallet och hur mycket kommunerna ska få för att kunna täcka de kostnaderna. Jag menar att de akuta problemen just nu handlar om att det ska skapas fler jobb och att fler ska komma ut på arbetsmarknaden.

Jag håller med om det som sades om sfi. Ju mer människor väljer att sprida ut sig, desto bättre blir det för deras möjligheter att kunna lära sig svenska. Men det handlar också om hur man reformerar sfi och ser till att sfi kopplas till praktik.

Det gäller att se till att sfi handlar mer om yrkessvenska än konversationsvenska. Konversationsvenska kan du alltid få och kommer att få i umgänge med andra människor bland annat på arbetsmarknaden. Men det handlar om att lära sig språket utifrån det yrke man kan tänka sig eller vill inrikta sig mot.

Sfi ingår också i översynen. Det har gått alldeles för många år utan att man har gjort någonting med sfi. Det har gått alldeles för många år utan att vi har gjort rätt sak från början, det vill säga redan från dag 1 när en person anländer till Sverige och ansöker om asyl.

Jag menar att de sakerna måste korrigeras nu. Det är vad regeringen håller på att jobba med för fullt.

Anf. 72 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Jag vill än en gång påpeka att jag i min interpellation inte har ifrågasatt jobbpolitiken. Man måste se till att det finns arbete så tidigt som möjligt. Jag påpekar det ofta för mina partikamrater.

Jag vet att man i Södertälje, där Miljöpartiet är med i majoriteten, nu ser över allting just i syfte att se till att människor kommer ut i arbetslivet så fort som bara är möjligt.

Jag fokuserar på introduktionsersättningen i min fråga. Där har jag inte sett att någonting har hänt hittills. Det finns kommuner som i dag tar emot väldigt många flyktingar och tar sitt ansvar, i motsats till andra som avstår från detta. Det är en viktig fråga att inte deras kommunmedborgare ska behöva få en ytterligare belastning. Det här gäller ju ofta kommuner som har en svår social situation redan.

Nu hör jag från integrationsministern att man ska se över introduktionsersättningen. Jag tar det här som ett löfte att man verkligen kommer

att göra det här och kommer att gå igenom de siffrorna, bland annat som Sveriges Kommuner och Landsting tog fram för ungefär ett halvår sedan. Men problemet gäller uttrycket ”se över”. Det är bråttom. Det här är en situation som finns i dag och som man faktiskt måste ta tag i i dag.

I Södertälje räknar vi med att det kommer mellan 2 000 och 3 000 personer bara 2007. Det kom ungefär 1 000 personer förra året. Då topade vi Sveriges kommunlista över vilka som tar emot flest per invånare. Det här blir en belastning, och det är den belastningen som borde vändas till det positiva tillskott som det är med kompetenta människor från hela världen som kommer till Sverige.

Därför menar jag att jag gärna vill ha ett löfte från integrationsministern att här kommer att ske en förändring snart.

Anf. 73 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Vad översynen kommer fram till kan varken jag eller Mats Pertoft svara på. Vi får se vad man kommer fram till.

Återigen: För mig är det viktigaste att genomföra reformer som underlättar för människor att så snabbt som möjligt komma ut i arbete: att se till att det skapas jobb, att se till att underlätta för arbetsgivare att anställa och att se till att göra det lönsammare för kommuner att faktiskt fokusera just på att åtgärderna i de individuella handlingsplanerna ska syfta till att människor kommer ut i jobb så fort som möjligt.

Det kan inte vara så att vi ska låta människor gå två år i introduktion utan att ha kommit ut på arbetsmarknaden. Forskningen visar att det som händer under första året – i Sverige eller vilket land som helst – är väldigt viktigt för framtiden. De som missar första året riskerar också att tio år framåt inte komma ut på arbetsmarknaden. Därför menar jag att det viktigaste inte kan vara hur hög introduktionsersättningen är, utan det viktigaste är vilka åtgärder vi ska sätta in så att människor så fort som möjligt under sitt första år kommer ut på arbetsmarknaden. Det är där jag försöker fokusera all min kraft, och det är det regeringen försöker jobba med. Men vi återkommer till vårpropositionen, så kanske också Mats Pertoft får lite fler svar på sina frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2006/07:325 om konstnärers ersättning vid utställningsuppdrag

Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Anne Ludvigsson har frågat mig vilka initiativ jag tänker ta för att konstnärer ska betalas skäligt för sin medverkan vid utställningar. Vidare frågar Anne Ludvigsson om jag tänker ge klartecken till Kulturrådet att börja ta fram ett nytt avtal för konstnärers rätt till ersättning vid utställningsuppdrag vid statliga kulturinstitutioner och i så fall när detta kommer att ske.

Anne Ludvigsson utgår i sina frågor från avtalet om så kallad statlig utställningsersättning mellan staten genom Statens kulturråd och berörda

konstnärorganisationer. Avtalet reglerar ersättningsvillkor vid utställning hos statligt organ med regelbunden utställningsverksamhet där konstverk ägs av konstnären själv.

Efter det att organisationerna sagt upp avtalet för omförhandling gav den tidigare regeringen i februari 2006 Statens kulturråd i uppdrag att förhandla med berörda bildkonstnärorganisationer om att inom ramen för anslagna medel träffa ett avtal om ersättning för utställning av konstverk. I uppdraget ingick även att avtal ska träffas med förbehåll för regeringens godkännande. Under hösten 2006 har Statens kulturråd bland annat begärt en förlängning av sitt förhandlingsmandat.

Jag kan informera Anne Ludvigsson om att regeringen den 22 mars fattat ett beslut om att ge Statens kulturråd ett förlängt förhandlingsmandat med uppdrag att senast den 15 september 2007 presentera ett nytt avtal till regeringen om ersättning för utställning av konstverk.

Anf. 75 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Det blir en intressant eftermiddag här i kammaren i dag, där kulturen står i fokus för debatten. Jag vill börja med att tacka kulturministern för svaret på min interpellation.

Vid ett flertal tillfällen har kulturministern sagt sig vilja åstadkomma förbättrade möjligheter för kulturutövare och möjlighet att leva på sitt skapande. Det här är bra, och det är vällovligt. Jag har förhoppningar och också förväntningar att det här följs av politisk handling.

Konstnärer är en grupp i samhället som har det ganska knepigt. Det är i och för sig inget nytt. Men tvärtemot vad ministern uttalat så verkar ju tumskrubarna för kulturarbetare som grupp skruvas åt genom den politik som regeringen för. Flera av de beslut som tagits försämrar för kulturarbetarna, och det gäller naturligtvis även för konstnärerna.

Min interpellation handlar om konstnärers ersättning vid utställningsuppdrag, vilka initiativ ministern tänker ta för att konstnärerna ska få en skälig ersättning för utfört arbete och när vi kan förvänta oss det här nya avtalet. Och som sagt: På min fråga har jag fått svaret att regeringen har gett Kulturrådet förlängt förhandlingsmandat, och senast den 15 september ska man återkomma.

Det är bra att det kommer ett beslut i den här frågan. Det har dragit ut länge på tiden ändå. Jag förväntar mig att regeringen agerar snabbt efter den 15 september, när man har fått ett förslag.

Jag vill fråga kulturministern om regeringen i förhandlingsmandatet har skickat med några signaler om en viljeinriktning vad gäller det nya avtalet. Då kommer jag också in på den andra frågan i min interpellation, nämligen den om skälig ersättning vid medverkan i utställningsuppdrag. Den frågan berör inte ministern i svaret. Så herr talman, om kulturministern menar allvar med att konstnärer ska basera sin försörjning på ersättning för utfört arbete vill jag gärna ha ministerns syn på det.

Jag anser också att staten har ett ansvar för att gå i bräsch för det här avtalet genom att det gäller statligt finansierade verksamheter vid våra kulturinstitutioner. Nu ställer jag min fråga här i kammaren i stället: Vilka initiativ tänker ministern ta och vilka ambitioner har ministern för att Sveriges konstnärer ska få en rimlig ersättning för det jobb som man utför, till exempel i samband med utställningsuppdrag vid statliga institutioner?

Anf. 76 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! När jag först fick frågan på bordet så undrade jag också varför det här skulle ta så lång tid och om man möjligen kunde snabba på det och få någon form av reaktion eller svar före den 15 september, men det var uppenbart att båda parter, inte minst konstnärorganisationerna själva, ville ha det här förlängda mandatet. Därmed har jag också låtit mig nöja. Det är alltså inte så att vi på något sätt har sovit utan tvärtom respekterar vi viljan hos organisationerna.

Mandatet är fritt, så tillvida att det är Kulturrådet tillsammans med konstnärorganisationerna som får pröva de olika infallsvinklar som finns för att komma fram till en lösning som i så stor utsträckning som möjligt tillfredsställer och tillgodoser önskemålen för alla parter.

Det gläder mig att Anne Ludvigsson säger sig ha stora förhoppningar på regeringen när det handlar om att förbättra för kulturskaparna, för det har jag också. Däremot är det lite tidigt att tala om vad som kommer att komma. Vi har ändå haft en rivstart på departementet, får man väl säga, med olika direktiv, utredningar och annat som är på gång, men det förekommer också samtal bland annat mellan oss och Näringsdepartementet. Det här är ju en fråga som berör båda parter, kan vi säga.

Anne Ludvigsson har också förhoppningen att regeringen ska agera snabbt när förslaget till avtal så småningom, i höst, blir klart. Jag har ingen annan åsikt. Vi kommer att agera så snabbt som det över huvud taget är möjligt. Det finns ingen anledning att dra ut på tiden med detta.

Anf. 77 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag har förstått att det är ett fritt förhandlingsmandat, och vi ska inte föregå förhandlingen.

Jag återkommer dock till frågan om kulturministerns syn på att konstnärer ska ha rimlig ersättning för det jobb de utfört. Konstnärer har i de allra flesta fall akademisk utbildning, men på arbetsmarknaden finns det inte några arbetsrättsliga regler för det. Våra trygghetssystem är inte anpassade för konstnärliga utövare, vilket gör det än viktigare att titta på just den del som gäller ersättning för utställningsuppdrag.

Kulturutskottet har besökt Klys, och där ingår också Konstnärernas Riksorganisation, KRO. De har i dagarna lämnat en intressant rapport – åtminstone har jag fått ta del av den – som jag kan rekommendera för läsning. Rapporten handlar om konstnärernas ekonomiska situation i anslutning till utställningar av deras verk. Jag anser att det måste vara rimligt att konstnären vid ett sådant utställningsuppdrag får ersättning utifrån det arbete som fordras. Vi vet att det krävs arbete före, under och efter en utställning. Kostnaderna för material, resor och en rad andra saker kräver ett rimligt arvode.

Att lösa den situationen ekonomiskt är en kulturpolitisk fråga, tycker jag, men i grunden handlar det också om arbetsrättsliga principer och ersättning för utfört arbete. Det är därför viktigt att även få till stånd en attitydförändring om konstnärers ersättning – synen är många gånger att det kan de väl göra ändå. Konstnärerna hamnar i en svår situation vare sig de får uppdraget eller inte. Får de uppdraget måste de gå med på låga ersättningar. De säljer sig egentligen alldeles för billigt, men de gör det under galgen.

Konstnärernas ställning måste också stärkas genom att båda sidor blir proffsigare på att skriva avtal. Det är viktigt. Här bör staten gå före just genom det avtal som nu ska förhandlas fram. Jag återkommer därför till frågan om vilken ambition kulturministern har när det gäller konstnärers ersättning för utfört arbete. Har kulturministern några ambitioner på det området?

Anf. 78 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Vad som är rimligt eller inte är naturligtvis en omöjlig fråga att svara på. Det får avtalet visa. Förhoppningsvis kommer man varandra så nära som det över huvud taget är möjligt.

Från den nya regeringens sida säger vi att vi vill öka möjligheterna för kulturskapare att leva på sitt eget arbete. Ett antal olika förslag kommer i den delen. Det handlar också om att stimulera arbetsmarknaden. Där tycker jag att man visar på intressanta sätt, inte minst inom Af Kultur, när det gäller att vidga arbetsmarknaden. Det gäller även den rapport som vi diskuterat tidigare. Diskussionen om den kreativa sektorn, som växer oerhört starkt, pågår också mellan staterna i EU. Det är spännande och kommer i hög grad att även komma konstnärerna till godo.

Den rapport som Anne Ludvigsson nämnde är förmodligen samma rapport som jag har sett, nämligen den av journalisten Gunilla Litzell. Jag har inte läst allt i den, men dock en del. Där finns intressanta synpunkter. Sedan finns naturligtvis diskussionen om det så kallade enprocentsmålet, i vad mån vi har möjlighet att uppfylla det. Det är ett mål som fungerar på några håll, men långt ifrån överallt.

Det finns alltså mycket att se över, och allt beror naturligtvis på hur Sveriges ekonomi utvecklas.

Anf. 79 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Jag tror att vi är eniga om att många olika delar i samhället påverkar konstnärernas möjligheter att verka och få rimlig lön. Kulturministern säger att det ska komma olika förslag, och dem väntar vi på. Vi väntar och vi väntar. Förmodligen kommer det något.

När det gäller avtalet sägs i svaret att det ska förhandlas fram inom ramen för anslagna medel. Museerna, till exempel, har en svår ekonomisk situation, och den har blivit än svårare efter den borgerliga regeringens olika beslut. Konstnärerna har det svårt på arbetsmarknaden på grund av de förändringar som gjorts i a-kassan, genom att man minskat bidragen till konstnärlig gestaltning och så vidare. Det finns inga satsningar på konstnärlöner i budgeten för 2007, och inte heller längre fram. Där har vi socialdemokrater andra siffror.

Hur ser ministern på det faktum att avtalet ska förhandlas inom ram? Kan det försvåra förhandlingarna om man tar sin utgångspunkt i att institutionerna ska ersätta konstnärerna för det arbete som utförs utifrån den ekonomi och den budget de har? Tycker ministern att det är rimligt, att det är bra? Har ministern några förhoppningar om att konstnärer ska kunna leva på sin lön, eller behöver det skjutas till mer medel till exempel i form av konstnärlöner? Nog anser väl ministern att det är rimligt att konstnärer ersätts för sina prestationer?

Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är intressant att höra Anne Ludvigsson säga att de väntar och väntar. Jag har varit kulturminister i fem månader. Det har varit en socialdemokratisk regering och socialdemokratiska kulturministrar i tolv år, och frågan är fortfarande aktuell. Om man velat göra någonting hade man nog kunnat göra det tidigare och med betydligt mer pengar.

Det är en svår ekonomisk situation, säger Anne Ludvigsson, vad gäller museerna. Ja, det finns det nog många som har, men det beslut vi tagit, som handlar om att ta bort tvånget för museerna att ha fri entré, innebär att den ekonomiska situationen lättar. I annat fall hade det blivit väldigt mycket svårare med tanke på att åtskilliga museer såg att pengarna inte skulle räcka. Det hela gick inte ihop. Den nytillträdde museikoordinatorn kommer dessutom att starkt bidra till att situationen förhoppningsvis blir enklare samt att mer av pengarna kan användas till den verksamhet som museerna faktiskt ska arbeta med.

Vad som är rimliga ersättningsnivåer eller inte får vi vänta med tills förslaget till avtal mellan Kulturrådet och konstnärsorganisationerna tagits fram. Vi vet att det alltid, alltid finns önskemål om mer pengar. Jag har hittills inte varit med om en enda uppvaktning, och det tror jag inte att mina företrädare varit med om heller, där någon sagt att de klarar sig jättebra, att de skulle kunna ha mindre pengar. Den situationen har ännu inte uppstått. Det beror naturligtvis på att man inom den här sektorn, liksom många andra, är kreativ och vill väldigt mycket.

Om det blir mer pengar kan vi inte svara på nu, men tills vidare gäller att det ska vara ett avtal inom de ramar som finns.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellationerna 2006/07:327 och 380 om en nationell strategi för läsning

Anf. 81 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Christer Nylander har frågat mig om jag avser att ta initiativ till dels en bred nationell strategi för läsning, dels andra offensiva satsningar för att stärka bokens ställning. Gunilla Carlsson i Hisings Backa har frågat mig vilka initiativ jag tänker ta för att stimulera till ökat läsande. Eftersom frågorna är närbesläktade besvarar jag båda interpellationerna samtidigt.

Jag tror att vi alla tre i grunden delar synen på läsningens och bokens betydelse både för den enskilda människan och för ett demokratiskt samhälle. Litteraturen ger insikter om människors skilda livsvillkor och hjälper oss att förstå världen och oss själva. Som källa till kunskap är litteraturen svåröverträffad.

Jag kan också hålla med om att det finns oroande tecken på hur det står till med läsförmågan, läsförståelsen och läsintresset i Sverige. Samtidigt är det viktigt att framhålla att statistiken inte ger en helt entydig bild. En nyanserad bild av tillståndet för boken och läsningen måste också lyfta fram det som är positivt.

Även om bokutlåningen minskar på biblioteken visar statistiken att det köps böcker som aldrig förr. En bidragande orsak har naturligtvis varit den sänkta bokmomsen som gjort det billigare att köpa böcker. Utbudet av böcker – inte minst pocketböcker – har ökat, liksom tillgängligheten. Försäljningsställena har blivit allt fler och i synnerhet Internet-bokhandeln har vuxit kraftigt. När det gäller läsintresset visar undersökningar att den tid som läggs på bokläsande generellt i befolkningen inte förändrats i nämnvärd utsträckning under de senaste 25 åren, trots det förändrade medielandskapet. Slutligen kan det vara värt att notera att jämfört med många andra länder i Europa ligger bokläsandet i Sverige mycket högt. Nog finns det fortfarande fog för att säga att vi är en läsande nation.

Boken och läsningen är givetvis prioriterade i den kulturpolitik som vi inom alliansen vill utforma. För mig är det självklart att en nationell strategi för läsning måste ta sin utgångspunkt i barnen. Vi kan aldrig öka läsandet eller intresset för böcker bland människor på lång sikt utan att börja med barnen. Läsvanor grundläggs tidigt och därför är det nödvändigt att också på ett tidigt stadium väcka läslusten och stimulera barn och ungdomar till läsning av böcker.

I det sammanhanget spelar naturligtvis skolan en helt avgörande roll. Här har kultur- och skolpolitiken gemensamma mål att sträva mot och jag vet att skolministern har ett lika starkt engagemang för de här frågorna som jag. På samma sätt bör skolan vara central i den strategi för att stärka barn- och ungdomskulturen som regeringen kommer att presentera under mandatperioden. Att främja läsning bland barn och unga ser jag som en prioriterad uppgift när vi inleder en långsiktig satsning på barn- och ungdomskultur.

Anf. 82 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka så mycket för svaret. I grunden låter det mycket positivt. Det här är en fråga som jag har engagerat mig i länge och diskuterat tidigare här i kammaren, inte minst med före detta skolministern ett antal gånger. Det gläder mig att se honom i kammaren denna gång också.

Jag är engagerad i frågan därför att jag verkligen tror att läsning gör skillnad, precis som kulturministern sade. Hjärnforskaren Martin Ingvar har tittat noga på detta och har kunnat visa att läsning ger bättre minne, bättre uppmärksamhet, bättre faktaförståelse och ökad förmåga till kritiskt tänkande. Det är viktigt inte bara för den mänskliga utvecklingen utan också för demokratin som sådan.

Det ska också sägas att man inte blir en god människa bara för att man läser. Man blir inte en bättre människa endast genom att läsa mycket. Men vi kan ändå se ett visst samband. Jag tror det var förra veckan Som-Institutet visade en tydlig bild av att den som läser mycket böcker också är betydligt mer tolerant när det gäller flyktningmottagning och annat, vilket delvis skulle bekräfta den bild som Martin Ingvar ger.

Det handlar också om att stärka Sveriges roll i globaliseringen. När svenska ungdomar ska möta den tuffa konkurrensen duger det inte att vi har problem med läskunnigheten och läsförståelsen i svensk skola.

Jag delar kulturministerns åsikt att läget trots allt är ganska hyfsat. Men vi ska vara noga med att uppmärksamma att det är en ganska splitt-

rad bild vi har i Sverige. De senaste åren har vi sett flera förlag bildas. Vi har sett att fler författare och fler debutanter har getts ut. Det är fler som läser mycket. Kulturministern säger att den tid som läggs på bokläsande generellt i befolkningen inte har förändrats. Men bakom den bilden ser vi också en ökad klyfta. Några läser väldigt mycket mer medan andra läser väldigt mycket mindre. Kvinnor i akademikeryrken – Sacoanslutna kvinnor – läser mer och mer för varje år, medan manliga LO-medlemmar läser mindre och mindre.

Den splittrade bilden blir ännu allvarligare när man ser att det dessutom finns ett socialt arv när det gäller läsintresse och läsförståelse. Pojken i en LO-familj läser mindre – risken är att han inte läser alls – medan flickan i en Sacofamilj blir en flitig läsare enligt statistiken. Detta spiller naturligtvis över på skolan. Har man problem med läsförståelsen och tränar sin läsning alldeles för lite har man också svårt att klara samhällskunskapsboken, geografiboken och annat.

I bilden finns också att biblioteksfilialer läggs ned, att skolbibliotek eller skolbibliotekarier saknas på många skolor och att många elever enligt Lärarnas Riksförbunds undersökning säger att de aldrig läser böcker alls i skolan. Kanske är det en bild som inte helt stämmer med verkligheten, men det är i alla fall många elever som känner så.

Jag tror att det är extremt viktigt att bryta den utvecklingen och de negativa tendenserna så tidigt som möjligt. Låter vi det sätta sig kan det bli riktigt illa för Sverige. Vi ligger bra till och är en läsande nation, men det finns tydliga trender som visar åt det negativa. Hur bryter man då utvecklingen? Jag tror att man ska titta på de många goda idéer som finns och de många goda insatser som görs i Sverige. Därför tycker jag att man ska samla ihop sig till en nationell strategi för att lyfta fram de goda exemplen och försöka få dem att spridas.

Slutligen skulle jag vilja ställa en närbesläktad fråga till kulturministern. Det gäller EU-kommissionens beslut att låg moms på ljudböcker inte längre ska vara tillåtet. Är det Sveriges regerings inställning att böcker ska vara lika högt beskattade oavsett om de publiceras på papper eller som ljudböcker?

Anf. 83 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka kulturministern för svaret. Det är säkert som ministern säger i svaret, att vi alla tre – ministern, Christer Nylander och jag själv – delar synen på läsningens och bokens betydelse för den enskilda människan och för ett demokratiskt samhälle.

På frågan i min interpellation om vilka initiativ kulturministern tänker vidta för att stimulera till ökat läsande svarar ministern att bokläsandet i Sverige är mycket högt i jämförelse med andra länder i Europa och att Sverige är en läsande nation. Det är säkert så att vi jämfört med andra länder i Europa fortfarande ligger högt i läsandet. Men jag ställde frågan till ministern med anledning av den oroande SCB-rapport som presenterades för någon månad sedan. Denna rapport visar nämligen att läsandet i Sverige minskar. Den visar att ett det är ett ökande antal män som aldrig läser böcker. Antalet har ökat från 22 procent till 31 procent sedan början av 80-talet. Den största ökningen ser man bland yngre män. Men undersökningen visar på ett minskat läsande i alla åldrar.

Vi vet att i ett samhälle där många läser dagstidningar och böcker finns det bättre förutsättningar för en bred och folklig samhällsdebatt. Genom läsningen ökar vi kunskaperna om vår omvärld och förståelsen för varandra, för våra likheter och olikheter. I ett modernt samhälle som Sverige krävs det att alla får möjlighet att delta och att alla ges förutsättningar att vara delaktiga. En demokrati kräver delaktighet. Att vi har en ökande andel medborgare som inte tar del av det skrivna ordet och att vi har en kulturminister som inte inser detta och som inte kommer med några initiativ för att förändra utvecklingen tycker jag är oroande.

Kulturministern skriver i sitt svar att boken och läsningen givetvis är prioriterade i den kulturpolitik som alliansen vill utforma. *Vill* utforma! När då? Ni sitter i regeringsställning. I interpellationssvaret ger kulturministern inte ett enda svar på min fråga, inte ett enda exempel. Jag ställer frågan igen: Vad tänker kulturministern göra för att stoppa utvecklingen med minskat läsande bland både män och kvinnor?

Anf. 84 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Man skulle nästan kunna få intrycket att det är en katastrof som förestår, och det är ändå inte riktigt fallet. Bokköpen, som man kan koppla till läsandet, ökade med 7,6 procent i fjol från en redan hög nivå. Men jag håller med om att det finns oroande tendenser.

Det är också fråga om vad man kan läsa ut ur det här. Statistiken är inte helt entydig. Den pekar åt lite olika håll. Det finns de som säger att många män förvisso läser mindre skönlitteratur, men i stället mer facklitteratur.

Handlar det om att odla fantasi och empati finns det också andra sätt. Teater och film är också en möjlighet.

Det finns en stor grupp människor med dyslexi, för vilka detta med att läsa böcker inte är självklart, även om det görs satsningar på lättläst. Där kan ljudböcker kanske vara ett fullgott alternativ.

Som svar på Christers fråga om i vilken mån vi tänker agera kan jag säga att i den mån vi kan – och jag utgår från att vi kan – kommer vi absolut att agera. Det är självklart, åtminstone för mig, att det inte ska vara skilda momssatser på böcker i skrift och böcker som är i ljudform. Det handlar fortfarande om litteraturen och om ordet. Jag utgår från att detta inte heller ska bli några större problem när vi tar upp frågan i EU-sammanhang, inte minst därför att man i diskussionerna om tv-direktivet också har talat om funktionshinderade möjligheter, vilket är något nytt i EU-sammanhang.

Här kan man se en otrolig brist på tålmod, och jag tycker att det är bra att man väntar sig att den nya regeringen ska göra mycket. Det kommer vi också att göra. Fortfarande har det gått bara fem månader.

Jag vill ändå läsa upp lite ur budgetpropositionen för 2007, där man aviserade en satsning på språk. Jag ska inte läsa allt men något litet: ”Regeringen anser att alla elever behöver träna sin läsning. Det handlar inte bara om att lära sig att läsa utan också om att bli en god läsare: att uppslukas av läsandets nöje. Det är därför mycket viktigt att alla elever har tillgång till ett skolbibliotek där eleverna kan få vägledning in i läsningen och i böckernas värld. Skolan bör på alla sätt stimulera elevernas eget läsande och intresse för litteratur. I detta sammanhang är det viktigt att även uppmärksamma elever med lässvårigheter. Elever skall ha rätt

att ta del av Sveriges och världens litteraturskatt. Förekomsten av skolbibliotek har stor betydelse för att främja elevernas intresse för läsning. I områden och på skolor där svenska språket har en svag ställning bör den språkliga infrastrukturen vara extra väl utarbetad.”

Jag tycker trots allt att oppositionen bör kunna glädjas åt att man redan i budgetpropositionen i höstas så tydligt uttryckte sin vilja att stärka läsningen. Det handlar väldigt mycket också om vad man ska göra i skolan.

Anf. 85 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka kulturministern för beskedet i momsfrågan. Det gläder mig mycket. Jag tror att vi är många som är glada åt detta.

Det är klart att det är en skillnad mellan att läsa en bok och att lyssna på den, men introduktionen till bokens värld, till spännande berättelser och till empatin som kulturministern nämner är mycket viktig. Därför är jag glad över beskedet att regeringen kämpar på i denna fråga.

Mycket av diskussionen handlar om att vi alla har så höga ambitioner. Vi vill så mycket. I statistiken ligger Sverige självklart bra till. Vi är en läsande nation. Svenska elever har trots allt ganska bra resultat när vi jämför internationellt, men vi skulle vilja vara bättre.

De senaste åren tycker jag att man har kunnat se att det har gått åt fel håll. Det gäller både resultaten i internationella undersökningar som gäller läsförmåga och läsförståelse och att det, som jag nämnde i mitt tidigare inlägg, ser ut som att vi har en social klyfta som växer. Det finns ett socialt arv där dåliga läsvanor och bristande läsintresse går i arv från föräldrar till barn. Det bekymrar mig mycket.

Det finns också, som skolministern var inne på ... förlåt, jag menar kulturministern – fast jag tycker att ni jobbar så bra ihop i de här frågorna – ett samband mellan läsningen av litteratur och hur det går i skolan. I en strategi för att öka läsningen och för att se till att fler elever, fler ungdomar men också fler vuxna läser mycket och stärker bokens ställning är därför skolpolitiken helt avgörande. Jag tycker att regeringen har en alldeles otroligt bra politik på detta område nu för tiden.

Om man inte satsar på att eleverna ska lära sig läsa ordentligt i de tidiga årskurserna får det naturligtvis till följd att de får ett minskat intresse av att läsa andra böcker än skolböcker. Den som inte klarar skolans läseböcker ger sig inte på Harry Potter om han inte känner sig tvingad till det.

Om vi skulle skanna av Sverige skulle vi se att det finns många goda idéer och bra projekt runt om i det här landet, på skolor, på bibliotek och på många andra ställen, som gör att man fångar upp barn och ungdomar och hjälper dem att bli läsande.

McDonalds har tagit några initiativ som jag tycker är spännande. Jag tror att hotellkedjan Radisson SAS har tagit ett initiativ att byta ut den lilla chokladbiten som man får på kudden när man kommer till hotellet mot en pocketbok. Det tycker jag är alldeles utmärkt. Många andra sådana initiativ tas runt om i landet där man verkligen vill förtydliga att man tar ställning för kulturen och för läsandet.

Många av dessa goda idéer kunde spridas mycket bättre om det fanns en nationell strategi för hur det ska gå till. Vi ser att det finns många bra

exempel i andra länder. USA har naturligtvis större problem än vi, men där har man tagit tag i det med många intressanta projekt. Det gäller även England. I Danmark håller man just nu på med en nationell lässatsning och en lässtrategi. Inte minst viktigt är väl att vi förtydligar föräldrars ansvar för detta.

Precis som dåliga matvanor kan gå i arv kan även dåliga läsvanor gå i arv. Om man ska klara att bryta detta sociala arv ska man vara väldigt tydlig med att föräldrar vid sidan av skolan har ett grundläggande ansvar för att barn och ungdomar blir läsande människor.

Anf. 86 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Herr talman! Kulturministern använde ordet katastrof. Ja, det kanske lätt uppfattas som det. Jag håller med om att vi har många som läser och många som läser mer. Försäljningen av böcker ökar, vilket jag tycker är jättebra.

Men det jag vill lyfta fram med interpellationen är den grupp som inte tar del i läsandet, som oftast kommer från familjer där det kanske inte finns böcker och där man inte ser en förälder som sitter och läser. Den stora frågan är hur vi ska se till att också de kommer med i läsandet och blir delaktiga.

Kulturministern tar i sitt svar upp långsiktigheten med läsandet och att det är viktigt att man satsar på barn och unga. Där är vi överens. Jag tycker också att man ska satsa på barn och unga. Men man får heller inte glömma de vuxna i det här arbetet. Läsfrämjande insatser som riktar sig till vuxna är jätteviktiga eftersom vi vet att barnen oftast tar efter hur vi vuxna agerar.

Jag har också en fråga till kulturministern. Den bygger lite på det du sade tidigare om att det är viktigt att vi satsar på barnen och att skolan är en viktig aktör. Under förra året skapades läscentrum under Myndigheten för skolutveckling. Enligt vad jag har hört har skolministern nu aviserat att dessa läscentrum ska läggas ned. Nu är kanske detta inte en fråga för kulturministern, men eftersom du lyfter fram detta som en viktig insats och som ett exempel på hur ni jobbar tillsammans, skolministern och kulturministern, skulle jag ändå vilja fråga hur du, kulturministern, får detta att gå ihop. Här har man gjort en satsning på läscentrum för att stimulera läsandet, och så väljer regeringen att avisera att man vill lägga ned den verksamheten.

En annan del som du tar upp är skolbiblioteken. För oss socialdemokrater är biblioteken över huvud taget en jätteviktig del i läsandet. Vi ska ha möjlighet att låna böcker. Det ska vara fria boklån. I sitt kulturpolitiska program skriver Moderaterna, det parti som kulturministern representerar, att man kan tänka sig att införa avgift på bokutlåning för vuxna. Hur går det ihop med att man vill stimulera läsandet? Det är min nästa fråga till kulturministern.

Anf. 87 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det var ett antal frågor.

Jag börjar med det som Gunilla Carlsson tog upp om läscentrum. Den frågan får nog trots allt ställas till skolministern. I den text jag läste upp ur budgetpropositionen från i höstas aviserar man ju tydliga satsningar på läsandet. Det är mycket möjligt att det är något annat som kommer att

prioriteras. Det får vi återkomma till. Man att man inte kommer att glömma denna fråga och att den är viktig är fullkomligt självklart.

När det gäller att läsning gör skillnad har jag ingen annan uppfattning. Det finns en hel del forskning som handlar om läsandet. En del handlar också om vad som händer på högstadiet, inte minst bland pojkar. Det visar sig att det låter väldigt bra när de läser högt, men när de ska återge vad de har läst visar det sig att de egentligen inte har förstått så mycket. Helt klart finns det ett problem där och en riktig utmaning för skolan.

Det finns också forskning som säger att det har betydelse, som Christer Nylander var inne på, hur man samtalar hemma. När det gäller detta att man inte talar med varandra särskilt mycket är vi inne på sådant som politiker har väldigt svårt att styra över. Alltifrån att man inte äter middag ihop, inte umgås, påverkar läsningen. Detta kan vi naturligtvis inte kommendera fram på politisk väg, men det här är en del i problemet. Och det är ett bekymmer just när det handlar om unga pojkar. Visst är det så.

Kort och gott tycker jag att det kulturpolitiska programmet, som Gunilla Carlsson var inne på, innehåller väldigt många bra och nya tankar. Men jag har sagt det tidigare och jag säger det igen: Vi kommer inte att föreslå att man på något sätt ska ta betalt för boklån. Däremot finns det alla möjliga skäl att utveckla biblioteken. Det finns säkert också skäl att se över bibliotekslagen och litteraturstödet, men det är ingenting som kommer att kunna ske under detta år, helt enkelt av tidsskäl. Men under mandatperioden kommer vi säkert att få anledning att återkomma till detta, för det händer som sagt väldigt mycket på biblioteksområdet.

Det fanns en intressant artikel i Svenska Dagbladet den 22 mars, ”Bibliotek söker sin roll bland caféer och spel”, som jag kan rekommendera. Bland annat hänvisar man till den förre kulturministern Bengt Göransson, som jag verkligen högaktar, som var väldigt kritisk till införandet av en bibliotekslag. Det här kommer vi att få återkomma till.

När det handlar om det som Gunilla Carlsson framför allt talade om, att få inte bara vuxna män utan också och framför allt yngre pojkar att intressera sig för böcker, om nu detta inte är något som är naturligt i hemmiljön, tycker jag att den verksamhet som bland annat pågår på biblioteket vid Dieselverkstaden ute i Nacka är väldigt intressant. Där hittar man nya vägar att nå framför allt unga pojkar för vilka det kanske inte känns fullständigt naturligt att ens kasta sig över Harry Potter i bokform. På olika sätt – ibland genom spel, ibland genom tecknade serier – har de funnit vägen in till böckerna. Det finns alltså många olika sätt att nå och möta dem för vilka det kanske inte känns naturligt att läsa.

Anf. 88 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Jag noterar att det i denna som i så många andra frågor finns väldigt höga förväntningar på den nya regeringen. Det mesta skulle vara löst, och inte minst skulle problemet som lästatistiken från SCB för 2006 visar vara löst av den här regeringen på fem månader. Det är bra att vi har höga förväntningar på den nya regeringen, tycker jag, men det får också vara lite realism i dem.

Problemen har inte uppstått under 2007. Det vi diskuterar här är att Sverige har haft en väldigt god nivå under många år som har börjat eroderas underifrån på grund av, tror jag, att läsningen inte har varit tillräck-

ligt tydligt i fokus men också på grund av problem till följd av den utbildningspolitik som har varit.

Jag skulle vilja ta upp några delar av det som har varit uppe i diskussionen tidigare. När det gäller unga pojkar till exempel tror jag att något som vi måste jobba mycket mer med är att hitta goda förebilder, människor som unga killar ser upp till och som också är duktiga läsare eller intresserade av böcker. Just denna strategi har man använt sig av på många ställen runt om i världen. Särskilt i USA har man haft en ganska stor framgång med just den tanken. Detta tror jag är något som vi i Sverige skulle kunna vara bättre på.

Jag ska också säga något som jag inte tog upp i mitt tidigare inlägg, att jag tycker att en hel del av fackförbunden på LO-sidan gör mycket bra insatser för att sprida läsningen och se till att nya grupper börjar läsa.

Sverige ligger bra till, men vi har problem. Vi måste orka vara långsiktiga, för detta är något som man inte kan vända på fem månader – den tid som vi har haft en ny regering. Det är förmodligen något som man inte kunnat ändra på under flera år. Men jag tror att det är viktigt att börja förändra detta snart, därför att om den negativa utvecklingen tillåts att gå för långt blir det väldigt tungt att vända den senare.

Jag skulle med detta vilja tacka ministern för svaret.

Anf. 89 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Tack för diskussionen om vikten av läsandet. Jag tror att det är en fråga som vi måste jobba med hela tiden. Även om det har gjorts mycket under de tidigare åren visar nu siffrorna att vi har ännu mer att göra.

Det är viktigt att vi inte glömmer bort de vuxnas läsande och bara fokuserar på barn och unga. Vi måste se hur viktigt det är att också de vuxna läser. Den goda förebilden kanske kan vara en förälder.

Vi måste jobba med mycket läsfrämjande verksamhet, och det görs redan i dag. Jag tycker att vi ska lyfta samman alla goda exempel på det som genomförs runt om i landet.

Kulturministern sade: Vi tänker inte under den här perioden införa avgifter för att låna böcker på biblioteken. Med det säger hon egentligen: Vi gör det inte nu, men vi kan tänka oss att göra det längre fram. När vi lyfter upp frågan om fri entré till statliga museer säger kulturministern: Vi tvingar numera inte museerna att ta betalt, utan det är deras fria val att ta entréavgift eller inte.

Blir det i framtiden upp till biblioteken själva om de vill ta betalt för att låna ut böcker till vuxna eller inte, eller kommer ni att säga att alla ska ta betalt för att låna ut vuxenböcker?

Anf. 90 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är lustigt hur man kan välja att tolka eller vantolka. Jag sade ”den här mandatperioden” därför att jag är vald för den här mandatperioden. Vad som händer därefter vet ju ingen av oss. Men jag har inga som helst ambitioner att föreslå att man ska ta betalt för boklån, så är den saken sagd.

Vi talade tidigare om att det finns olika sätt att mäta läsning, läsning av skönlitteratur eller facklitteratur. Läsning på Internet är också läsning, men det är något som kanske inte alltid mäts i det här sammanhanget.

För att ta fasta på det som Christer Nylander sade om vuxna förebilder tycker jag att det skulle vara underbart – något som jag inte heller kan kommendera fram – att se Zlatan eller Henke Larsson försjunkna i böcker när de sitter och väntar på att matchen ska börja. Visst vore det bra? Det kanske är en annan form av förebilder.

Trots allt finns det mycket som är glädjande. För bara tio år sedan var det väldigt ovanligt med böcker på andra platser än i bokhandlarna. I dag finns böcker att köpa nästan överallt, till och med på bensinmackarna, och det blir fler och fler ställen. Det kanske inte alltid är så rikt utbud, men det är lättillgängligt och det är faktiskt väldigt viktigt.

Det är möjligt att man på sikt kommer att behöva någon form av läs-satsning. Det utesluter vi inte. Men tills vidare jobbar vi med frågan både på Kulturdepartementet och i Utbildningsdepartementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2006/07:329 om gränsen för kultur- och yttrandefriheten

Anf. 91 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Nikos Papadopoulos har frågat mig om jag avser att ta några initiativ dels när det gäller frågan om hantering av fördelning av föreningsbidrag till en kulturförening, dels för att tydliggöra regeringens syn på yttrandefriheten för kulturföreningar.

Jag vill börja med att framhålla att partipolitiska uppfattningar enligt min mening saknar betydelse vid fördelning av bidrag till kulturföreningar.

När det gäller fördelning av föreningsbidrag till en kulturförening är det i första hand en fråga för den fördelande instansen – exempelvis en kommun eller en myndighet – att göra nödvändiga bedömningar och prioriteringar. Vid fördelningen ska givetvis gällande regelverk beaktas, inklusive de särskilda riktlinjer som kan finnas för det aktuella bidraget. Detta gäller i fråga om såväl kulturföreningar som andra bidragsmottagare. Jag är inte beredd att ytterligare reglera hanteringen av bidragen.

Yttrandefriheten är av central betydelse i vårt samhälle. En mångfald röster och en fri debatt är en grundläggande förutsättning för en levande demokrati och en fri åsiktsbildning. Det är en viktig uppgift – inte minst för kulturpolitiken – att värna denna frihet. Bestämmelser om yttrandefriheten finns i regeringsformen och, när det gäller massmedier, i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Dessa regler ger ett tydligt och starkt skydd. Detta skydd gäller på kulturområdet likaväl som på andra områden i vårt samhälle. Det finns mot denna bakgrund enligt min bedömning inte något behov av att ta några initiativ för att särskilt tydliggöra regeringens syn på yttrandefriheten för kulturföreningar.

Anf. 92 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret på min interpellation. Det gläder mig att kulturministern tycker att partipolitiska uppfattningar inte ska få avgöra fördelningen av bidrag till kulturföreningar.

Det som min interpellation handlar om och som har gjort mig och många andra upprörda är hur kulturföreningen Södra Fot i min stadsdel, Skarpnäck, i södra Stockholm behandlades för ett par månader sedan. Kulturministerns moderata partikollega, som är ordförande i Skarpnäcks stadsdelsnämnd, stoppade då en ansökan om kulturbidrag till kulturföreningen för att han inte tyckte om en temakväll föreningen hade för sex månader sedan – i september 2006.

Den 21 januari 2007 stod det så här i sammandragsprotokollet från stadsdelsnämnden: Föreningen Södra Fot använder delar av skattemedel till att bedriva partipolitisk propaganda riktad mot alliansen. Alliansen är därför enig om att föreningen Södra Fot under 2007 inte ska erhålla medel från stadsdelsnämnden.

Det som upprörde alliansen så mycket var en aktivitet kallad Allsång mot alliansen som hölls den 1 september 2006. Jag var inte där under temakvällen, men jag har hört att det spelades en del musik av vänsterinriktade kompositörer – Afzelius och Mikael Wiehe. Kanske spelades även musik av Mikis Theodorakis som tillhör mitt gamla hemlands kompositörer. Theodorakis stod förvisso till vänster, och han satt även i fängelse i Grekland för detta under juntatiden under 70-talet. Men det här är populär musik som också spelades i de borgerliga salongerna. Det vore chockerande om föreningsbidraget i Sverige skulle användas för att bedriva politisk censur.

Södra Fot är en politiskt obunden och demokratisk förening som i flera år har bedrivit och bedriver en mängd uppskattade kulturaktiviteter – öppna för alla som vill delta.

Fru talman! Händelsen i Skarpnäck har skapat oro i kulturlivet och i teatergrupper, för om det är så att den borgerliga regeringen står bakom en kultursyn som innebär att vi får snävare gränser för yttrandefriheten blir det problem med demokratin också i vårt land.

Kulturministern säger i sitt svar på min interpellation att våra grundlagar ger ett starkt och tydligt skydd. Det är klart att jag förstår och tycker att det är bra att kulturministern står bakom våra grundlagar. En minister som inte stöder våra grundlagar hade ju varit en sensation!

Jag är oroad av det som den moderata ordföranden har gjort i Skarpnäck. Jag skulle gärna vilja höra ett starkt och tydligt avståndstagande från ministern.

Anf. 93 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag håller med om att det skulle vara en sensation om jag skulle ta avstånd från våra grundlagar. Det avser jag inte att göra.

Nikos Papadopoulos var inte där under kvällen. Det var inte jag heller. Jag vet inte mycket mer än att jag har fångat upp i tidningarna att det här blev en fråga för Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Jag har inga intentioner och egentligen ingen möjlighet att lägga mig i hur man i enskilda kommuner fördelar sina bidrag. Det får bli en debatt som man för inom kommunen, och det utgår jag från att man har gjort.

Jag kan inte riktigt se att vi skulle ägna oss åt någon form av politisk censur. Det var ju inte fråga om att föreningen inte skulle få framföra sina åsikter.

Däremot har jag någonstans uppfattat att föreningen Södra Fot hade fått ett treårigt uppdrag för en verksamhet vid en skola i Skarpnäcksom-

rådet. Det var alltså tidsbegränsat. I vad mån det fanns några löften om att föreningen också skulle kunna få förlängd verksamhet eller förlängt bidrag vet jag ingenting om. Det här är en fråga som jag egentligen inte avser att agera i.

Anf. 94 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill tacka kulturministern för förtydligandet. Men jag är fortfarande inte helt nöjd med det du svarar.

Vi kan inte bortse från händelsen i Skarpnäck. Det är en händelse som inte gagnar yttrandefriheten och demokratin. Det är ett allvarligt tecken som visar att en politisk ledning i en kommun tydligt uppvisar en så omogen demokratisk inställning.

Vad blir nästa steg i tystnadens strategi? Och som Ingemar Göransson skriver: Hur kommer det att bli när PRO kritiserar kommunledningen för utförsäljning av allmännyttan? Ska pensionärerna förlora eventuella kommunala bidrag då, eller ska de lämna in ett tystnads- och lydnds-löfte för framtiden? Hur blir det när de lokala idrottsföreningarna kritiserar sin moderata kommunledning för höga planytor? Blir de av med sina kommunala verksamhetsbidrag till ungdomsverksamhet till dess att de lovar att inte ifrågasätta visdomen i Moderaternas tystnadskrav?

Vi kan fortsätta med att tala om momspengar som drogs in, med bibliotek och så vidare. Listan kan bli lång.

Men om vi får fler Billy Östh blir risken för demokratin och yttrandefriheten stor. Därför skulle det vara bra om vi kan få veta hur kulturministern ställer sig till det som har hänt i Skarpnäck.

Anf. 95 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag kan inte lämna något mycket längre eller mer uttömmande svar än jag redan har gjort. Partipolitiska uppfattningar saknar betydelse när det gäller bidragsfördelningen. Jag är fullkomligt övertygad om att man inom Stockholms kommunfullmäktige är fullt kapabel att föra den diskussionen, och det utgår jag från att man också har gjort.

Men jag kan inte härifrån ta ställning till om man har gjort fel eller rätt. Vi var inte med under den här omdiskuterade kvällen. Jag kan inte Södra Fots verksamhet. Jag har inte fört någon diskussion med Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Det hade ju också varit lite konstigt.

Det är självklart att yttrandefrihet ska gälla. Men jag avser inte att agera just i det här fallet. Det får i så fall oppositionen och andra göra i kommunfullmäktige i Stockholm.

Anf. 96 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill tacka kulturministern för en bra debatt. Jag tycker att den har varit klagörande för var vi står, och jag tror inte att vi kommer mycket längre i dag.

Vi tycks i alla fall vara överens om att kulturen och den fria debatten är viktiga, och det är ju en bra början. Men jag hade önskat att kulturministern ännu tydligare hade markerat sin tro på yttrandefriheten och mångfalden i kulturlivet. Jag kan bara hoppas att vi i framtiden ska slippa den sortens övertramp som har drabbat kulturföreningen Södra Fot i Skarpnäck.

Anf. 97 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag är beredd att dö för yttrandefriheten – det är jag faktiskt. Den finns ju fortfarande kvar. Men i vad mån man i Stockholms stad, det vill säga i Skarpnäcks stadsdelsnämnd, väljer att inte ge kommunala bidrag till en speciell förening kan jag faktiskt inte ha några synpunkter på. Inte desto mindre är jag snudd på beredd att lägga mig i graven för att försvara yttrandefriheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2006/07:374 om ett rikt kulturutbud i hela landet

Anf. 98 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Ibrahim Baylan har frågat mig vad jag kommer att göra för att regionala kulturinstitutioner, däribland Norrlandsoperan, ska få likvärdiga ekonomiska möjligheter som kulturinstitutioner i Stockholm.

Ibrahim Baylan anför att långa avstånd gör det dyrare att driva kulturverksamhet i norra Sverige jämfört med i till exempel Stockholm. Vidare hävdas att skattereglerna gjort att det blivit dyrare att anlita tillresande artister samt att regeringens beslut om hanteringen av de nya momsreglerna innebär en minskning av de statliga anslagen.

Låt mig först konstatera att det är både mycket viktigt och självklart att vi ska ha ett levande och kreativt kulturliv av hög kvalitet runt om i hela landet. Kulturen bidrar också till olika regioners attraktivitet, sysselsättning och utveckling. Som kulturminister är jag mycket glad över den utveckling som sker i norra Sverige, bland annat med Norrlandsoperans utveckling, ett nytt kulturhus i Luleå och den nutida kammarorkestern Neo i Piteå. Alla dessa exempel speglar ett spännande gränsöverskridande och nytänkande som berikar hela kulturlivet.

När det gäller skattereglerna för att anlita tillresande artister har finansministern nyligen svarat på en skriftlig fråga om detta från Ulla Löfgren (2006/07:788). I svaret konstaterar finansministern att det inte finns, och inte heller har funnits, några särskilda skatteregler för frilansande konstnärer. Någon förändring av reglerna har således inte skett. Allmänt framhöll han att skattereglerna så långt som möjligt bör vara utformade så att undantag för olika grupper undviks. Han konstaterade vidare att det till Regeringskansliet inkommit ett par ärenden med liknande frågor och att beredningen av dessa ännu inte är avslutad.

Vad gäller de nya momsreglerna så vill jag först och främst understryka att scenkonstområdet tillförts en betydande engångssatsning på över 300 miljoner kronor. Det är också rimligt att statens bidrag till de regionala institutionerna påverkas av omvärldsförändringar av olika slag, såsom till exempel nu när den nya avdragsrätten förändrar institutionernas ekonomiska förutsättningar.

Därför har Kulturrådet fått i uppdrag att se till att bidragen till institutionerna anpassas så att förändringarna i avdragsrätten neutraliseras. Kulturrådet har även fått i uppdrag att årligen pröva bidragen till de regionala scenkonstinstitutionerna utifrån verksamhetsmässig prestation och ekonomisk situation samt utifrån kulturpolitiska prioriteringar. En sådan

prövning är enligt min mening en ansvarsfull hantering av skattebetalarnas pengar.

Statens kulturråd har i en rapport till regeringen redogjort för sina bidragsbeslut 2007 med anledning av regeringens uppdrag. I denna rapport framgår Kulturrådets bedömningar. Bland annat har Kulturrådet prioriterat musikteatrar, däribland Norrlandsoperan, i sina bidragsbeslut och även andra verksamheter och deras förutsättningar i norra Sverige.

En ytterligare rapport kommer Kulturrådet att lämna till regeringen i juli i år. Jag har fullt förtroende för att Kulturrådet kommer att hantera det fortsatta uppdraget på ett utomordentligt sätt och att de tar ansvar för en väl avvägd bidragsfördelning som bidrar till de kulturpolitiska målen.

Anf. 99 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag får väl börja som sig bör med att tacka kulturministern för det svar som hon har lämnat på min interpellation. Jag kan dock konstatera att det tyvärr inte kom några nya besked om att rätta till den uppenbara orättvisa som har blivit till följd av det regeringsbeslut som regeringen tog i slutet av förra året, som har lett till att till exempel Norrlandsoperan får 2 miljoner mindre i anslag.

2 miljoner kanske inte låter som särskilt mycket i sådana här sammanhang där det ofta diskuteras miljardbelopp. Men för Norrlandsoperan utgör detta en sjundedel av dess verksamhetsmedel, det vill säga 15 procent av de rörliga verksamhetsmedel som de hade tänkt använda under detta år. Detta kommer naturligtvis att generera mindre verksamhet och därmed också slutligen ett mindre kulturutbud i norra Sverige.

Jag kan konstatera att kulturministern i svaret anför att det här med långa avstånd visserligen finns men att det inte har påverkats av några förändringar i skattereglerna. Det är visserligen sant att inga skatteregler har förändrats, men tillämpningen av dessa har förändrats, kulturministern. Och då är frågan: Är man beredd att göra någonting åt detta, så att inte kulturlivet i norra Sverige drabbas negativt? Det är det första.

Sedan kommer det andra. Kulturministern anför att det finns ett väldigt rikt kulturliv uppe i norra Sverige och tar upp ett antal mycket bra och goda exempel, däribland Norrlandsoperan, kulturhuset i Luleå och kammarorkestern i Piteå. Då är min fortsatta fråga till kulturministern: Är kulturministern på något sätt beredd att vidta några åtgärder för att dessa kulturinstitutioner som är uppskattade och som är bra ska få likvärdiga ekonomiska villkor som till exempel de stora kulturinstitutionerna i Stockholm har?

Vi kan ju också konstatera att det finns ett antal kulturinstitutioner i vår huvudstad som inte drabbas på samma vis av regeringens beslut. Det är väl bra för dem. Missförstå mig inte! Jag missunnar dem inte alls detta. Det är jättebra att man satsar på kulturen i vår huvudstad, så att vår huvudstad är en attraktiv plats och också har ett rikt kulturliv. Men vore det inte rimligt att på samma vis se till att kulturinstitutionerna ute i landet har likvärdiga ekonomiska villkor? God vilja kan ju varken vi eller några konstnärer leva på.

Kan inte kulturministern nu, som ett utspel, passa på att rätta till den uppenbara orättvisa som blivit till följd av det regeringsbeslut som togs i slutet av förra året och som innebär att kulturinstitutioner ute i landet faktiskt får mindre resurser?

Vi kan prata om teknik. Vi kan prata om vem som har gjort vad. Likväl är det uppenbara resultatet att kulturinstitutioner ute i landet får mindre resurser och att detta naturligtvis, på ett negativt sätt, kommer att påverka den verksamhet som bedrivs, om ingenting görs.

Anf. 100 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag får väl också säga att det inte alltid är staten som är huvudman för de olika institutioner som Ibrahim Baylan tar upp. Men jag skulle kunna räkna upp ännu fler institutioner som gör ett fantastiskt arbete i de norra delarna av Sverige för att vi ska kunna ha ett rikt kulturliv där.

Nu är det ju Kulturrådet som har till uppgift att fördela pengar. I den rapport – vi har diskuterat den ett par gånger tidigare i riksdagen – som är daterad den 19 februari som kom från Kulturrådet skriver man:

”Kulturrådet önskar poängtera att som utgångspunkt för uppdraget gäller att bidragsanpassningen i slutänden inte skall leda till att institutionen/organisationen har mindre medel att röra sig med, jämfört med tidigare år.”

Man skriver också:

”För det fall det senare framkommer att Kulturrådets anpassning varit felaktig till nackdel för en bidragstagare i inte helt ringa grad, torde detta kunna kompenseras inom ramen för de omprioriteringar som senare kan göras.”

Det är också något som man arbetar med inom Kulturrådet.

När det gäller traktamenten var det, som bekant, en fråga som var aktuell redan under förra perioden när Ibrahim Baylan själv satt i regeringen. Jag vet att vi hade en del diskussioner om just den frågan. Det är inget som är glömt. Den finns fortfarande i hög grad levande. Men det är väldigt många frågor som måste, så att säga, lösas ut under den här mandatperioden. Traktamentsfrågan finns med bland dessa, eftersom vi vet att det har varit besvärligt. Om det kommer att leda till några särskilda villkor just i det här fallet är för tidigt att säga. De diskussionerna har vi med Finansdepartementet.

Det ser olika ut i olika delar av landet av väldigt många skäl. En anledning till att det kan vara lägre bidrag på en del håll är att omkostnaderna kan vara lägre. Ibland är de högre, exempelvis när det handlar om att engagera kulturskapare från olika delar av landet, när det handlar om resor och ersättningar. Hyresnivån ser också olika ut. Det är inte alltid helt lätt att jämföra rätt över.

Anf. 101 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag försöker tolka det som kulturministern säger. Uppfattar jag det rätt, att det är ett löfte när det gäller de försämringar som vi nu ändå ser? Man kan resonera om orsaker, man kan resonera om gången, hur detta har gått till och vara missnöjd eller nöjd med delar av det. Likväl ser vi att det har skett en neddragning av resurserna till Norrlandsoperan exempelvis. Det finns många andra kulturella institutioner ute i landet som har fått känna av detta. Det har dessutom skett väldigt abrupt, kulturministern. Det kom ju väldigt plötsligt för väldigt många av dem. Man hade lagt ut verksamheten. Man hade redan planerat och var på gång, och så kom detta väldigt abrupt. Även om jag har största respekt

för att en regering inte kan göra allting på en gång – en regering måste få tid på sig under en hel mandatperiod – kan jag konstatera att detta gick väldigt snabbt, väldigt plötsligt och väldigt hastigt. Det tog väldigt många kulturinstitutioner på sängen. Det måste väl ändå också kulturministern vara medveten om är fallet.

Det verkar vara som att det ibland kan gå väldigt snabbt, men jag har naturligtvis respekt för att det inte gör det alla gånger. Det är bara synd att det är de negativa sakerna som går så snabbt medan de positiva delarna verkar låta vänta på sig. Men, som sagt, jag kan ha respekt för att det tar tid.

Kan jag ändå av det svar som kulturministern lämnade se det som ett löfte att dessa orättvisor ska rättas till under det kommande budgetarbetet med vårpropositionen? Är det ett löfte? Vad jag förstod förs diskussionen i Finansdepartementet. Om nu Finansdepartementet släpper till pengar så är kulturministern beredd att lova att dessa orättvisor ska rättas till. Är det rätt uppfattat? Är det ett löfte från kulturministern?

Anf. 102 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Fru talman! Jag och kulturministern har ju debatterat momsfrågan en gång tidigare. Jag tycker att Ibrahim Baylans fråga till ministern är mycket väsentlig. Jag har varit runt och träffat en del institutioner som har drabbats och haft en dialog. Det gäller också det som Kulturrådet föredrog i kulturutskottet.

Man får lägga ned produktioner – så är det – ute i vårt land. Ibrahim Baylan har varit inne på det och det är en viktig poäng: Kulturministern säger sig värna kulturen. Det tror jag också att kulturministern gör. Det som oroar en väldigt mycket är hur mycket övriga regeringen brinner för kulturfrågorna. Där tror jag inte att ministern har det så himla lätt.

Jag vill ändå här i dag fråga kulturministern: Är du redo – som Ibrahim Baylan sade – att i dag i Sveriges riksdag säga att det är viktigt med ett rikt kulturliv i hela Sverige? Är den nya regeringen redo att ekonomiskt se till att hela Sverige ska leva kulturpolitiskt?

Kulturutskottet var förra veckan i Bryssel. Som ministern säger har kommissionen och EU lyft upp kulturfrågorna väldigt högt på dagordningen. Som vi tidigare har diskuterat är det en näringspolitisk sak.

Ministern kan ju säga att det kommer att lösa sig, men den osäkerhet som finns ute i landet går inte att bara trola bort. Den finns ju, och man möter den. Därför är det viktigt att ministern här i dag kan tydliggöra om ministern är redo att se till att staten tar sitt ansvar för en levande kulturpolitik från norr till söder. Den långsiktigheten tror i alla fall vi socialdemokrater är viktigt just för Sveriges framtid när det gäller näringspolitiken, utvecklingen och likvärdigheten så att alla kan utöva och ta del av kultur.

Ministern säger att regeringen inte har suttit så länge. Den här regeringen har varit handlingskraftig på många olika områden när det gäller församringar i Sveriges land. Jag vet att ministern mycket väl vill driva på de här frågorna. Jag tror att ministern kommer att få det svårt efter stämman och det kulturpolitiska program som Moderaterna senast dundrade ut. När mina öron lyssnade på de förslagen var det inte ljuv musik som hördes. Det var en oroväckande lät.

Anf. 103 ANNE LUDVIGSSON (s):

Fru talman! Förut diskuterade vi, och jag sade att jag väntar och väntar. Kulturministern tyckte att jag kunde ha lite tålamod. Men, som sagt, vissa beslut kommer snabbt. Vi har sett att det ofta är de som får negativ inverkan.

Jag har en kulturinstitution, en länsteater hemma i Östergötland, som har drabbats av att under innevarande budgetår 2007 få beskedet att man får över 2 miljoner i minskat bidrag. Det gör det hela väldigt komplicerat. Man har skrivit avtal, man har ingångna avtal med skådespelare och andra, och man har planerat sin verksamhet. Det enda man har att göra är att få ett underskott 2007. Då är min fråga: Vad kan man förvänta sig inför 2008? Är det fortsatta snabba besked när det gäller vissa delar? Är det förändringar i kulturpolitiken med kort varsel som man har att förhålla sig till på våra kulturinstitutioner runt om i landet?

Förut pratade vi om konstnärernas villkor och ersättningar. Det här drabbar kulturarbetarna i hela landet på sikt genom att man får färre möjligheter till arbetstillfällen. Det är oroande, och det är allvarligt, tycker jag, för kulturlivet som helhet i samhället. Det ger dåliga signaler. Jag hoppas att kulturministern kan få mig att tänka lite annorlunda och tänka positivt.

Anf. 104 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Ätminstone har jag ambitionen att vi ska kunna tänka väldigt positivt framöver. Vi har, som sagt, fyra år på oss, så mycket kommer att hända. Jag kan inte ge några som helst löften. Det tänker jag inte heller göra i dag.

Jag vill bara återigen påpeka att det har kommit till över 300 miljoner till scenkonstsektorn. Det är inte mindre pengar utan mer. Att sedan några anser att det borde ha blivit ännu mer vet jag. Jag har också respekt för det. Jag förstår att det har uppfattats som problem. Det har vi också diskuterat här i kammaren tidigare. Man kan säga att det gick fort, men det gjorde den planerade utflyttningen av de statliga verken också, med kända problem både för dem och för andra.

Däremot kan jag absolut ge löftet att vi ska ha ett rikt kulturliv i hela Sverige. Det kommer jag absolut att se till. Det är fortfarande runt 1 ½ miljard som går från den statliga budgeten till regionala institutioner runt om i landet där i allmänhet landstingen är huvudmän.

Vi får se vad som händer framöver. Jag lovar att jag kommer att göra vad jag kan för att det ska finnas ett rikt kulturliv, ej blott i Stockholm, Västra Götaland, Skåne, Småland och Värmland utan naturligtvis också i Norrland. Det är fullkomligt självklart.

Anf. 105 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Det är glädjande att höra att kulturministern har den ambitionen. Jag hade dock önskat få lite mer handfasta besked om hur detta ska gå till. Här räcker det tyvärr inte med bara goda föresatser.

Kulturministern ger ett väldigt sympatiskt och gott intryck, och jag betvivlar inte hennes engagemang för kulturen. Dock har hon ju hittills inte haft det särskilt lätt. Det är sant att en mandatperiod är fyra år, men en del har den nya regeringen ändå hunnit med på kulturens område – även om jag inte tror att det har övertygat kulturlivets aktörer. Det har

handlat om saker som att avskaffa den uppskattade museireformen med fria entréer. Det har handlat om att ändra a-kassereglerna för scenarbetare, vilket naturligtvis gör det väldigt mycket svårare att vara det. I det här fallet har det dessutom kommit ett väldigt hastigt regeringsbeslut om att försvåra bidragsgivningen och därmed också sänka bidragen till några av landets teater-, dans- och musikinstitutioner.

Regeringens början på den här mandatperioden har alltså inte riktigt övertygat. Även om kulturministern som sagt ger ett sympatiskt intryck räcker det tyvärr inte. Det måste också handla om rejäla åtgärder för att möjliggöra detta rika kulturliv över hela landet.

Vi kan konstatera att de stora kulturinstitutionerna i Stockholm inte fått känna av motsvarande sänkningar. Det är väl bra för dem. Jag missunnar inte dem detta, tvärtom. Det är bra att vi satsar på vår huvudstad och våra kulturinstitutioner där. Jag hade dock gärna sett även andra åtgärder.

Nu har det kommit till min kännedom att kulturministern senare i denna vecka kommer att besöka Umeå och kanske också Norrlandsoperan. Jag är medveten om att en minister ute på resa alltid möter krav på resurser, men nu har kulturministern chansen. Kan inte kulturministern för en gångs skull dra på sig spenderbyxorna och komma med en liten pengapåse när hon ändå besöker Umeå så att man kan neutralisera de negativa effekterna av neddragningarna för bland annat Norrlandsoperan?

Anf. 106 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Fru talman! Jag tänker inte debattera så himla mycket. Min talartid är ju inte så lång. Men jag vill ändå fråga kulturministern hur hon ser på de produktioner som nu får läggas ned i och med att vissa inte har fått kompensation och inte i tid hunnit få de pengar som de hade räknat med i sin budget.

Jag tycker att det är synd att vi inte här i dag kan få ett tydliggörande av hur viktigt det är att staten tar sitt ansvar även ekonomiskt över hela Sverige. Men vi får vänta och se. Med spänning ser vi fram emot vad som komma skall från den borgerliga majoriteten när det gäller kulturpolitiken i framtiden. Tyvärr måste jag meddela dem där ute som med alla medel kämpar och slåss för att det ska gå runt att de inte kan förvänta sig någon långsiktighet.

Anf. 107 ANNE LUDVIGSSON (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare: Förändringar måste man räkna med. Men är det rimligt att man under innevarande budgetår ska få sådana här besked om att man får minskat bidrag? Det tycker jag är nästan på gränsen till oansvarigt.

Vi vet dessutom att detta har drabbat institutionerna väldigt orättvist. Man förstår inte hur kulturministern tänker, och det gör inte jag heller.

Men det är som sagt regeringen och kulturministern som nu har ansvar för de här frågorna. Jag ska göra allt för att försöka hitta något positivt i detta. Vi får väl vänta lite och se, så kanske det till budgetåret 2008 kommer en rad positiva besked.

Anf. 108 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):
Fru talman! Vi kommer säkert att få många skäl att diskutera detta framöver under de här åren. Och tack, Ibrahim Baylan, för lovorden! Vi har ju inte haft möjlighet att mötas i någon debatt tidigare.

Det kommer att hända en hel del. Vi ska bland annat som sagt sätta den kulturpolitiska översynen, och det kommer att bli klart med direktiv och utredare under våren. Detta kommer vi säkert också att få tillfälle att diskutera.

När det handlar om kulturpolitik likaväl som allt annat finns det aldrig någonting som är givet. Även om man har planerat satsningar är det inte säkert att de blir de framgångar man har tänkt sig. Man har också publik och annat att ta hänsyn till. Inte ens om man har hur mycket pengar som helst är det givet att det man planerat faktiskt blir som man har tänkt sig, hur höga ambitionerna än är. Det gäller för kulturen likaväl som för alla andra områden.

Jag tycker nog ändå att staten tar sitt ansvar. Drygt 6 miljarder går till kulturinstitutioner i hela landet. Sedan har också den regionala nivån, både kommuner och landsting, ett stort ansvar och tar det också. Då är vi uppe i offentliga satsningar på 19–20 miljarder. Min förhoppning är att vi också ska hitta fler aktörer som går in och stöder kulturen på olika sätt, inte minst finansiellt, och att vi därmed också kan hitta nya arenor.

Det finns väldigt mycket att göra. Jag lovar att återkomma, även om jag inte kan ge några löften om pengar stående här.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2006/07:390 om besparingar på En bok för alla

Anf. 109 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det blir en lång eftermiddag. Då återgår vi, Gunilla, till den diskussion vi hade för en liten stund sedan.

Gunilla Carlsson i Hisings Backa har frågat mig dels vilka motiven är för en översyn av En bok för alla AB:s uppdrag, dels vilka åtgärder jag kommer att vidta för att staten ska spela en roll för att stimulera lågutbildade att öka sitt läsande. Bakgrunden till frågorna är att det nuvarande avtalet mellan staten och En bok för alla AB är ettårigt och löper ut den 31 december 2007.

Sedan 1976 lämnar staten ett årligt stöd till En bok för alla AB för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur till lågpris. Totalt omfattar utgivningen i dag ca 50 titlar om året, varav ca 30 är barn- och ungdomsböcker. När En bok för alla startade var det mot bakgrund av att det då endast fanns en mycket begränsad utgivning av kvalitetslitteratur till lågt pris. Sedan dess har dock ett antal förlag en omfattande utgivning av pocketböcker, och under de senaste åren har pocketutgivningen expanderat ytterligare. Enligt statistik från Svenska Förläggareföreningen uppgick antalet titlar i pocket år 2004 till 590, jämfört med 314 år 1998. Det innebär nästan en fördubbling av antalet titlar.

*Svar på
interpellationer*

Det finns följaktligen ett brett urval av kvalitetsböcker i pocket på marknaden i dag, och den sänkta bokmomsen har inneburit att böckerna kan säljas till ännu lägre priser än tidigare. Dessutom har tillgängligheten till böcker ökat markant. I dag säljs pocketböcker inte bara i den traditionella bokhandeln utan också via Internet och i varuhus, kiosker, livsmedelsbutiker, pocketshopar och så vidare.

Den förändrade situationen på bokmarknaden är ett av skälen till att regeringen nu vill pröva frågan om en statligt subventionerad pocketutgivning för vuxna. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och det är ännu för tidigt att uttala sig om utfallet av denna process.

När det gäller det läsfrämjande arbetet för vuxna görs i dag betydande insatser bland annat inom studieförbunden, på folk- och arbetsplatsbiblioteken och inom föreningslivet. Att vinna vuxenläsare är dock ett mycket långsiktigt arbete, som måste börja tidigt – nämligen bland barnen. Som jag ser det är det här staten har sin viktigaste uppgift: att se till att barn och ungdomar så tidigt som möjligt möter litteraturen och stimuleras till läsning på alla tänkbara sätt.

Anf. 110 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Tack, kulturministern, för svaret! Vi fortsätter som sagt att diskutera läsandet i landet. Det känns som en angelägen fråga eftersom vi ser att läsandet minskar.

Min fråga till kulturministern handlar om förändringen av det avtal som staten har med lågprisförlaget En bok för alla AB. Strax före årsskiftet meddelade Kulturdepartementet att avtalsperioden skulle kortas från tre år till ett år. Jag vet att flera partier i den högerledda regeringen har drivit att lågprisförlaget En bok för alla ska lägga ned sin vuxenutgivning av kvalitetslitteratur.

Förändringen av avtalsperioden är säkert ett led i denna förändring.

Vad jag är förvånad över är kulturministerns svar. Hon hänvisar till sänkt bokmoms, till att tillgängligheten till böcker har ökat markant och till att det i dag säljs böcker inte bara i bokhandeln utan även i varuhus, kiosker, livsmedelsaffärer med mera. Det är naturligtvis jättebra. Det tycker jag också. Jag är helt överens med kulturministern om det.

Men hon glömmer att nämna den del av En bok för alla uppdrag som handlar om att jobba med läsfrämjande insatser riktade till barn och vuxna. I första hand riktar man sig till kortutbildade grupper inom LO-kollektivet – en grupp som undersökningar visar läser minst eller inte alls. Det har vi diskuterat tidigare. Det finns inget bokförlag utom En bok för alla som jobbar just med läsfrämjande insatser. Med vetskap om den SCB-undersökning som vi debatterade tidigare i dag borde regeringen satsa mer på läsfrämjande insatser mot vuxna i stället för färre.

Ministern skriver i sitt svar till mig att läsfrämjande insatser för vuxna i dag bland annat görs inom studieförbundens verksamhet, på folk- och arbetsplatsbibliotek och inom föreningslivet. Det är alldeles riktigt. Både studieförbundet ABF och Vuxenskolan är delägare i En bok för alla. Man genomför en hel del verksamhet tillsammans, men En bok för alla samarbetar även med andra organisationer.

Ett exempel som vi diskuterade i kammaren under den förra mandatperioden är projektet Läs för mig, pappa som vänder sig speciellt till män inom LO-kollektivet som inte läser. Det går ut på att få dem att börja läsa

och att också läsa för sina barn och därmed bli den förebild som vi diskuterade tidigare.

Du lyfter också upp att det är viktigt att satsa på våra barn och unga. Det är vi helt överens om. Men jag känner en oro över att man inte nämner de vuxna i det här arbetet. Om det är långsiktighet som gäller i den kulturpolitik som ministern ger uttryck för i sitt svar till mig tycker jag att det är jätteviktigt att vi också plockar in de vuxna. Eller är det så att de som inte väljer att läsa som barn eller unga inte heller ska få en andra chans, en andra möjlighet att faktiskt ta del av det skrivna ordet?

Jag undrar hur vi ska få fler barn att läsa om vi inte också satsar på att fler vuxna, alltså barnens föräldrar, ska läsa. Vi hör ofta att barn inte gör som vi säger utan som vi gör. Tycker du att det stämmer? Är det inte så att man också i regeringen ska jobba för att få fler vuxna att läsa?

Anf. 111 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! En del av argumenten har vi haft i den tidigare diskussionen. Vad vi har sagt är att vi kommer att se över uppdraget för En bok för alla. Det är väl ganska givet att när det blir en ny regering blir det också omprioriteringar i kulturbudgeten. Det kommer det att bli även i den här. Det är inte självklart att man fortsätter på samma inslagna väg. Därmed inte sagt att vi inte tycker att det är viktigt med satsningar på läsandet, för det tycker vi. Men det kanske kan gå till på andra sätt. Vi vill se över det. Det är inte så konstigt.

Det finns många olika sätt att nå vuxna. Det är inte min uppgift att tala om för biblioteken hur de ska arbeta, men det finns trots allt bibliotek på olika håll i Sverige som arbetar annorlunda och uppsökande. Man kanske kan göra mer där.

Gunilla Carlsson talar om det sjunkande läsandet. Som vi sade i den förra diskussionen: Vad är det egentligen man mäter? Tar man med även facklitteratur, eller tar man bara med skönlitteratur? Tar man med läsandet på Internet? Tar man med dagstidningsläsandet? Läsnade kan se väldigt olika ut, och det är inte alltid säkert att statistiken är entydig. Den kan peka åt olika håll. Är det nu så att läsandet sjunker är det kanske också så att En bok för alla inte riktigt har lyckats med sitt uppdrag. Man kanske måste hitta nya lösningar. Jag säger inte att det är så, men jag säger att det kanske är så. Det är något vi tittar på på Kulturdepartementet nu, tillsammans med mycket annat. Men att vi vill värna boken och läsandet hoppas jag har framgått av debatten.

Anf. 112 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Det är säkert så att man ska titta på olika delar i det här med läsfrämjande insatser, och jag säger inte att biblioteken inte ska jobba med det. Jag vet att biblioteken jobbar med det. Men det är viktigt att se att det finns många aktörer som jobbar med läsfrämjande insatser. Utifrån en rapport som visar att läsandet minskar – det är ingen ny rapport, och vi har även sett det tidigare – är det en väldigt konstig politisk insats att minska de läsfrämjande insatserna i stället för att faktiskt öka dem.

En bok för alla jobbar med många olika delar. Jag tog Läs för mig, pappa som exempel på ett projekt som riktar sig till LO-kollektivets medlemmar, främst männen. En bok för alla jobbar också mot barn och unga.

De jobbar med bokombud ute på arbetsplatser och i andra delar av samhället. Det är den här bredden vi måste se. Hur kan vi nå människor på olika platser? Jag tycker att det är jättebra att det finns pocketställ när jag går och handlar mina matvaror, men jag tror att det finns en risk med att se dessa böcker som en lösning. De som inte tar del av böcker går inte till pocketstället i mataffären när de går och handlar. Det steget är för långt eller finns kanske inte ens i medvetandet.

Det är där de läsfrämjande insatserna är så viktiga. Man måste fånga upp intresset, och det gör man inte genom ett pocketställ i en matvarukö. Man måste locka till läsandet och bjuda in andra som faktiskt pratar om boken och betydelsen av boken.

Du lyfter också fram studieförbunden som jag vet gör ett jättebra arbete bland annat med läsecirklar där man diskuterar innehållet i böckerna och annat. Det tycker jag också är intressant med tanke på det kulturpolitiska program som Moderaterna lanserade för några veckor sedan. Vi diskuterade det här med fria boklån förut. Det finns ju en syn som handlar om att studieförbunden bara ska jobba med cirkelverksamhet som inte är hobbybetonad, och då undrar jag med tanke på det här med läsfrämjande insatser: Är en läsecirkel utifrån kulturministerns synsätt en hobbycirkel eller är det en verksamhet som faktiskt kan få bidrag från staten?

Det finns många olika delar i det här. Men det är oroande att höra att man inte ser den viktiga uppgift som faktiskt En bok för alla har: att jobba med läsfrämjande insatser som är en sådan viktig del för att få fler att ta del av läsandet.

Anf. 113 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är riktigt att det finns många olika aktörer som kan bidra till ökat läsande, och det tycker vi trots allt är viktigt. Jag är annars väldigt rädd för att staten ska tala om vad som är bra och vad som inte är bra, vad folk ska göra och vad folk inte ska göra, för att göra en liten koppling till Socialstyrelsens ibland märkliga kampanjer. Men när det handlar om läsandet håller jag med om att det är speciellt, eftersom det är väldigt kopplat till demokrati och till inflytande. Just läsningen har alltså sin alldeles speciella roll.

Skolan kan också arbeta uppsökande. Nu är skolan inte riktigt mitt område, men jag kan ändå se att här finns många möjligheter att nå föräldrarna, inte minst föräldrarna till barn som kanske inte är så läsvana och där det inte är så vanligt med böcker i hemmet. Det finns väldigt många sätt att nå även de vuxna, även om jag tycker att just satsningen på barn är det viktigaste.

Vi ska återkomma och se vad det kan bli för eventuella kampanjer för läsfrämjandet. Det är ju inte bara att konstatera att nu läser kvinnor mer – vilket är bra, och jag tror att det stämmer – och män mindre. Man måste fråga sig *varför* det är så.

Jag tror inte att det är självklart att kvinnor har mer tid än män, snarare tvärtom. Det visar andra undersökningar. Det kanske är någonting helt annat det handlar om. Om det inte är priset och inte tillgängligheten, vad är det då som ger ett motstånd? Vad kan man göra åt det? Ska man göra något åt det?

Man behöver fortfarande hämta in kunskap på det här området. Jag är helt enig med Gunilla Carlsson om att läsning är avgörande för väldigt mycket.

Prot. 2006/07:81
26 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 114 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Det känns skönt att kulturministern tycker att det är viktigt med läsande och att man måste jobba med läsfrämjande insatser. Jag hoppas att regeringen inte gör som man har gjort i andra fall inom kulturpolitikens område och fattar beslut om förändringar och sedan inte kommer med andra insatser. Jag hoppas att man nu inte säger att En bok för alla inte kommer att få fortsatt uppdrag att jobba med vuxenutgivningen och läsfrämjande insatser för vuxna och sedan inte kommer med några förslag. Det har ju visat sig på en hel del politikområden att man säger att vi får vänta och se. Jag tror att det är livsfarligt att säga att vi får vänta och se om läsandet minskar ännu mer innan vi gör några insatser.

Jag hoppas att man tittar över detta och att man ser på all den viktiga verksamhet som En bok för alla gör. För mig är det jätteviktigt att vi inte glömmar bort de vuxna i det läsfrämjande arbetet. Som barn och ung kanske man inte har tyckt att läsandet är speciellt roligt. Risken är att det inte görs några satsningar på att man i vuxen ålder ska försöka ta boken till sig.

För mig är det lika viktigt att få en chans att hitta boken även som vuxen och att man ser till att jobba vidare med det.

Anf. 115 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! I korthet kan jag säga att jag i stort sett håller med Gunilla Carlsson om det mesta. Det är viktigt med förebilder, inte minst kanske manliga förebilder. Något som jag relativt ofta hör bland de yngre är att läsning inte är någon manlig syssla. Det är också ett uppdrag för det manliga kollektivet, inte minst de bokläsande och bokälskande männen att se vad man kan göra mer.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2006/07:401 om framtiden för Accessprojektet

Anf. 116 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Göran Persson i Simrishamn har frågat mig om det är regeringens intentioner att Accessprojektet ska fortleva samt om jag har några andra insatser på agendan för att bibehålla eller förbättra resultaten inom kulturarvssektorn.

Som jag nyligen svarade Lars Wegendal i en liknande fråga bereds ämnet om framtida satsningar på vårt kulturarv och sysselsättningen inom kultursektorn inom ramen för den årliga budgetprocessen. Jag kan inte föregripa de överväganden som regeringen gör inför höstens budgetproposition. Ett viktigt underlag i dessa överväganden är givetvis den delredovisning av effekterna av Accessatsningen som regeringen gett Statens kulturråd i uppdrag att lämna senast den 1 juni i år. Samtidigt är

det viktigt att understryka att regeringen redan i budgetpropositionen för 2007 har förstärkt flera centrala museers anslag för att tillgodose många gånger grundläggande behov och eftersatta bevarandeåtgärder.

Anf. 117 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Jag får tacka för att det kom ett svar, även om jag inte tackar för hela innehållet.

Kulturministern hänvisar återigen till en utredning. Vi ska väl inte säga annat än att vi under vår regeringstid också kunde göra det någon gång då och då.

Här gäller det Accessjobben. Jag ska ge en liten bakgrund om dem. Accessjobben är de som Socialdemokraterna införde under den förra mandatperioden. Det är alltså sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet. Satsningen är viktig för kulturarvet. Den ska samtidigt skapa arbetstillfällen för de akademiker som verkar inom kultursektorn.

Den nya regeringen har fullföljt satsningen. Satsningen har utfallit över all förväntan. Över 800 arbetstillfällen har beretts och kunnat skapas inom ramen för Access. Det innebär att institutioner och organisationer får ekonomisk hjälp att anställa personer för att kunna stärka arbetet med att bland annat bevara, vårda och tillgängliggöra samlingar, föremål och arkivalier inom hela kulturfältet – både museer, kulturmiljöer, arkiv, scenkonst, bibliotek, bild och form samt film och foto.

Intresset från kulturlivet och de arbetssökande har varit enormt stort. Det mest positiva har varit att nytexaminerade akademiker på kulturområdet har getts möjlighet att få ett fäste på arbetsmarknaden samtidigt som viktiga samhällsbehov inom kulturarvet har blivit tillgodosedda.

Fru talman! Det vore olyckligt om man avbröt ett sådant här projekt. Det ges i dag inga klara besked som jag kan se om framtiden för det här projektet. När beslutet om satsningen kom röstade faktiskt både Centern och Kristdemokraterna emot. Moderaterna stödde, men det var en del frågetecken. Det är det som gör mig och oss socialdemokrater lite oroliga i den här frågan.

Man var inte överens om hur stor satsningen skulle vara. Var regeringspartierna i dag står i den här frågan är ytterst ovisst.

En förlängning av projektet kan både skapa nya arbetstillfällen och bidra till att göra arbetet inom arkiv och andra samlingar ännu mer tillgängligt. Det var därför jag ställde frågan om intentionerna. Jag är också medveten om att det pågår en utredning, men det måste ändå finnas några intentioner på departementet och hos ministern om vad som händer i framtiden.

Den andra frågan jag ställde var: Om man inte fortsätter med detta, vilka andra åtgärder skulle då finnas på agendan för att ersätta det hela?

De som behöver och använder de här projektmedlen måste ju ha en framförhållning. Man måste veta vad som händer 2008. Det kommer visserligen en budget, men hinner man bereda det? Ska ministern lugna de institutioner, organisationer och människor som jobbar i dag med ett besked som säger att det här är ett bra projekt och något som vi vill fortsätta med eller att man har något annat i tankarna för framtiden?

Anf. 118 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är väl bra att man vill ha framförhållning, men det var aldrig sagt ens under den förra regeringens tid annat än att det här var en tvåårig satsning för 2006 och 2007. Det var något som vi stödde därför att vi visste att behoven, precis som Göran Persson säger, var stora inom den här sektorn, bland annat beroende på att man faktiskt hade underlåtit en hel del satsningar på underhåll till förmån för en del lite mer publikfriande satsningar – fria entréer är en sådan, nya museer och löften om nya museer är andra. Behoven är stora i sektorn, därav den stora hög med ansökningar till Kulturrådet inom i huvudsak arkiv, bibliotek och museer.

Att man nu vill utvärdera den här satsningen är ju inte heller så märkligt. Vad har hänt? Hur ser behoven ut? Vad har man lyckats beta undan? Hur ser framtiden ut? Det är också något som vi måste veta innan vi fattar nya beslut. Det är ännu för tidigt att säga vad vi kommer att satsa på.

Så fort jag har haft möjlighet har jag tydligt pekat på att kulturarvet är ett område som regeringen prioriterar. Det står också i regeringsförklaringen.

Det har varit några satsningar på ett antal museer, kanske inte alltid så stora som man hade önskat. Vasamuseet, Nationalmuseum med Waldemarsudde och Naturhistoriska riksmuseet fanns med i höstens budgetproposition.

Den tillsatta museikoordinatorn Christina von Arbin har också i uppgift att se över hur man kan stärka museisektorn.

Det låter tråkigt att säga att vi får återkomma, men ibland får man göra det. Det pågår diskussioner inom departementet. Vi sitter inte och rullar tummarna och sover, utan syftet är att stärka kultursektorn. Vad vi exakt kommer att föreslå kan jag tyvärr inte tala om i dag.

Anf. 119 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Jag tror verkligen inte att man sover på departementet. Det har man inte gjort tidigare, och det gör man inte nu heller. Men det är ministern som ska sätta ned foten och har högsta ansvaret på departementet. Hon kan sätta ut färdriktningen. Departementet får hjälpa till med att få vind i seglen och ro båten i hamn.

När jag läste igenom alla beviljade bidrag inom området kom jag att tänka på vår käre vissångare från Malmö Thomas Wiehe. Han sjunger om att mitt land är ditt land. Han går vidare med från söder till norr och från väster till öster olika underbara delar av vårt land.

Bidragen är också rikstäckande. De är verkligen över hela vårt land över alla områden, från i söder, Österlens museum i Simrishamn har fått sig tilldelat, i Kristianstad, i väster Länsmuseum Varberg, österut är det Gotland och hembygdshembygderna till nästan längst i norr med Attje Svenskt Fjäll- och Samemuseum. Det är verkligen över hela vårt land som kulturmedel har spridits och bringat goda insatser.

Kulturrådets bedömning är att det skulle vara till stort gagn för de institutioner som har beviljats medel att fortsätta projektet eftersom det finns ett stort behov, inte minst för att göra samlingarna tillgängliga.

Låt mig få utveckla min oro för det hela. Vi har i tidigare debatter hört att det inte är så lätt att påbörja en politik under en så kort tid som ett drygt halvår i regeringsställning. Det finns områden som har känt av detta, till exempel a-kassan för kulturarbetare har fått helt andra förutsättningar.

Sedan var det fri-entré-reformen för vuxna vid museer där man inte gjorde några större utredningar. Det var pang på rödbetan. Sedan var det frågan om Handslaget. Vi hade samma förslag. Det är i stort sett en fortsättning på den förra regeringens förslag om hur det ska vara i framtiden. Vi vet hur det blir under 2008. För 2007 var det i stort sett beslutat. Men framtiden är oviss även där. Det är därför det finns tecken på oro hos oss eftersom vi inte har kunnat få några klara besked vad gäller Access eftersom det har varit så succéartat.

Även om ministern har sagt att hon inte vill utveckla denna fråga mer borde hon ändå tänka på att jag inte ställer frågan för min egen skull utan att jag gör det i egenskap av ledamot vald av människor i kultursektorn. Vi har ständig kontakt med dem i vår utskottsgrupp. Vi besöker dem, och jag vet att ministern också besöker dem. De har rest frågor och är oroliga för hur framtiden ska bli.

Jag hoppas ändå att man inte ska säga nej utan kanske, kanske. Vi kan kanske få lov att fortsätta projektet.

Anf. 120 LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Access är en ovanlig politisk fråga. Det är en av få viktiga frågor där socialdemokrater och moderater har varit överens. Såvitt jag minns har alla övriga borgerliga partier varit emot.

Det var roligt att när frågan från början kom fram vi fick Moderaternas stöd. Lena Adelsohn Liljeroth har i kulturutskottet ofta anført, precis som nu, att det finns stora behov av vård av föremål och annat i våra museer. Moderaterna har i de senaste årens motioner lagt fram förslag på ett anslagstillskott, om jag minns rätt, om 15–16 miljoner om året. När vi föreslog 500 miljoner på två år tyckte jag att det var roligt att Moderaterna i sitt budgetalternativ inrymde att följa med oss. Det glädde mig.

Jag har varit optimistisk om att denna fantastiskt viktiga kulturpolitiska insats kan komma att få fortsätta, trots att vi har bytt regering. Jag har tolkat det som att eftersom Moderaterna, som gillar det här, har mer än hälften av alla borgerliga riksdagsmandat bakom sig, har det varit ett gott tecken på att denna viktiga verksamhet ska få fortsätta.

Men jag blir nu lite orolig när jag hör Lena Adelsohn Liljeroths sätt att argumentera, nämligen passiviteten, formalismen, inga besked, att det inte går att säga, en budgetproposition, att en ny regering måste ha rätt att omprioritera. Det är vidare den totala avsaknaden av engagemang, känslan för de viktiga frågorna, kopplingen till populistiska åtgärder som fri-entré-reform och annat.

Lena Adelsohn Liljeroth har i årtal ställt fri-entré-reformen mot det som vi pratar om nu. Nu har ni med oerhörd handlingskraft tagit bort den fria entrén. Samtidigt kan ni inte ge besked om extra satsningar på att vårda och värna arkivens, hembygdsföreningarnas, möbelsamlingarnas, skissmuseernas och alla de andra viktiga områdenas verksamheter för framtiden.

Jag förstår att det finns en budgetproposition. Men ett och annat inför den budgetpropositionen bestämmer man i förväg. Om man inte kan gå så långt som att säga att man har genomfört förhandlingar och röstat ned småpartierna i regeringen och att det nu blir den moderata reformpolitiken med Sesam och Access som gäller, kan väl kulturministern ge en känslöyttring, en viljeyttring, en yttring att hon avser att driva frågan i budgetförhandlingarna? Ska jag tolka, som ligger närmast till hands, att passiviteten i sättet att svara är ett uttryck för att frågan inte ens kommer att aktualiseras? I så fall är det väl rimligt att man ger besked till alla dem som håller på med detta att det snart är slut och att de får börja fundera på något annat.

Lena Adelson Liljeroth sade att den socialdemokratiska regeringen hade sagt att det här skulle vara i två år. Jag vill nyansera det lite. Det är inte sant. Vi tog fram pengar för två år. Vi lovade två år. Men vi sade aldrig att det skulle vara ett slutdatum. Sedan skulle vi planera vidare vilken nivå, vilket behov och utrymme som fanns. Jag kan försäkra att med de fantastiskt gynnsamma erfarenheter som det här har fått, inte minst tack vare det breda stödet från Moderaterna, är det fullständigt vattentätt att vi skulle ha fortsatt på den vägen för de kommande åren. Vi kanske skulle ha permanentat verksamheten.

Anf. 121 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är inte ofta som någon beskyller mig för att vara passiv och oengagerad. Mycket annat är kanske inte att vänta från vissa håll. Jag kan tala om att det är jag inte. Jag tror inte att någon annan skulle säga det heller.

Det har varit en massa frågor. Jag vill minnas att Göran Persson tog upp idrottssatsningen. Jag hoppas att det ändå har framgått att den är given och att det till och med också innebär mer pengar framöver till idrotten, även om det blir i någon annan form och med färre pekpinningar till idrottsrörelsen. Inte minst RF uppskattar det.

Sedan var det frågan om Access. Vi hade länge kritiserat att man hade valt att satsa på tillfälliga, mer publikfriande åtgärder. Fri entré är en sådan åtgärd. Men behoven var stora. Det är lätt för Leif Pagrotsky att stå här, efter det att man har förlorat valet, och säga att de skulle ha satsat ytterligare och kanske permanentat. Tro det! Det är lätt att säga, men det fanns inte med som någon form av vallöfte under valrörelsen.

Däremot har vi talat om att det är viktigt att värna kulturarvet. Det kommer vi också att göra. Men i vilken form och hur? Även Leif Pagrotsky har i allra högsta grad varit med om de diskussioner som alltid föregår budgetar och vet att det är något som tar tid. Man kanske inte berättar för sina riksdagskolleger exakt vad som pågår och hur resonemangen går. Även där får jag vänta och hoppas på lite mer tålamod. Det pågår ett intensivt arbete, och syftet är att på sikt – vi har fyra år på oss – stärka kulturen. Det har varit givet för oss redan från början. Det framgår också tydligt i den regeringsförklaring som lästes upp i höstas.

Anf. 122 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Det nämndes inte tidigare, men i mitten av 1990-talet hade vi något som kallades Sesamprojektet och som var en betydande

satsning på vård av museihandlingar. Det är det som står som en förebild för det hela, och det här är en fortsättning på den sysselsättningsåtgärden.

Vad gäller ansökningskriterier ser jag det här som ett ytterst seriöst projekt. Det man prioriterade var oerhört konkret: Åtgärder som syftar till att tillgängliggöra berörda samlingar, föremål och arkivalier ska prioriteras. Projekt som ger hög sysselsättningseffekt ska prioriteras. Projekt som främjar samverkan mellan olika kulturinstitutioner ska också beaktas.

Det är konkreta och strikta ansökningskriterier.

Jag anser att det här är viktiga jobb. Anser kulturministern att Accessjobben är viktiga jobb?

Ministern nämnde i förbifarten att det hade varit en diskussion mellan Riksidrottsförbundet och departementet. När vi för 14 dagar sedan gjorde ett besök på Riksidrottsförbundet hade de en hel del att säga även till den nya regeringen. Det hade alltså inte skett någon större förändring. Men det är inte det dagens diskussion gäller, även om jag kan säga att även Riksidrottsförbundet har fått sitt tillägg av Accessmedel för att synliggöra idrottshistorien.

Tack för debatten!

Anf. 123 LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Kära kulturminister! Jag tror inte att vi ska göra det så enkelt som att säga att jag sade att kulturministern var passiv och oengagerad. Det tycker jag inte. Jag tycker att svaret var passivt och oengagerat. Eftersom jag vet hur engagerad kulturministern kan vara tolkade jag det som att det här inte var en fråga som detta engagemang kanaliseras till. Jag kanske tolkade det som ett förebud om att det här är på väg att försvinna. Jag hade hoppats att kulturministern i sitt inlägg därefter skulle ta chansen att dementera den oro som jag känner, genom att uttrycka något engagemang för det vi här talar om.

Uppemot 1 000 människor bedriver produktivt viktigt arbete med långsiktig verkan för att göra kulturarvet tillgängligt. Det gäller våra arkiv, inte minst för våra släktforskare, som via nätet kommer att kunna komma till arkiven i stället för att resa till Kungl. biblioteket i Stockholm och sitta på kontorstid och forska i papperen. Det gäller alla hembygdsföreningar, som kan göra saker som de annars inte hade kunnat.

Det finns inte ett ord av glädje, inte ett ord av stolthet över vad vi gemensamt har åstadkommit på det här området. Jag tolkar det som ett förebud om att kulturministern kanske inte ens kommer yrka det här i budgeten, att det är ett område som kulturministern inte tycker att det är värt att slåss för.

Jag hade hoppats på någon sorts engagemang i det här. Det fick jag inte, utan i stället var det nya utfall mot fri-entré-reformen. Fortsätt gärna med det! Varje gång hon gör det får vi några nya röster.

Får jag påminna om att om ni vill förlänga det här och gör det i budgeten kommer riksdagen att fatta beslut om det omkring den 20 december. Därefter ska Kulturrådet läsa ansökningar. Ni måste ge besked tidigare, om ni inte ska hamna i samma läge som ni har gjort med Norrlandsoperan och Göteborgsoperan, att besluten kommer den 29 december. Vi är vana vid det, men jag trodde inte att det var ett exempel som ni avsåg att göra till mönster.

Anf. 124 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det hjälper nog inte om jag kränger av mig skinnet för att göra Leif Pagrotsky nöjd. Han kommer ändå inte att tycka att jag är tillräckligt engagerad.

Jag kan bara säga att jag värnar kulturarvet. Det kommer jag att fortsätta att göra.

Jag vet, Göran Persson, eftersom vi talade om det tidigare, att det är väldigt viktiga jobb som har gjorts. De har varit önskade väldigt länge, från såväl arkiv och museer som bibliotek. Det finns också önskemål om att man på olika sätt ska fortsätta. Men på vilket sätt, hur eller när vet vi ännu inte. Det är därför, även om det är väldigt tråkigt att säga det, som vi måste vänta in en utvärdering. Men det är trots allt det vi gör, för att veta att vi satsar pengarna, skattebetalarnas pengar, på rätt områden.

Det är därför vi väntar in den utvärdering som Kulturrådet gör av hur det ser ut och var behoven finns, för att kanske också göra mer stabila satsningar än bara tillfälliga. Det här var ingenting annat än ett löfte som gällde 2006 och 2007, och det är sektorn mycket väl medveten om. Men att vi ska värna kulturarvet är givet.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellationerna 2006/07:377 och 403 om försämringar i skolan

Anf. 125 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att försäkra mig om att skolorna inte tvingas minska antalet anställda lärare och annan skolpersonal. Sylvia Lindgren har frågat mig vilka initiativ jag tänker ta för att skolorna ska tillföras mer resurser. Jag har valt att besvara båda interpellationerna i ett sammanhang.

Under de senaste månaderna har jag presenterat de första stegen i regeringens omläggning av svensk skolpolitik.

För det första ska betyg ges från årskurs 6, och nationella prov i ämnen svenska och matematik ska införas i årskurs 3. Syftet är att skolan så tidigt som möjligt ska kunna upptäcka och hjälpa de elever som halkar efter. Med tidigare och tydligare utvärdering bedömer jag att fler kommer att klara skolans kunskapsmål.

För det andra ska arbetsron förbättras. Ingen kan lära sig någonting i ett stökigt klassrum. Regeringen har därför föreslagit att lärarnas befogenheter ska förtydligas, till exempel att lärarna ska kunna omhänderta störande föremål och att skolan ska kunna flytta elever i gäng som mobbar eller stör ordningen. 40 miljoner kronor satsas dessutom på att ta fram, och sprida, forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning. Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan.

För det tredje ska yrkesutbildningarna lyftas. Var tredje 20-åring saknar i dag gymnasieutbildning. Om Sverige ska överleva i den globala konkurrensen måste avhoppet från gymnasiet minska. Regeringen kommer därför att föreslå en omfattande reform av gymnasieskolan.

Sist, men inte minst, har regeringen tagit initiativ till den största satsningen på lärarfortbildning sedan skolan kommunaliserades. Över 2 miljarder kronor föreslås avsättas under åren 2007–2009.

Som framgår är skolan ett av regeringens prioriterade områden. I den nya regeringens första budgetproposition ökade det allmänna statsbidraget till kommunerna med ungefär 10 miljarder kronor. Det berodde delvis på att flera riktade statsbidrag lades in i det generella, men en ansenlig del av de 10 miljarderna är en ren höjning.

Utöver detta satsas 760 miljoner kronor mer än under 2006 på insatser som främjar utveckling av skolan. Det är en ökning med drygt 13 procent. Förutom lärarfortbildning ingår bland annat satsningar på funktionshindrade elever och åtgärder mot mobbning.

Fru talman! Den borgerliga alliansen gick till val på att förbättra den svenska skolan. Det löftet infrias nu. Kunskap lyfter Sverige. Regeringens inriktning är att lyfta kunskapen.

Anf. 126 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! De borgerliga partierna lovade i valrörelsen att se till att Sverige fick fler jobb och att skolan skulle få en hög prioritet, en stor satsning och högre kvalitet i framtiden.

Jobben har inte regeringen haft några större bekymmer med, för den tidigare regeringen hade sett till att genom en god ekonomisk politik och en långvarig högkonjunktur förse landet med ett växande antal jobb. Det enda som den borgerliga regeringen har gjort på den punkten är väl snarast att bromsa jobbutvecklingen på sina håll, bland annat i skolan.

Jag är förvånad över att vi nu får rapporter från många kommuner i landet, bland annat från min hemkommun, Stockholms kommun, om att det visar sig att det blir färre lärare anställda därför att de borgerliga majoriteterna inte anslår tillräckligt mycket pengar för de pris- och löneökningar som förväntas komma under året och som belastar skolans kostnader.

En undersökning gjord i Stockholms kommun visar att det kommer att handla om ungefär 400 färre lärare. Det innebär att en del skolor kanske till och med tvingas säga upp lärare under året.

Då kan man ställa frågan: Vad var löftet att ordna fler jobb värt när det gäller lärarna? Det blir ju färre jobb. Och inte får eleverna någon högre kvalitet om det i fortsättningen blir färre lärare.

Under den förra mandatperioden och något år dessförinnan, alltså under en femårsperiod, såg Socialdemokraterna till att det anställdes 15 000 fler lärare via ett särskilt riktat statsbidrag till kommunerna. Det har nu lagts in i den allmänna potten, och det kan finnas starka skäl för det, men frågan är vad det finns för garanti för att kommunerna använder dessa nya pengar till att anställa lärare.

Det är uppenbarligen så att man i Stockholms stad inte tänker anställa några fler lärare. Där tänker man banta skolorganisationen, och det blir färre lärare. I stadsdel efter stadsdel i Stockholm som jag besöker upptäcker jag att de planerar för färre lärare till höstterminen. Det är så på många andra håll också.

Detta gäller uppenbart inte bara i Stockholm. Det finns andra kommuner som har genomfört skattesänkningar och planerar framtida skattesänkningar. De tänker förmodligen använda regeringens statsbidrag. Det statsbidrag som var tänkt att användas för nya arbetstillfällen, bland annat i skolan, kommer i många kommuner att användas till skattesänkningar nu när det inte finns någon som helst garanti.

I det svar som Jan Björklund har lämnat talas det om helt andra saker än om det som min interpellation handlar om, nämligen hur regeringen kan garantera att vi får fler lärare och mer anställd personal i skolorna i framtiden. Regeringen har uppenbarligen ingen som helst utfästelse, garantimöjlighet eller möjlighet att säga att det kommer att bli fler lärare i fortsättningen. Det är väl därför Jan Björklund utelämnar det i interpellationssvaret.

Det mest intressanta med interpellationssvaret är det som inte står i svaret, det vill säga att regeringen inte kan garantera att det blir fler lärare. Då är löftet från valrörelsen att det skulle bli fler jobb även i skolan och att eleverna därmed skulle få en bättre utbildning ingenting värt.

Att i interpellationssvaret tala om lärarutbildning är väl bra och intressant, men det påverkar inte direkt den här höstens, nästa hösts eller följande hösts skolarbete. Det är ett långsiktigt projekt. Men det är en realitet att många av våra skolor kommer att ha färre lärare hösten 2007 än de hade hösten 2006, innevarande läsår. Det är ett resultat av den nya regeringens politik där man inte har försäkrat sig om att skolorna i framtiden kommer att få mer resurser och fler personer som jobbar i skolan.

Inte minst drabbas de kommuner som har många friskolor. Dessa har oftast en högre andel icke behöriga lärare. Andelen blir i fortsättningen ännu högre när just den typen av kommuner drabbas av stora nedskärningar på skolans område.

Anf. 127 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag får väl tacka för svaret men knappast för dess innehåll.

I valrörelsen och även efter har vi hört av den borgerliga majoriteten, inte minst i Stockholm, att nu ska vi satsa på skolan. Tvärtemot allt detta fagra tal är verkligheten den att man i Stockholm och på flera håll får minskade resurser. Det var knappast vad borgerligheten gick till val på och än mindre det som skolministern, som tidigare var aktiv i Stockholm, sade på detta område.

Skolan flyttas vid halvårsskiftet över från stadsdelsförvaltningarna och stadsdelsnämnderna och läggs centralt. Därmed blir det lokala inflytandet mindre, och den lokala kännedomen om elevernas situation, möjligheter och särarter försvåras, inte minst i Stockholm. Utrymmet för skolans verksamhet krymper genom att man lägger stora besparingar på stadsdelarna, vilket drabbar skolorna. Stadsdelsnämnderna har beordrats besparingar som ska genomföras på administrationen, och det går naturligtvis ut över skolan. Det leder till en mängd stora resursförsämringar i skolan.

Låt mig ta några exempel från stadsdelen Södermalm i Stockholm som jag har berört i min interpellation. Äsö gymnasium har fått 1 miljon kronor i minskade anslag, samtidigt som alla kostnader har ökat. Konsekvenserna blir att skolan måste ta in fler elever för att få in mer i skolpeng. Det innebär att skolan troligen måste göra större klasser, med allt vad det innebär av försämrad kvalitet för både lärare och elever.

Eleverna har svårt att synas i skolan i dag, vilket är ett av våra stora bekymmer. Stress är en uttalad faktor. Att då göra större klasser är absolut inte att satsa på skolan, som man sade att man skulle i valrörelsen.

Ett annat exempel är Eriksdalsskolan som har tvingats att dra ned på syoverksamheten. Nu har skolan beslutat att endast elever med icke godkända betyg ska få studievägledning. Alla andra får klara sig själva. Det sänder märkliga signaler till föräldrar, elever och lärare. Sorteringsskolan är ett faktum.

I projektet Globalträdet på Katarina Norra skola har man nyligen fått avslag på sin ansökan om studieresa. Det är en studieresa som under flera år har varit ett viktigt inslag i undervisningen. Den borgerliga majoriteten föreslog att barnen skulle sälja kokosbollar i stället. Det krävs nog många, ja åtskilliga, kokosbollar för att man om tre veckor ska ha möjlighet att se till att resan kommer till stånd.

Den spridda uppfattningen i skolorna i Stockholm är att man hela tiden blir av med lärar- och kringresurser. Ingen tycks uppleva att borgarna gör den skolsatsning som man så länge har skrutit och pratat om. Det är naturligtvis mycket oroväckande för lärarna som inte känner att man satsar på dem, och det är oroväckande för eleverna och för samhället i dess helhet.

Anf. 128 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag måste säga att i likhet med Bosse Ringholm blir jag lite förvånad över det svar som skolministern lämnar. Han svarar på allt annat än det som Bosse Ringholm har frågat, nämligen hur ska vi se till att det finns tillräckligt med resurspersoner och lärare i våra skolor så att eleverna får den hjälp och det stöd som de behöver för att fullfölja inte bara grundskolan utan också gymnasieskolan och att det finns hjälp och stöd för dem som vill ha möjligheten att skaffa sig en högskoleutbildning.

Skolministern svarade en massa som handlar om allt från hårdare tag till att ge betyg tidigare. En del av detta har till och med vi lagt fram förslag om, och det finns goda möjligheter att vi kan komma överens för att ge den svenska skolan goda förutsättningar.

Men vi får aldrig glömma att det i grund och botten ändå är så att det inte räcker med att prata om att beslagta mobiler eller att betygssätta barn tidigare. Den grundläggande förutsättningen är naturligtvis att det finns någon i klassrummet som tar sig an eleverna – en bra lärare, en god pedagog, en bra elevhälsopersonal – så att vi får en bra utveckling i den svenska skolan.

Inte hjälper det särskilt mycket med ökade befogenheter för lärarna om det inte ens finns en lärare i klassrummet. Det riskerar att bli så nu, när det riktade statsbidragets tid är till ända. Vi hör rapporter från Stockholm och andra håll om att personalstyrkan i skolan skärs ned.

Vad är då skolministerns svar på hur man ska möta detta? Ingenting. Det enda svar jag har hört tidigare, när skolministern har pratat om resurser i skolan, har varit att den svenska skolans problem inte är att den inte har resurser, för det har den.

Med den synen är detta inget större bekymmer. Men jag tror att det kan riskera att bli det. Det räcker inte att betygssätta och att beslagta mobiltelefoner. Vi måste se till att satsa på den svenska skolan så att det finns goda pedagoger som tar sig an eleverna, både de som har lätt för sig och, kanske framför allt, de som har det tuffast och inte kan få hjälp hemifrån. För dem är det extra viktigt att det finns tillräckligt med personal.

Den förra regeringen hade ju ett program för att öka antalet anställda i den svenska skolan och lyckades också väldigt väl med detta. Men nu riskerar utvecklingen att backa därför att vi har fått en skolminister som verkar prioritera allt annat än det som ändå är den viktigaste resursen för elevernas lärande, nämligen den svenska lärarkåren, den personal som finns i våra skolor.

Fru talman! Skolministern anför ändå att man gör vissa satsningar men glömmer då att föra fram att Folkpartiet, som leds av Lars Leijonborg och inte minst skolminister Jan Björklund, faktiskt var väldigt tydligt inför valet. Man lämnade fram ett antal väldigt tydliga vallöften, ett program som skulle infrias de hundra första dagarna man hade intagit Utbildningsdepartementet.

Utbildningsdepartementet är nu intaget. Utbildningsministern heter Lars Leijonborg. Skolministern heter Jan Björklund. Men vad har det blivit av det hundradagarsprogram som man lade fram? En av de tydligaste punkterna handlade just om satsningar på skolan. Det handlade om att man skulle satsa 500 miljoner kronor på de lägre åldrarna i skolan, inte minst när det handlar om att kunna läsa, skriva och räkna. Av detta har vi ingenting sett, och snart har det gått 200 dagar sedan valet. När kommer de satsningar som ni var så oerhört tydliga med att lova i valrörelsen, Jan Björklund?

Anf. 129 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Några av de påståenden som görs av i allt väsentligt Bosse Ringholm men också av Sylvia Lindgren om olika siffror och satsningar, dels generellt, dels i Stockholm, skulle jag ändå vilja att ni granskade något. 15 000 nya lärare påstod Bosse Ringholm hade anställts under de här åren. Det är märkligt, för Skolverket ser inte dem i så fall. Man har just avlevererat en rapport. Det finns inga 15 000 nya lärare.

Det finns 5 000 nya tjänster som tillkommit de senaste sex sju åren, under den tidsperiod Wärnerssonpengarna har löpt, och nästan alla har fyllts upp av obehöriga lärare. Kan inte Bosse Ringholm redovisa var de 15 000 kommer ifrån? Vad stöder han det påståendet på? Det står i både den skriftliga interpellationen och han sade det i debatten med mig. Vari från kommer de 15 000, Bosse Ringholm? Nämn gärna det! Skolverket ser dem inte i varje fall.

Dessutom påstås att det sker nedskärningar i Stockholms skolor, underförstått att de borgerliga skär ned. Då är två saker intressanta. Först och främst tror jag inte att Bosse Ringholm har studerat detta. Jag tror att det bygger på den banditkalkyl som Carin Jämtin lade fram i Stockholms

stadshus för några veckor sedan. Jag tycker att jag ser att interpellationen bygger på den. Men den har man delvis fått backa från, därför att underlaget är mycket magert.

För det första satsar den nya majoriteten läsårsvi, det vill säga att det sker en stor nysatsning från och med den 1 juli i år inför det kommande läsåret. Skolan arbetar läsårsvi. Men rapporten bygger på den budgetnivå som löpte vid det årsskifte som nyss var. Ni räknar inte in den budgetsatsning som sker med läsårsskiftet kommande sommar. Det är en ganska stor satsning.

Om det, för det andra, vore så att Socialdemokraterna i Stockholm, med Bosse Ringholm som ordförande, var så oroliga blir man nyfiken och går in och läser Socialdemokraternas oppositionsbudget i Stadshuset. Vad föreslår Socialdemokraterna? Jo, man röstar emot den här satsningen. Socialdemokraterna i Stockholms stadshus föreslår en lägre budget för grundskolan och gymnasiet för kommande läsår än den borgerliga majoriteten gör. Om ni är så oroliga, varför gör ni så? Varför skär ni ned på skolan i Stockholm, Bosse Ringholm?

Jag skulle nog läsa Pär Nuders brev som kom på avvägar. Det skulle jag läsa om jag var socialdemokrat. Han skrev att en av de stora orsakerna till valförlusten var skolpolitiken. Jag skulle läsa Carin Jämtins debattartikel i Dagens Nyheter. Hon skriver att en av de stora orsakerna till Socialdemokraternas valförlust var skolpolitiken. Läs dem! Där tror jag att ni har mycket att fundera över snarare än den banditkalkyl som har lagts fram i Stadshuset av Socialdemokraterna.

Anf. 130 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! När jag hör Jan Björklund kommer jag att tänka på det gamla svenska ordspråket: Bättre fly än illa fäkta. Man skulle kunna göra om ordspråket och säga att man kan både fly och illa fäkta, Jan Björklund.

Jag har frågat två enkla saker. På vilket sätt kan regeringen och Jan Björklund garantera att det blir fler lärare i Sveriges skolor? Jag har inte fått något svar på den frågan. Björklund flyr till allt annat: betyg, lärarutbildning, ordningen i klassrummet. Låt oss gärna diskutera det, men det är inte det min interpellation handlar om.

Jag konstaterar att det både i det uteblivna svaret på den här punkten i det skriftliga interpellationssvaret och i Jan Björklunds inlägg är ett faktum att regeringen inte kan garantera några fler lärare. Regeringen är inte i den situationen att den har ett ekonomiskt system och ett statsbidrag till kommunerna som gör det möjligt att ge utfästelser om att det kan bli några fler lärare. Det är en sanning. I Stockholm blir det 400 färre lärare, och så är det på många andra håll i landet också.

Då flyr Jan Björklund till historien och säger: Men Socialdemokraterna sade att de skulle ta fram 15 000 fler lärare. Ja, den studie som gjorts visar att det också kom 15 000 fler anställningar för de pengar som utlovades. Sedan var det en realitet att man med minskningar av elevunderlag och allt annat naturligtvis fick ett annat svar totalt. Men det är fråga om de pengar som garanterades kommunerna enbart om de anställde lärare.

Det den nya regeringen nu gör är att ge pengar till kommunerna som, i Stockholm exempelvis, kan användas i första hand till att sänka skatten. Det var väl inte det som Jan Björklund och de borgerliga partierna lovade i valrörelsen. Vi ska ge pengar till landets kommuner för att de ska sänka skatten. Där sade man: Vi ska ge pengar till landets kommuner för att de ska anställa fler lärare.

Nu står Jan Björklund naken här och skäms och säger: Jag kan tyvärr inte lova att det blir fler lärare för vi har inte ett sådant system att kommunerna måste använda de pengar de får av oss för att anställa fler lärare. De kanske gör som i Stockholm, sänker skatten i stället.

Då är min andra fråga lika obesvarad: Om man nu har misslyckats med sitt löfte att skapa fler arbeten, fler lärartjänster, fler anställda inom andra yrkeskategorier i skolan, hur ska man då kunna säga att kvaliteten i skolan ska kunna höjas? Det främsta skälet till att de kan ha en höjd kvalitet är att det finns personal i skolan. Kan man inte garantera det ena kan man inte garantera det andra.

I de kommuner som de borgerliga styr, där andelen friskolor bara ökar och ökar, med en stor andel obehöriga lärare, är situationen naturligtvis ännu mer bekymmersam. Stockholm är en sådan kommun. Varannan skola är friskola och därmed är en mycket stor andel, kanske en växande andel, obehöriga lärare. Detta har Jan Björklund och regeringen ingen som helst känsla för. Man känner ingen som helst oro för detta. Man talar om helt andra saker i stället, för att undvika att diskutera det som är huvudfrågan.

Varför lovade ni fler lärare i skolan när det visar sig att ni inte kan garantera fler lärare i skolan? Ni har inte lagt fram något förslag, vare sig till riksdagen eller i något annat sammanhang som innebär att det kan bli fler lärare. Ni har gett allmänna resurser till kommunerna. Men det är ingen som helst garanti för att pengarna går till lärare. Verkligheten visar att de inte heller går till fler lärare, utan de går till andra saker i kommunerna helt enkelt.

Det är farligt, Jan Björklund, att i en valrörelse lova för mycket och framför allt lova sådant som man inte kan stå för. Nu måste Jan Björklund i fyra år framöver stå här och säga: Jag ber om ursäkt för löftet i valrörelsen 2006 om fler lärare. Jag kan tyvärr inte garantera det.

På en punkt kan jag ge Jan Björklund rätt, det var väl bra att han inte i svaret nämnde det här eftersom det var alldeles uppenbart att det inte gick att genomföra löftet.

Anf. 131 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag blir något upprörd. Jag tycker att det är obehagligt när Jan Björklund säger banditkalkyl för att man ifrågasätter hur pengarna används när de ger mindre resurser till Stockholms skolor. Det kvarstår ändå att ingen tycker sig uppleva att borgarna gör den skolsatsning som man så länge skröt med, inte minst i valrörelsen. Det blir mindre lärarresurser. Och det är lärare vi behöver ha, lärare som undervisar eleverna, som ger dem kvalitet och inte bryts ned av andra, administrativa uppgifter.

Den borgerliga regeringens politik innebär en sorteringsskola där eleverna ska sorteras ut: Du duger. Du duger inte. Du duger med nöd och näppe och kan kanske vara godkänd. Men du duger.

Snacka om att skapa stress för eleverna.

Det måste vara betydligt fler åtgärder för att förbättra skolan på riktigt än att införa olika sorteringssystem.

Jag är övertygad om att lärarna redan i dag vet vilka elever som behöver extra stöd. Och det vet nog också de flesta föräldrarna, och de vill att deras barn ska få hjälp med just den delen. Och därför behövs inte nationella prov och betyg i den utsträckning som man nu går ut med.

Visst är det märkligt att den nya borgerliga regeringen inte vågar lita på lärarna och deras kompetens? Jag tycker att det är viktigare att vi stöder lärarna och ser till att de ges möjligheter att göra det som de är utbildade för och är bra på och inte överöser dem med olika administrativa uppgifter, så att de får ägna sig åt den pedagogiska undervisningen till gagn för eleverna.

I svaret, som man kan ha synpunkter på i stort sett i varje stycke, tas bland annat yrkesutbildningen upp. Vi socialdemokrater hade en helt färdig gymnasierreform som regeringen blåste av. Vi ville förstärka såväl de teoretiska som de praktiska programmen. Vi ville även ha en ny och modern lärlingsutbildning. Dessutom ville vi integrera kärnämnen i alla program.

Men vad gör man nu i stället? Jo, man ser till att man får en ny utredning av gymnasieskolan som knappast är anpassad till dagens eller morgondagens arbetsmarknad, vilken kräver alltmer flexibilitet. Yrkes eleverna ska nu inte längre behöva lära sig svenska, matematik och engelska. Och när regeringen samtidigt skär ned på vuxenutbildningen innebär det en politik med återvändsgränder som kan rasera människors livsdrömmar. Och risken är stor för ökade klassklyftor. Vi får ett A- och ett B-lag i samhället. Det val som du gör i 15-årsåldern avgör resten av ditt liv.

Detta, Jan Björklund, är inte att satsa på skolan. Det tidigare borgarrådet pratade väldigt mycket i valrörelsen och utmärkte sig som ett pratborgarråd. Han har nu blivit en pratminister. Låt oss gå från ord till handling.

Anf. 132 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Ödmjukhet är inte något helt enkelt. Det är klart att vi efter ett val som vi helt uppenbarligen förlorade har anledning att titta igenom vår politik, både inom utbildningens område och på alla andra områden. Det är ett ödmjukt sätt att ta sig an det valutslag som vi fick.

Det är klart att vi självkritiskt också kan titta igenom delar av vår skolpolitik. Men i ett avseende har vi anledning att vara stolta. Under den senaste perioden då vi var i regeringsställning ökade antalet lärare i den svenska skolan. Antalet kuratorer ökade, och antalet skolsköterskor ökade. Det är en bra grundförutsättning för att få en bra utveckling i den svenska skolan. Personalen är ju ändå den viktigaste resursen för elevernas lärande. Det måste väl också skolministern hålla med om, eller tror skolministern att det räcker med bara hårdare tag och att det inte behöver finnas lärare? I så fall är frågan vem som ska genomföra skolministerns hårdare tag i skolan.

Jag vill också efterlysa lite mer ödmjukhet från skolministern. Det är sant som skolministern säger, nämligen att det är mycket möjligt att vi inte hade fördel av vår skolpolitik. Det håller vi på att analysera. Det är mycket möjligt. Jag tror dock att det inte alls behöver vara så, men det är möjligt. Men vilka slutsatser drar skolministern av att Folkpartiet som han företräder och som profilerade sig oerhört starkt i skolfrågan näst intill halverades i valet och nu med raska steg är på väg mot de 4 procenten i opinionen? Drar skolministern några som helst slutsatser? Skolministern är ju den av Folkpartiets företrädare som syns och hörs i debatten. Det är väl en bra komplimang. Men det verkar helt uppenbarligen leda till att Folkpartiet är på väg mot de 4 procenten. Leder det till någon som helst ödmjuk självkritik från skolministern?

Anf. 133 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! I den interpellation från Bosse Ringholm som ligger till grund för debatten görs ett antal påståenden som jag bemötte, påståenden om siffror och om nedskärningar i Stockholm. Bosse Ringholm valde att inte kommentera det utan ägnade sig i stället åt en mycket yvig retorik om att fly och fäkta eller vad det var.

Jag diskuterar gärna skolpolitiken i stort. Det finns många bollar i luften här. Sylvia Lindgren argumenterar mot nationella prov, Ibrahim Baylan är för och så vidare. Det vore därför intressant att få höra hur ni tänker rösta. Men det skulle ändå vara intressant att gå tillbaka till det som interpellationen handlar om, Bosse Ringholm. Du påstår i din interpellation att det nu sker stora nedskärningar inom skolan i Stockholm. Det är en bild som inte stämmer med verkligheten eftersom det stora påslaget sker i höst. Det är sant såtillvida, precis som Bosse Ringholm själv säger, att när det sker en elevminskning så minskar också resurserna till skolväsendet, precis som skedde med de utlovade 15 000 lärarna som blev 5 000 lärare därför att det var färre elever. I Stockholm och i hela Sverige minskar nu antalet elever i grundskolan på grund av demografiska förändringar, bland annat hur många som föddes på 90-talet. Därför blir lärartäthet, precis som Bosse Ringholm påpekar här, det intressanta att diskutera. Den försämras inte i Stockholm. Tvärtom sker det en ganska stor satsning på skolan i Stockholm från och med kommande läsårsstart. Och den satsningen röstar Socialdemokraterna mot. Varför vill Socialdemokraterna anslå mindre pengar år 2007 i huvudstaden till grundskolan och gymnasiet än vad den borgerliga majoriteten vill göra? Bosse Ringholm är ju ordförande i Stockholms arbetarekommun. Kan du inte berätta vilken bakomliggande prioritering som ni har när ni vill dra ned på resurserna i skolan i Stockholm?

Fru talman! Detta är ju inte en debatt i Stockholms stadshus, utan detta är en riksdagsdebatt. Den typ av frågor som diskuteras och förs in här handlar till exempel om centrala och nationella prov. Sylvia Lindgren kallar det för sorteringskola. På min bänk ligger ett anförande som Ibrahim Baylan höll på Socialdemokraternas partikongress. Där sade han att den enskilt viktigaste åtgärden för att lyfta arbetarbarnen i skolan är att införa nationella prov i årskurs 3. Kan inte var och en av er tre när ni gör era sista inlägg här berätta hur ni tänker rösta om vårt förslag om nationella prov i årskurs 3?

Anf. 134 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! I förra höstens valrörelse lovade de borgerliga partierna och Jan Björklund att man skulle öka antalet lärare i Sverige och att kvaliteten i skolan som en följd av fler lärare också skulle öka.

Jag har frågat samma sak i min interpellation: Hur kan regeringen nu säkerställa att det blir fler lärare? Jan Björklund har valt metoden att inte svara på frågan. Och det är ett svar i sig, det vill säga att han inte kan garantera att det blir fler lärare.

Och det är ovedersägligt att det i exempelvis Stockholm blir 400 färre lärare i år därför att man har minskat pengarna till skolorna i Stockholm, trots att Stockholms stad har fått mer pengar av regeringen. Men i och med att regeringen har ett sådant system att man lämnar allmänna pengar till kommunerna och inte på något vis garanterar att pengarna används för skolan kommer Jan Björklund att stå i denna kammare 2008, 2009 och 2010 och säga att han inte kan lova att det som har utlovats i valrörelsen 2006 kan genomföras därför att det var ett löfte som det inte fanns någon täckning för. Det blev inga fler lärare. Om regeringen inte lägger om sin politik kommer det inte att finnas någon som helst garanti för att det blir fler lärare i fortsättningen. Och då är det inte mycket bevänt för eleverna, som har blivit lovade en högre kvalitet och som efterfrågar fler lärare, att höra talas om att det ska satsas på lärarutbildning eller arbetsmiljö eller någonting annat.

Alltihop det andra är nog så viktigt, men i huvudfrågan, Jan Björklund, där har regeringen, de fyra borgerliga partierna och folkpartisten Jan Björklund försökt att lura väljarna. Det gick kanske 2006. Men det kommer inte att gå 2010, var så säker på det. Vi kommer att jaga Jan Björklund och den borgerliga regeringen och konstatera att löftet om fler lärare var ett löfte som regeringen inte kunde infria. Och eleverna kommer att känna det in på bara kroppen under den här perioden.

Anf. 135 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag sade i början av debatten att jag inte var nöjd med statsrådets svar. De sagda orden från denna talarstol har knappast gjort det bättre. I mångt och mycket är svaret hopskrivet utifrån den allmänna skolpolitiken. Den rör egentligen inte själva interpellationerna.

Har ministern verkligen kontroll över bakgrunden till det som händer i skolvärlden, inte minst i Stockholm? Det gäller då också de exempel som jag försökt lyfta fram och som rör bland annat Södermalm – en stadsdel här i Stockholm som numera har 110 000 invånare i Stockholms innerstad att serva.

Nej, fru talman, den borgerliga majoriteten kompenserar inte stadsdelarna och skolorna för de ökade kostnader som pris- och löneutvecklingen för med sig. I stället för en satsning på skolan är det en minskning av reella resurser på 175,8 miljoner kronor under året, en summa som motsvarar kostnaden för drygt 400 lärare i grundskolan. Det är detta som är vårt bekymmer, Jan Björklund! Vi ser med oro på den utveckling som sker i Stockholm där vi behöver fler lärare, och lärarna behöver få ägna sig åt de rätta sakerna, för elevernas skull. Titta på det i stället för att hitta på utsorteringsystem av olika slag!

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi skapar åtgärder som gör att skolan förbättras – att det görs på riktigt. Jag är övertygad om att lärarna

redan vet vilka elever som behöver extra stöd, så för det behövs det inga extra åtgärder. Men ta tag i problemen där problemen verkligen finns! Stressen hos våra elever är oroväckande.

Prot. 2006/07:81
26 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 136 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det blir inte mer sant därför att ni upprepar argumenten gång på gång. Socialdemokraterna i Stockholm föreslår en snävare ekonomisk ram än de borgerliga för grundskola och gymnasium avseende år 2007. Det är sanningen. Bosse Ringholm skakar på huvudet, men det är bara att läsa partiets egen budgetmotion i Stadshuset i Stockholm. Ni föreslår en lägre budgetnivå. Ni har inte läst på. Därför är den här debatten så pinsam. Sanningen är att det är en lägre ekonomisk anslagsnivå därför att man röstat mot den höjning som sker den 1 juli i år.

I och för sig är det inte, tycker jag, i grunden intressant att ta en enskild kommun. Stockholms direktvalda fullmäktige får väl hantera detta. Det borgerligt styrda Stockholm satsar dessutom mer på grundskolan och gymnasiet per elev räknat än vad socialdemokratiskt styrda Göteborg och Malmö satsar. Det finns, tycker jag, oändligt mycket statistik att slå i huvudet på varandra.

Sanningen är att under den tid som du, Bosse Ringholm, satt med i regeringen sjönk skolans resultat i Sverige år efter år efter år. Ordningsproblemen ökade. Vi hade en större andel obehöriga lärare än vi någonsin tidigare historiskt haft i skolan under de år du satt med i regeringen. Det borde finnas någon självkritik hos er socialdemokrater när det gäller vad ni har åstadkommit.

Att efter två månader med borgerligt styre börja hacka på Stockholm kan ni naturligtvis göra. Men sanningen är att det resultat ni lämnar efter er är en viktig orsak till att svenska folket bytte regering.

Samtidigt kan jag, fru talman, inte låta bli att undslippa mig följande tanke. Nästan varje gång jag står här i en interpellationsdebatt om skolan med socialdemokrater frågar nästan alla: Hur ska du styra kommunerna? Hur ska du styra kommunerna?

Min fråga till er socialdemokrater är: Varför har ni kommunaliserat skolan? Skyll inte på mig! Mitt parti röstade mot. Men så fort kommunerna får ansvaret ska ni gå in och styra än det ena, än det andra. Fundera på den frågan! Litar ni alltså inte på era kompisar i kommunen och på era partikamrater?

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2006/07:392 om värdegrundsarbetet i skolan och motverkande av mobbning

Anf. 137 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Eva Johnsson har frågat mig vad jag avser att göra för att stärka värdegrundsarbetet som ett led i att motverka mobbning.

Läroplanerna talar om människolivets okränkbarhet, individens frihet och alla människors lika värde. Det är de här grundläggande värderingarna som skolan ska förmedla till den uppväxande generationen.

Jag uppskattar det engagemang som Kristdemokraterna visar för att stärka denna värdegrund. När totalitära och antidemokratiska rörelser åter sprider sig i samhället kan skolan inte stå värdeneutral utan måste ta ställning för grundläggande demokratiska och humanistiska värderingar.

Det finns få saker som gör mig så upprörd som när ett barn har blivit utsatt för kränkningar utan att vuxenvärlden har reagerat. Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Regeringen vill därför stärka skolpersonalens kunskaper om hur mobbning uppstår, förebyggs och förhindras. 10 miljoner kronor per år kommer att satsas för att sprida och implementera forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning i skolväsendet. Programmens grund måste vara skolans och samhällets värdegrund; annars kommer de aldrig att fungera.

Under de närmaste åren avser regeringen att ta initiativ till omfattande reformer när det gäller den svenska skolan. Ett förslag till ny skollag ska tas fram. Läroplaner och kursplaner behöver ses över. I vårt land bygger värdegrunden på den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism, vilket också speglas i skolans läroplan. Denna värdegrund ligger fast, och arbetet med den ska, som regeringen tidigare har markerat, stärkas. Lärarutbildningen ska utvecklas och förbättras, och gymnasieskolan ska reformeras. Arbetet med att stärka skolans värdegrund får aldrig bli en egen process, någonting vid sidan av allt det andra. Värdegrundsarbetet måste i stället genomsyra alla reformer som vi genomför i Sverige. Alla elever ska gå i en trygg skola och få del av de värderingar som är basen för samhället. Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan.

Anf. 138 EVA JOHANSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka skolministern för svaret. Som vi alla vet har vi skolplikt i Sverige. Barn måste gå till skolan varje dag. Då är det naturligtvis en uppgift för oss politiker att säkerställa att den miljö som barnen vistas i är trygg och säker. Kränkningar får inte förekomma.

I dag vet vi dessvärre att många lärare och rektorer saknar kunskap och nödvändiga redskap för att utforma den miljö som vi alla vill att våra barn ska befinna sig i.

Inga andra människor i vårt land skulle acceptera de villkor som möter många av våra barn och ungdomar i vardagen. Ändå är det tusentals elever som varje dag går till skolan med ont i magen.

I en rapport nyligen från Bris kunde vi läsa att ungefär 2 500 eller 12 procent av alla barnkontakter som Bris hade under fjolåret handlade om just mobbning.

Bilden har sett ut på samma sätt under många år. Barn och ungdomar berättar för Bris att de förgäves har sökt hjälp hos lärare eller annan skolpersonal. Men de har fått ett dåligt eller inget stöd alls. Vi vet att det till och med finns lärare som inte anser att det ingår i deras arbetsuppgifter att hantera relationer mellan elever.

Under de senaste åren har dessutom mobbning med nya medel kommit in i bilden – mobbning genom trakasserier inför en masspublik via Internet eller sms.

De åtgärder som skolministern skisserar i sitt svar är utmärkta. Lärare, elever och föräldrar behöver få reda på vilka spelregler som gäller. När både nationella och internationella undersökningar visar på de här problemen behöver vi verkligen ta dem på allvar och samla alla goda krafter.

När de värderingar som finns i skolan och i läroplanen naturligt integreras i skolvardagen gynnas naturligtvis en trygg miljö. Så är det tyvärr inte i dag. Trots att elever och skola samt föräldrar och politiker har ett ansvar för att vi ska komma till rätta med mobbningen har det inte lyckats.

Vi vet att tidigare s-märkta skolministrar har stått i denna kammare och slagit sig för bröstet för olika åtgärder. Men mobbningstalen har varit fortsatt höga. Detta är en utmaning för vår nya borgerliga regering.

Det har funnits olika sätt att arbeta med värdegrunden. Regeringen har ju också varit mycket tydlig med att understryka värdegrunden som bas för det mobbningsförebyggande arbetet. Det är mycket bra. Här spelar religionsämnet i vid mening en central roll. Många skolor har det som bas för att tala om livskunskap.

Det skulle vara mycket intressant att höra skolministerns tankar om försök liknande det som inriktats på livskunskap som en konkret del i att förebygga mobbning. Borde kanske till och med religionsämnet byggas ut eller stärkas för att ännu bättre fungera som en bas i detta arbete?

Anf. 139 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag delar Eva Johnssons beskrivning av situationen i skolan och den oro som Eva Johnsson ger uttryck för när det gäller mobbning som är bland det värsta som människor kan utsätta varandra för. Sanningen är att mobbning inte bara existerar bland barn och ungdomar i skolan, utan den existerar också i vuxenvärlden. Det är mycket allvarligt även där. Det känns dock extra allvarligt för barn och ungdomar som ju inte har något val eftersom de har skolplikt och måste vara i skolan. Under sin uppväxt tvingas de dag efter dag att gå till en miljö där de bara känner sig rädda och kränkta.

På ett sätt är svensk skola bättre i dag än förr på att upptäcka och förebygga mobbning. Det finns en mycket större medvetenhet i dag om vi till exempel jämför med den tid när vi själva gick i skolan för olika många årtionden sedan. I dag är man mycket bättre på att upptäcka och förebygga mobbning, men man är inte tillräckligt bra.

Alla skolor tvingas i dag att ha särskilda antimobbningsplaner där man redovisar hur man jobbar med frågorna. Samtidigt ska vi vara medvetna om att ett krav på en skriftlig plan minsann inte alltid är lösningen. Blir den en hyllvärmare har den inte åstadkommit så mycket.

Runt om i svenskt skolväsende finns det också många egenhändigt hopsnickrade metoder för hur man ska möta, upptäcka och förebygga mobbning. Under min tid som borgarråd här i Stockholm mötte jag en rad olika idéer och modeller som man jobbade aktivt med ute på skolor. Farstametoden är ett exempel där ett antal lärare och kuratorer jobbade på ett visst sätt.

Jag tycker att det är ett problem att vi har en uppsjö av metoder men rätt liten koll på vilka som är framgångsrika. Det är en av orsakerna till att vi gör ganska stora satsningar. När vi nu från regeringens sida satsar

40 miljoner på fyra år på att forska kring metoder mot mobbning är det just för att vi vill kunna klarlägga vilka av dessa metoder som når framgång. Vi vill klarlägga med vilka metoder man upptäcker och förebygger mobbning och kan lösa mobbningsproblem som uppstår i en klass. Vilka metoder fungerar och vilka gör det inte? Vi har en uppsjö av metoder, men vi har rätt liten koll på vad som fungerar. Den kollen ska vi skaffa oss. Så snart vi vet vilka metoder som funkar ska de börja spridas kunskapsmässigt ute bland personalen i svenskt skolväsende. Det tror jag är viktigt.

Jag har inget emot om man på skolor kallar någon lektionstimme för livskunskap eller något annat. Samtidigt tror jag att värdegrunden inte går att institutionalisera i skolan. Man kan inte säga: Nu ska vi ha värdegrund en timme i veckan. Min uppfattning är att värdegrunden ska prägla hela skolans arbete, de vuxnas förhållningssätt och lärarnas förhållningssätt. Det handlar om allt från att säga ifrån på skarpen när en grabb kallar en tjej för något grovt könsord till att bemöta och förebygga mobbning.

I läroplanens mening är värdegrunden många vackra ord. Ute i verkligheten i skolorna handlar detta om de dagliga relationerna människor emellan som ska präglas av de värdeladdade orden som vi har i vår läroplan. Men vi ska nog akta oss för att institutionalisera den eller lägga allt för stor vikt vid ord och planer. Det viktiga är att den dagliga verksamheten ute i skolorna faktiskt genomsyras av respekt för varandra.

Anf. 140 EVA JOHANSSON (kd):

Fru talman! Jag vill tacka skolministern för detta. Jag tror att vi är rörande överens om att teori och praktik inte alltid är riktigt samma sak. Vad vi nu hoppas på är att teorin ska övergå till att faktiskt vara praktik. För varje elev som inte mår bra ute i våra skolor ska det bli en betydande skillnad. Där är vi verkligen överens.

Man hoppas naturligtvis att värdegrundsarbetet också kommer att implementeras i lärarutbildningarnas undervisning och att det kommer att bli en tydlig del av arbetet bland de nytexaminerade lärarna på ett ännu bättre, tydligare och effektivare sätt.

Skolminister Wärnersson utropade 1999 till ett värdegrundsår just för att skapa en plattform för att motverka mobbning. Även 2002 fanns det en nationell aktionsplan som kallades Tillsammans. Precis som skolministern säger finns det en rad olika typer av planer och tillvägagångssätt under olika namn men med samma inriktning.

Jag skulle ändå gärna vilja höra hur skolministern ser på möjligheten att som ett led i implementeringsarbetet av den nya skollagen till exempel i en nationell kampanj lyfta fram mobbningsarbetets mjuka sidor.

I regeringens proposition från den 20 mars som lades fram med rubriken *Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan* framhåller man att ett förebyggande arbete måste genomsyra hela skolans arbete. Vidare säger man att kommuner och enskilda huvudmän har ett stort ansvar för att skolans värdegrund är väl förankrad hos rektorer, lärare och övrig skolpersonal. Det är naturligtvis utmärkt.

Den satsning på 40 miljoner som regeringen nu gör för ett bra mobbningsförebyggande arbete är både glädjande och positiv. Äntligen kanske vi får resultat på detta område!

Att skolministern också understryker vikten av värdegrunden som bas skapar också goda förhoppningar inför det kommande arbetet. Jag skulle dock vilja ställa en uppföljande fråga: Hur tycker skolministern att detta arbete ska följas upp framför allt beträffande det forskningsbaserade arbetet? Tänker ministern ta ytterligare initiativ för att stärka och följa upp arbetet, så att det inte blir slag i luften som vi inte vill ha och så att vi verkligen på ett tydligt sätt får denna forskningsbaserade anknytning till det kommande arbetet?

Anf. 141 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Absolut! Hela idén är att dessa 40 miljoner – vilket är mer än vad någon regering någonsin har satsat mot mobbning i Sverige – ska användas till att just belägga vilka metoder som fungerar. Det är helt självklart att det ska vara ett forskningsbaserat arbete. Det är en given utgångspunkt för denna satsning.

Interpellanten frågade om kampanjer som genomfördes för några år sedan. Jag vill säga att 40 miljoner under fyra år är den största kampanj som någonsin har bedrivits i Sverige mot mobbning. Man ska identifiera metoderna som ger framgång och sedan sprida kunskap om detta.

Värdegrundsarbete är inte – vilket det ibland har varit för andra regeringar – något slags jippo som man har vid vissa tidpunkter då man hojtar med detta ord. Detta är ett mödosamt arbete för att varje dag skapa trygghet i våra svenska skolor. Det är precis det som är idén med hela denna satsning, så jag vill verkligen tacka Eva Johnsson för att hon har tagit upp denna viktiga fråga i riksdagen.

Anf. 142 EVA JOHNSSON (kd):

Fru talman! Jag kommer naturligtvis att följa denna fråga väldigt noga. Jag tycker att detta är ett oerhört viktigt arbete. Det handlar om vår framtid. Det handlar om att vi skapar förutsättningar och ger våra barn en trygg arbetsmiljö som förhoppningsvis bidrar till att skapa trygga och självständiga individer inför framtiden.

Vi har ett ansvar som skolpolitiker och som politiker att skapa den miljön. Jag känner mig glad över skolministerns svar och utgår från att vi kommer att följa upp arbetet och framför allt kommer att få ett tydligt konkret resultat som förbättrar vardagen för våra ungdomar ute i våra skolor i hela landet.

Anf. 143 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Då är vi överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på interpellation 2006/07:395 om undantag för Waldorf-skolorna från de nationella proven i årskurs 3

Anf. 144 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig om jag är beredd att värna om den pedagogiska mångfalden i Sverige och om jag är beredd att verka

för att Waldorfskolorna får ett undantag från kravet att medverka i ett framtida nationellt prov i årskurs 3.

Valfriheten inom skolväsendet är här för att stanna. De fristående skolorna fyller en viktig funktion som komplement och konkurrent till kommunernas egna skolor. Rätten att själv få välja vilken skola man vill sätta sina barn i är en självklarhet i ett pluralistiskt samhälle.

För att tidigt kunna sätta in stöd till alla som inte når målen i undervisningen måste skolan följa upp vad eleverna har lärt sig. Under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens förslag om avstämningstillfällena i grundskolan avser regeringen därför att föreskriva att alla elever i årskurs 3 ska delta i nationella prov i ämnena svenska och matematik. Detta ska även gälla elever som går i Waldorfskolor. Fler obligatoriska nationella prov är ett led i regeringens strategi för att införa en lägsta garanterad nivå av uppföljning och utvärdering för alla elever i svensk skola. Redan i dag är Waldorfskolor skyldiga att delta i de nationella prov som är obligatoriska inom det offentliga skolväsendet, det vill säga de som i dag ligger i slutet av årskurs 9.

Anf. 145 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Tack för svaret. Det är trevligt att vi är överens om självklarheten av mångfald i det svenska skolväsendet. Dessutom är den friskolelagstiftning som vi har i landet internationellt unik och någonting vi måste värna om.

När jag läser svaret verkar det finnas en del frågetecken eller missförstånd. Dem får skolministern hjälpa mig att reda ut. Vi är helt överens om att Waldorfskolornas elever i dag deltar i de nationella proven i årskurs 9. Vi är helt överens om att man ska följa läroplaner och så vidare. Waldorfskolans läroplan är godkänd av Skolverket. Läroplanen förutsätter att alla når samma mål i årskurs 9. I Waldorfskolans läroplan ligger att man de första åren går långsammare än i den kommunala skolan och snabbare under de senare åren. Det gör att man når samma mål i årskurs 9.

Utifrån detta faktum och det som är godkänt har en Waldorfelev i årskurs 3 inte läst in samma kunskaper som eleverna i den kommunala skolan. Förutsättningen för ett nationellt prov som ger resultat värda att användas är att eleverna har läst samma ämnen och samma mängd och därför har en rimlig chans att ha samma kunskap. Det är därför som det är en väldigt viktig fråga för Waldorfskolorna att man tar hänsyn till deras förhållanden. Märk väl – jag ifrågasätter inte nationella prov. Det här är ingen diskussion där jag ifrågasätter nationella prov i årskurs 3 generellt, det är en annan debatt. Men har vi råd i Sverige att ha en mångfald och en målstyrning där vi är överens om att olika pedagogiska modeller kan leda till samma mål i årskurs 9, eller tänker skolministern se till att vi inte kan ha den pedagogiska mångfalden, att man inte kan gå i olika tempon mot samma mål?

Anf. 146 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det måste föreligga ett missförstånd här. Det är nämligen så att i kommunala skolor har man inte heller i dag några mål i årskurs 3. Mats Pertoft får det att låta som att det är Waldorfskolan som får sin frihet något avgränsad av detta nya nationella prov. Det är sant, men det

kommer att gälla även den kommunala skolan. De mål som finns i svensk läroplan i dag finns i årskurs 9 och årskurs 5. Det finns inga uppnåendekrav i årskurs 3. När det nu införs blir det en begränsning av friheten på det sättet att man inte längre har rätt i en skola att säga: Läsa, skriva och räkna struntar vi i de första åren, det tar vi sedan. Plötsligt blir det nödvändigt att fokusera på det de första åren. Exakt samma regler kommer att gälla alla.

Jag minns när Mats Pertoft och jag satt i Skollagskommittén och båda slogs för att det skulle vara likvärdiga villkor mellan fristående skolor och kommunala skolor. Detta är verkligen en sådan sak som ger likvärdiga villkor. Alla har rätt att under de första tre åren i grundskolan få lära sig läsa, skriva och räkna. Rätten uttrycks genom ett nytt mål som Skolverket har fått mitt uppdrag att arbeta fram och som ska skrivas in i den svenska kursplanen för svenska i årskurs 3. Det målet ska mätas med nationella prov, och det kommer att gälla alla typer av skolor.

Anf. 147 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Tack för det svaret. Det är ett väldigt tydligt besked. Nu är det så att den kommunala skolan arbetar – det är helt rätt att vi i dag inte har några mål för årskurs 3 – på ett annat sätt. Vad jag är ute efter är att i Waldorfskolan har man en tydlig läroplan som är mycket mer detaljerad och målstyrd än den i den kommunala skolan. Där är målen i årskurs 3 lägre än vad man brukar nå i den kommunala skolan. Jag säger ”brukar nå” eftersom det inte finns några fastställda mål, utan det blir lite grann av en hävd i den kommunala skolan.

Det innebär att dessa likvärdiga villkor, som jag absolut kan skriva under på, i skolministerns och alliansens tappning blir en likriktning. Nu förbjuds möjligheten att ha annorlunda tempon, trots att man enligt gällande forskning når samma mål som i den kommunala skolan i årskurs 9.

Det är det som är problemet, och jag hoppas att skolministern tar till sig att det här blir ett problem. Den likvärdighet som vi alltid har varit överens om, särskilt Miljöpartiet och de borgerliga partierna, blir i det här fallet en likriktning eftersom det ställs krav på att man med olika pedagogik når samma mål trots att det är mot olika pedagogiska metoders olikhet. Man förbjuder olikheten i svenskt skolväsende på det sättet. Det hoppas jag ändå inte att skolministern har för avsikt. En uppföljning är en helt annan sak. Det minsta man borde göra, vill jag tillägga, är i så fall att se: Kan det finnas mål i årskurs 3 där man utgår från Waldorfskolans läroplan? Den är ju ändå godkänd av Skolverket.

Anf. 148 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag uppfattar att samma fråga ställs gång på gång. Jag tycker att jag har gett ett tydligt svar. De nationella prov som avses att användas i årskurs 3 om några år kommer att användas i alla skolor, även i friskolor.

Frihet i pedagogik ska man ha, men den friheten har gränser. Frihet i pedagogik innebär att man kan välja olika undervisningsmetoder. Man kan inom ramen för de läroplaner som finns välja att ta momenten i skolan i olika inbördes ordning och så vidare. Men det är inte fråga om frihet i vad eleverna ska lära sig i skolan. Det är trots allt angivet i våra nationella läroplaner. Då håller jag med om att det är en avsnävning av friheten

inom skolväsendet när vi nu säger att man i årskurs 3 ska ha uppnått det och det. Så är det, absolut, utan tvekan. Så har man inte sagt innan. Man har sagt att eleven i årskurs 5 ska ha uppnått en del saker, men det mesta ska eleven ha uppnått till årskurs 9. Det ger en mycket större frihet att välja när man lägger ut olika kunskapsmoment under de nio åren.

Nu säger vi att man ska ha nått olika mål i årskurs 3. Varför gör vi den avsnävningen? Det beror på att vi för det första vet att just basförmågorna läsa, skriva och räkna är fullständigt fundamentala för att klara av någonting annat, i varje fall i teoretiska ämnen i skolan.

För det andra vet vi att om eleverna inte har lärt sig detta de allra första åren är risken mycket stor att de sedan misslyckas.

Det går säkert att peka på någon skola, Waldorfskola eller kommunal skola, där man klarar av att ta igen det även efter årskurs 3. De kanske säger: Vi borde inte vara med i provet, för vi klarar det ändå.

Min bedömning är allmänt att en del i svensk skolas sjunkande kunskapsresultat de senaste 10–15 åren beror på att vi har slutat att ha kontrollstationer tidigt i skolan. Vi har dem sent i skolan på gymnasiet, årskurs 9 och så vidare, när det ofta redan är för sent att få upp dem på spåret som har hamnat fel.

Det är en viktig del i regeringens politik. Det ska vara kunskapsmål i läsning, skrivning och räkning i årskurs 3 i grundskolan. Det ska följas upp med att vi har nationella prov.

Jag tycker precis som när jag satt som ledamot i Skollagskommittén tillsammans med interpellanten. Vi var då överens. Vi anser att det ska vara likvärdiga villkor mellan kommunala skolor och friskolor. En del i den likvärdigheten är att underkastas samma typ av utvärdering.

Anf. 149 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Det blir ju inte likvärdigt, utan det blir lika. Det är en mycket stor skillnad för mig.

Jag ställde också en följdfråga som skolministern tyvärr inte svarade på. Om vi nu säger att vi måste ha nationella prov i årskurs 3, kan skolministern tänka sig att de proven för Waldorfskolans räkning utgår från Waldorfskolans kursplan?

Jag har på intet sätt ifrågasatt att man ska följa upp kunskaperna, eller vilken kunskapsnivå vi ska nå. Vad jag värnar om är något som skolministern inte verkar kunna ta till sig. Jag vill ha en mångfald i olika pedagogiker i Sverige. Alla ska nå samma mål. Barnen ska få samma kunskaper. Men utifrån de olika pedagogikerna kan man gå olika vägar.

Man kunde tänka sig, det har jag själv diskuterat med Waldorfskolefederationen, möjligheten att göra ett nationellt prov i årskurs 3 utifrån Waldorfskolans kursplan. Jag skulle gissa att ungefär 70–80 procent kommer att överensstämma med de övriga nationella proven, och kanske 20 procent kommer att vara lite annorlunda.

Man får en bra uppföljning av vad eleverna kan och inte kan. Man kan också jämföra det på annat sätt. Framför allt får man, som jag har uppfattat skolministerns intention, en koll på vilka barn som halkar efter och vilka barn som riskerar att råka illa ut och behöver extra stöd. Det är ändå målet man strävar efter. Det kan väl inte bara vara fråga om medlen?

Anf. 150 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Vad är mål, och vad är medel? Det är en central fråga att ställa sig i sammanhanget.

När det gäller målen för vad eleverna ska lära sig är det inte förhandlingsbart. Det vi kommer överens om i denna riksdag utfärdar regeringen sedan bestämmelser om i form av läroplaner och kursplaner från regering och Skolverket.

Eleverna ska lära sig en del saker i historia, andra saker i svenska, och så vidare. När det väl är bestämt är det inte så att enskilda skolor kan säga: Vi har egna mål. Det är den rättighet vi har satt upp i Sverige.

Vi har skolplikt i Sverige. Vi definierar vad eleverna har rätt att få lära sig under den tiden i skolan. Vi säger också att en del i det är att eleverna ska ha lärt sig vissa saker redan före en viss årskurs i grundskolan.

Vi har mål i årskurs 5. Vi inför nu mycket tydliga mål i läsning, skrivning och räkning i årskurs 3. Det har eleverna rätt att få lära sig.

Det kommer inte att finnas möjlighet för en friskola eller för en kommunal skola att säga: Nej, vi struntar i de målen, utan eleverna lär sig läsa och skriva på högstadiet i stället.

Varför ska det inte finnas den möjligheten? Jo, därför att vi vet att det är så centralt att vi börjar i den änden. Vi ska inte styra upp mer än vad som är nödvändigt.

Det är så centralt att eleverna har nått målen för läsning, skrivning och räkning under de första åren i skolan. Det är därför vi väljer de ämnena. Det gäller inte alla möjliga ämnen, utan just de tre.

Det gör vi för att säkerställa att elever har med sig de baskunskaperna när de går vidare. När vi nu gör den regelförändringen finns det också en annan viktig princip. Vi ska likvärdiga regler för friskolor och kommunala skolor.

Jag är helt medveten om att det finns enstaka kommunala skolor som inte kommer att gilla detta. Det kommer att finnas enstaka friskolor som inte heller gillar det. Men det gäller för alla skolor, oavsett huvudman. Det handlar inte om några pedagogiska metoder. Det väljer man själv. Men de kommer att underkastas gemensam utvärdering.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på interpellation 2006/07:404 om elevmedverkan i gymnasieskolans lokala styrelser

Anf. 151 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig om jag har för avsikt att verka för att tillåta en verksamhet där elever sitter som ledamöter i lokala styrelser för kommunala gymnasieskolor utan att eleverna utgör majoriteten av ledamöterna.

Fru talman! Eleverna ska ha inflytande i skolan, men inte i kraft av sitt flertal i skolans verksamheter kunna bestämma över rektorer och lärare. Försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet upphör därför vid halvårsskiftet.

Regeringen anser att det är önskvärt att de enskilda skolorna i Sverige ges ökad makt och inflytande över sin egen verksamhet. Det är till exempel en given utgångspunkt för arbetet med den nya skollagen att många uppdrag till skolväsendet ska adresseras direkt till de professionellt verkssamma i skolan.

På många skolor finns elevråd som tränar eleverna i demokratiska arbetsformer. Det är en bra form för inflytande, eftersom den ger rektor och skolledning en möjlighet att ta till sig elevernas synpunkter.

Regeringen ser positivt på tanken om "kommunala friskolor", det vill säga att kommunala skolor ges större självständighet gentemot sina kommunala huvudmän.

En del i att öka självständigheten är att möjliggöra lokala styrorgan för den enskilda skolan, som då kan överta vissa av de uppgifter och befogenheter som annars ligger hos skolhuvudmannen. Regeringen avser att återkomma med regler för sådana styrorgan, som möjliggör ett införande den 1 januari 2008.

Anf. 152 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag tackar skolministern för svaret. Denna interpellation är en följd av en diskussion vi hade innan jul. Där ställde jag frågan om majoritet eller icke majoritet i lokala styrelser men fick inte något riktigt svar. Jag tycker inte att jag får något riktigt svar här heller.

Från Miljöpartiets sida ser vi väldigt positivt på olika former av så kallade kommunala friskolor och mer frihet för skolor. Det är också väldigt positivt att utveckla det och genomföra de lagändringar som kanske behövs. Jag uppmärksammade också att regeringen häromdagen gav ett utredningsuppdrag.

Min fråga är mycket konkret. Jag vet att det finns väldigt många elever i dag som sitter i dessa lokala styrelser med elevmajoritet. Jag har förstått att regeringen är väldigt envis i sin position att avsluta försöksverksamheten.

Min fråga är då: Kan man tänka sig lokala styrelser där även elever som till exempel inte har fyllt 18 år är ledamöter, det vill säga elever som inte uppnått myndighetsåldern? Det kan vara vissa problem när det gäller ansvar, och så vidare.

Nu menar jag inte att eleverna ska vara i majoritet, väl att märka. Den diskussionen anser jag var avslutad. Jag tror inte att jag kan övertala skolministern att ändra åsikt i frågan.

Jag vet att det är många elever i sådana styrelser. De finns bland annat i Södertälje men också runt om i landet. De skulle gärna fortsätta en samverkan i form av styrelse. Det kan även ske utan att eleverna har majoriteten.

Majoriteten kan bestå av externa ledamöter, lärare eller rektorer, vad vet jag. Jag värnar om själva formen för möte. Det är ändå annorlunda än i ett elevråd. I ett elevråd brukar det bara vara elever, och sedan kanske rektorn är med.

Detta är ändå en mötesplats. Det är också positivt att man kan ta in externa ledamöter. Min fråga till skolministern är om han kan tänka sig en utredning om de lokala styrorganen, som jag förstår att man nu ska ta fram ett förslag om, och att även elevrepresentanter kan sitta med.

Anf. 153 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det är flera diskussioner samtidigt. Vi avslutar, som sagt var, det här med elevmajoritetsstyrelserna, och vi kan kanske lämna den diskussionen därhän för dagen. Är det då möjligt, i och med den lagstiftning som i övrigt finns, att ha styrelser efter den 1 juli? Ja, då får man ju stödja sig på de övriga lagar som finns. En kommun har numera fullständig rätt att själv bestämma sin nämndorganisation, så visst kan en kommun ha en skola som har en egen nämnd, en kommunal nämnd i vanlig mening. Och kommunen bestämmer ju själv vem som ska sitta i nämnden. Det är vissa krav i lagen när det gäller vem som ska sitta där. Det är ju en lagstiftning som har gällt i alla tider.

Några av de kommuner som har kommunala friskolor tror jag har använt sig av detta. Man har liksom ansett att det är en kommunal nämnd där det normalt sitter politiker. Men det är klart att det är fullmäktige som bestämmer vem som ska sitta i en sådan nämnd. Och så bestämmer man dess befogenheter samtidigt.

Det vi avser är att, inom ramen för just det här med kommunala friskolor, ta fram en särskild förordning om hur sådana styrorgan skulle kunna se ut. Exakt hur de ska se ut är jag inte beredd att gå in på i dag, för vi har inte tänkt färdigt. Det står i alliansens valprogram bland annat att vi ska göra detta, men det är inte mer specificerat än så. Vi sätter i gång det arbetet nu. Jag tror inte att det är något speciellt märkvärdigt egentligen, utan man öppnar upp en del möjligheter. Sedan avgör man lokalt om man vill utnyttja dem.

Jag vill betona att det också finns en väldig skillnad. När det gäller de styrelser som nu har funnits med elevmajoritet har ju avsikten varit att de delvis skulle ta över rektors uppgifter. Jag vill säga att de här nya lokala styrorganens makt skulle kunna ligga i att ta över en del ansvar som i dag ligger på skolhuvudmannen, det vill säga kommunen, vilket är en skillnad. Jag vill inte att styrelser ska inskränka rektorers och lärares professionella maktutövning och befogenheter. Jag tycker däremot att det är en annan sak om kommuner vill ge ifrån sig av sin kommunala makt till en lokal styrelse.

Vi återkommer med sådana här riktlinjer, men det blir, som sagt, tidigast från den 1 januari 2008. Och detta är någonting helt annat än de elevstyrelser som har funnits.

Anf. 154 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Då har jag två frågor till skolministern i fortsättningen. Den ena gäller naturligtvis styrelsen för kommunala friskolor, om vi kan kalla dem så. Det låter väldigt positivt. Det låter som någonting som vi i Miljöpartiet är väldigt intresserade av. Men om man kan tänka sig, hypotetiskt, att de kan användas i stället för de här lokala styrelserna – de borde kunna användas på ett liknande sätt – finns fortfarande frågan om elevmedverkan. Kan man tänka sig ett undantag från ålderskravet? Mig veterligen kan man inte välja ungdomar under myndighetsålder till nämnder i kommuner. De borde i så fall även vara uteslutna från de här lokala styrorganen, som vi pratar om. Det är ju de som har kunnat sitta i de här lokala styrelserna, som jag värnar så starkt.

Kan skolministern tänka sig att inkludera denna lilla bit i utredningen?

Anf. 155 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Frågan kommer med all säkerhet att ingå i utredningen. Jag minns när jag själv var elevrådsordförande. Jag satt i någon sådan där samarbetsnämnd, tror jag det hette. Det var lagreglerat att det skulle finnas på gymnasiet till exempel. Och det skulle ingå två elever. Det var många ledamöter, så två elever utgjorde ingen majoritet, men man var representerad.

Man kan diskutera all möjlig representation i ett sådant här organ, och det är möjligt att vi inte lagreglerar vilka som ska sitta där utan att det blir föremål för lokala beslut.

Frågan som ställs kommer ju att vara: Kan man ha omyndiga elever i en styrelse om det ska finnas maktbefogenheter och om man ska kunna ställas till ansvar? Den frågan ställer ju Mats Pertoft, och jag har för dagen inte något svar. Eller ska de representanterna ha någon särställning i vissa frågor där de inte får delta?

Allt det där får man titta på i utredningen om de lokala styrorganen. Vi vill ge möjlighet för kommuner att frikoppla skolorna mer från den kommunala kroppen, så att säga. De ska få bli mer självständiga i form av kommunala friskolor. Exakt vilka maktbefogenheter det ska vara och exakt hur styrorganen ska se ut har jag tyvärr i dag väldigt få precisa besked om.

Anf. 156 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Även om vi verkar vara rörande oense i själva grundfrågan när det gäller lokala styrelser med elevmajoritet verkar det finnas en viss öppenhet från skolministern när det gäller de här lokala styrorganen.

Jag hörde med intresse att skolministern själv hade deltagit i sådana styrelser. Då finns det ju en viss sakkunskap, så man kan hoppas på att vi även i framtiden ska kunna ha lokala styrelser.

Det är synd att det även här, precis som det är med många saker, blir ett glapp. Man beräknar att det här kan införas den 1 januari 2008. Det innebär alltså att det inte kan finnas lokala styrorgan under andra halvan av 2007. Det är lite grann som med frisök. Där lade regeringen fram precis samma förslag som s, v och mp hade lagt fram tidigare. Men ni lurade en årskull av eleverna, som missade möjligheten att söka till andra skolor. Det är bara att beklaga att man måste se så ideologiskt på de frågorna. Man jag tackar i alla fall för ett positivt svar när det gäller lokala styrelser, som jag tolkade det.

Anf. 157 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Får jag bara klargöra en sak. Den så kallade samarbetsnämnd som jag själv satt i när jag var elev, som var föreskriven i den tidens gymnasieförordning, hade inga maktbefogenheter. Och där finns väl en viktig skillnad. Sätter man in omyndiga elever är det väldigt svårt att ge ett sådant organ reella maktbefogenheter. Ingen vill åta sig att ställa elever till ansvar efteråt för de beslut som fattas.

Det är väl ett litet vägval man gör. Och det är det här som har varit det stora misstaget, tycker jag, med styrelserna med elevmajoritet. Man har satt in omyndiga elever som har getts majoritet samtidigt som man har gett styrelsen maktbefogenheter. För mig går det inte ihop. Där makt

finns måste ansvar kunna utkrävas. Det är en väldigt viktig princip för mig i varje fall.

Vi får väl se hur reglerna kommer att se ut. Det finns många åsikter om kommunaliseringen av svensk skola. Jag själv är inte så jättenöjd med allt som kommunaliseringen har lett till, som bekant. Men nu har vi det så. Men jag skulle vilja att de kommunala skolorna skulle kunna få bli självständigare gentemot kommunerna genom begreppet "kommunala friskolor". Däri ligger att man kan tillsätta lokala styrorgan som skulle få mera makt. Vilken makt och hur de ska se ut får vi återkomma till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2006/07:81
26 mars

Svar på
interpellationer

24 § Svar på interpellation 2006/07:411 om barnomsorg på obekväm arbetstid

Anf. 158 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Helena Frisk har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att trygga barntillsyn till alla, även för dem med oregelbunden arbetstid.

Det är viktigt att föräldrar kan känna sig trygga med sina barns omsorg, även om de arbetar andra tider än dagtid måndag till fredag. Det är angeläget att föräldrar som har behov av barnomsorg utanför reguljär arbetstid, och som inte kan lösa behovet av omsorg på annat sätt, får sitt behov prövat av kommunen.

Enligt skollagen ska förskoleverksamhet tillhandahållas i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier, eller barnets eget behov. Av lagens förarbeten framgår att det är önskvärt att verksamheten om möjligt även erbjuds till barn vars föräldrar har obekväma arbetstider eller till och med nattarbetar, men att något generellt krav på detta inte har ställts upp.

En kartläggning från Skolverket visar att det stora flertalet kommuner våren 2003 anordnade barnomsorg på tider som familjen har behov av. Ett antal kommuner hade dock beslutat att inte tillhandahålla omsorg på kvällar, helger eller nätter.

Regeringen avser att behandla frågan om barns omsorg på kvällar, nätter och helger i ett kommande förslag till ny skollag. Min utgångspunkt i detta arbete är att det inte är önskvärt att införa någon generell rätt till kommunal barnomsorg på obekväm arbetstid. En sådan förändring skulle inskränka det kommunala självstyret.

Anf. 159 HELENA FRISK (s):

Fru talman! Jag trodde att det skulle bli en väldigt lång dag det här, lång dags färd mot natt liksom, när jag fick höra att jag låg sist i dagens interpellationsdebatter. Jag hade nämligen tänkt att börja med att säga att det var passande att lägga min interpellation sist, det vill säga det är precis det som interpellationen handlar om, obekväm arbetstid, och då barnomsorg på obekväm arbetstid. De flesta dagis stänger ju kl. 18. Det skulle bli ganska tajt i och för sig för mig om jag skulle i väg nu. Klockan är tio i.

Det här var en av de frågor som ledde till att jag blev politiskt aktiv i mitten av 80-talet. Jag var då ensamstående mamma och jobbade heltid som vårdbiträde i hemtjänsten. Det var verkligen svårt att få vardagen och livet att fungera på ett vettigt sätt. Det är definitivt inte lättare i dag med tanke på alla krav som ställs i samhället och på arbetsmarknaden.

I min egen hemkommun Karlskoga har nattis faktiskt funnits sedan slutet på 80-talet. Min egen dotter var för övrigt ett av de första barn som började där. Där har vi gjort den politiska prioriteringen. Det är jag väldigt stolt över. Men det är inte rimligt att tillgången på barnomsorg på obekvämlig arbetstid ska vara beroende av vilken kommun man råkar bo i. Det finns också tyvärr exempel på att man har tvingats tacka nej till jobb för att man inte lyckats lösa sin barntillsyn. Hur ställer det sig i relation till regeringens ambitioner att hävda arbetslinjen?

Nu går jag till svaret. En kartläggning från Skolverket visar, säger Jan Björklund i svaret, att det stora flertalet kommuner våren 2003 ordnade barnomsorg på tider som familjen hade behov av. Men när jag läser utbildningsutskottets betänkande som hänvisar till samma kartläggning och som antogs av riksdagen i torsdags så står det där att drygt varannan kommun, eller ungefär 150 av 290, ordnar omsorg till barn som har föräldrar som jobbar på kvällar, nätter eller helger. Det betyder ju att hälften av landets kommuner inte gör det, och det är illa. Det tycker inte bara jag utan också Barnombudsmannen.

Förskolan är naturligtvis en jättebra start i livet för att få goda relationer till andra men också för olika former av pedagogiska utmaningar, säger barnombudsmannen Lena Nyberg. Jag tror att Jan Björklund håller med. Därför vore det bättre om Jan Björklund höll sig till skollagens ord om att förskoleverksamhet ska tillhandahållas i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov i stället för att peka på lagens förarbeten, där det framgår att det är önskvärt men inte ett krav att erbjuda barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

Jag skulle vilja fråga Jan Björklund vad han anser att de föräldrar ska göra som bor i en kommun som inte tillhandahåller barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Ska man flytta till en kommun som erbjuder detta? Där kanske det inte finns några jobb. Ska man tacka nej till erbjudet jobb, eller kanske byta jobb, trots att man har utbildat sig under många år? Eller vad? Vad ska man göra?

Anf. 160 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag kommer in i debatten som ledamot i kulturutskottet. Jag vill gärna ta upp att frågan om barnomsorg på obekvämlig arbetstid är en fråga som är väldigt viktig och berör många kulturarbetare.

Barnomsorg eller barntillsyn måste kunna erbjudas helst i barnets hem om det är möjligt när skådespelare, musiker och andra arbetar kvällstid. Kulturarbetarna är en grupp som redan har drabbats hårt av alliansens nya a-kasseregler. Regeringen måste nu se till att skollagen ändras så att kulturarbetarna i alla fall får hjälp med barntillsyn den tid då de ska sköta sitt arbete. De flesta skådespelare, musiker och andra kulturarbetare jobbar ju som bekant kvällstid. Många pusslar ihop det på olika sätt. Det finns även många kommuner som ställer upp och hjälper till med barntillsyn. Problemet är att kommunerna med nuvarande lagstift-

ning inte är skyldiga att hjälpa till med barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det skulle vara positivt om skolministern tog till sig dessa tankar och såg till att kunna ändra lagen på den punkten så att bland alla andra kulturarbetarna också kan utföra sitt arbete. De flesta arbetar tyvärr kvällstid.

Prot. 2006/07:81
26 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 161 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det är två socialdemokratiska ledamöter som ställer frågan till mig. Jag vill börja med att säga att jag har uppfattat det så att riksdagen är väldigt överens om den hållning som jag nu har redovisat. De regler ni skäller på utarbetades ju av den förra socialdemokratiska regeringen. De förarbeten Helena Frisk ansåg att jag borde sluta att hänvisa till utarbetades av Lena Hjelm-Wallén och Bengt Lindqvist när de var socialdemokratiska statsråd. Hela det regelverk vi har som ni skäller på är socialdemokratiskt till att börja med. Men vi har från borgerligt håll inte velat ändra det, utan vi tycker att det här till sist är en rätt avvägning. Jag har i princip samma svar som de företrädare på den här posten som har varit socialdemokrater har haft när frågan har kommit upp.

Jag har sett en uppgift. Jag kan inte gå i god för den, men jag tror att det är ungefär 3 000 barn i Sverige i dag som har någon typ av nattomsorg. Det sker då genom att ett antal kommuner beviljar det. Trots att de inte är skyldiga att göra det så gör de det ändå. Jag tror att det är en rätt bra ordning, som jag skriver här, att kommunerna ska pröva en ansökan, men det finns ingen generell rätt.

Vi talar om förskolans pedagogiska värde. Låt oss börja med att konstatera att det här inte handlar om något pedagogiskt värde i förskolan. Nattomsorg handlar ofta om att någon ska sova med barnen. Det har ju inte med förskolans pedagogiska mål att göra. Det här är ren omsorg och har ingenting med förskola att göra.

När jag har sagt det måste vi också ha klart för oss att kostnaden för den kommun som gör detta är mycket hög. Att ha en person heltidsavlönad för att gå hem och sova med ett barn är som var och en förstår om man räknar lite på det ett väldigt stort ekonomiskt åtagande. Det är naturligtvis därför som kommuner av alla kulörer är tveksamma. Kommunförbundets socialdemokratiska ledning – om interpellanten lyssnar – är mycket kritisk till att införa en sådan rättighet i lagstiftningen, av ekonomiska skäl naturligtvis.

Så här tycker jag: Om man har barn, vilket de flesta av oss förr eller senare får, måste man för det första räkna med att livet under den tid som man har barn inte kan levas exakt på det sätt som när man inte har barn. Vi talar om olika yrkeskategorier här. Vi talar om människor i vården, ofta kvinnor. Vi talar om kultursektorn. Vi talar om andra sektorer där man av olika skäl ibland måste jobba på kvällstid och nattetid.

Min uppfattning är att om man jobbar i en bransch där det går att omfördela arbetstiden till dagtid – det kan röra sig om vården till exempel – bör man i första hand göra det innan man kräver att kommunen ska betala en person som kommer hem åt en. Det handlar om att man försöker anpassa sin arbetstid så gott det går. Det går inte i alla branscher. Vi talar om *entertainment* och kultursektorn på kvällar och så vidare. Det går ju inte att flytta till förmiddagen. Det förstår var och en. Men de som kan bör göra det i första hand.

För det andra får man pussla, som jag tror interpellanten uttryckte det. Först och främst finns det alltid två föräldrar. Även om man lever fränskilda finns det två föräldrar till ett barn. Och så har man mormor, farmor, farfar, morfar, släktingar och vänner. Man måste pussla ihop. Då kan man tycka: Varför ska jag göra det? Varför kan inte samhället ta över ansvaret? Jag tycker att det finns gränser för vilka krav vi kan ställa på att samhället ska garantera service. Det är en uppfattning jag delar med den socialdemokratiska ledningen i Kommunförbundet och den förra regeringen.

Till sist, om inget av detta går, om det inte går att byta arbetstider och det inte finns några anhöriga, vänner eller nätverk som kan hjälpa till bör kommunen pröva behovet på det sätt som sker. Men att införa en generell rätt skulle leda till en kostnadsexplosion som kommunerna själva kraftigt avråder från.

Anf. 162 HELENA FRISK (s):

Fru talman! Först och främst säga, Jan Björklund, att jag inte skäller. Jag driver en för mig viktig politisk fråga. Jag har drivit den i många år. Jag har också motionerat nästan alla år som jag har suttit i riksdagen om den här frågan. Så den är inte ny på något sätt. Vi hade faktiskt också med den i vårt förslag till ny skollag – som tyvärr aldrig blev verklighet, men ändå.

Det är viktigt att säga detta: Man måste kunna ha rätt att driva en politisk fråga utan att anses skälla om den. För mig är den här frågan för viktig för att jag skulle agera på det sättet.

Det är gott och väl att regeringen ska behandla frågor som rör barnomsorg på kvällar, nätter och helger i det kommande förslaget till ny skollag. Ändå tycker jag att det är lite illavarslande om Jan Björklund hellre värnar om det kommunala självstyret – jag vet att det är viktigt – än om barns och föräldrars behov. Ibland tvingas man att välja mellan goda principer. Som det moderna samhället ser ut med kvällsöppna butiker och en stor del av kulturlivet, som vi var inne på tidigare, förlagt till kvällarna är arbetslinjen att föredra. Människor vill arbeta. Som operasångerskan Anna-Karin Simlund uttryckte det: Jag tror att vi skulle ha väldigt svårt att bedriva vår verksamhet om vi hade alla operaföreställningar på vardagar klockan ett.

Anställda i offentlig sektor, Konsumentställda, bagare, operasångare, alla som utövar yrken som kräver arbete på kvällar, nätter och helger och som har behov av barnomsorg – jag säger inte att alla människor har det – borde få tillgång till bra barnomsorg.

Barnombudsmannen anser att lagstiftning är den enda framkomliga vägen. Jag är benägen att hålla med. Även utbildningsutskottet understrekar vikten av förändringar som bidrar till att alla familjer kan lösa livspusslet utifrån sina speciella behov. Delar Jan Björklund den uppfattningen?

Anf. 163 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag har inte krävt att skolministern ska komma och ställa upp den här lagen, men jag önskar att lagen skulle genomföras. Det skulle underlätta för kulturarbetarna som har väldigt svårt att passa ihop barnomsorgen med sitt arbete. Som ministern nämnde kan man vara två

eller en. Det kan vara föräldrar, och det kan saknas föräldrar. Det kan handla om par där båda är skådespelare eller musiker och måste gå till arbetet samtidigt. De behöver faktiskt hjälp med sitt pussel genom att någon tar hand om barnen.

Det vore önskvärt om skolministern kunde tänka sig att vara lite positiv. Det skulle underlätta för dessa människor som har förlorat så mycket på andra områden. Självklart är det inget krav, men det skulle vara positivt om skolministern kunde genomföra det här.

Samtidigt har du naturligtvis rätt: Vi socialdemokrater har också försökt genomföra detta, och vi har misslyckats. Men allt som vi misslyckades med ska väl inte skolministern misslyckas med. Jag hoppas att du lyckas med detta så att vi får den här lagen ändrad.

Anf. 164 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! När man diskuterar barnomsorg på obekväma arbetstid är det inte bara nattis det handlar om. Jag tycker att Jan Björklund gjorde det enkelt för sig genom att bara prata om nattis och personal som skulle ha betalt för att vakta sovande barn. Så enkelt är det inte. Vi pratar om människor som kanske jobbar till sju, åtta, nio eller tio på kvällarna för att sedan vilja hämta sina barn. Alla barn somnar inte heller före klockan sex. Det finns sådana som somnar tidigt, men alla barn är inte på det sättet. Den pedagogiska verkligheten finns alltså även där.

När du hela tiden hänvisar till vad Socialdemokraterna gjorde – det är ett tag sedan Bengt Lindqvist satt i regeringen, måste jag erkänna – tycker jag att man också borde fundera på vad den här regeringen vill. Förra veckan beslutade du och din regering att ställa ännu hårdare krav på de arbetslösa, nämligen att de från dag 1 ska kunna söka och ta ett jobb 10 mil från ens egen ort. Det innebär minst en timme i restid. Slutar man klockan sex är man förmodligen inte tillbaka på dagis förrän kanske halv åtta. Då förväntas man ha detta sociala nätverk omkring sig, men det är inte säkert. Flyttar man dessutom till orten så att man måste lämna sitt sociala nätverk är det möjligt att man inte har något socialt nätverk som kan hjälpa till och stötta en med barnomsorgen.

Jag tycker alltså att du gör det enkelt för dig. Ni hävdar arbetslinjen, och det är bra, men man måste också vara konsekvent.

Sedan säger du å ena sidan att det egentligen kanske är ganska få som behöver detta och å andra sidan att det kostar oerhörda summor pengar. Det kostar en hel del pengar att införa vårdnadsbidrag också, men där verkar ni inte svaja någonting. Varför å ena sidan hävda en sak och å andra sidan inte vara konsekvent och faktiskt se till att det finns en barnomsorg för alla som vill ha ett arbete och är beredda att ta det?

Anf. 165 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag är helt medveten om att det var länge sedan Bengt Lindqvist var statsråd, men det var alltså på hans tid som förarbetena till den nuvarande socialtjänstlagen skrevs. Det var dock inte så länge sedan vi hade en socialdemokratisk regering, även om inte Bengt Lindqvist ingick i den. Det var några månader sedan. Inte heller den ändrade lagstiftningen på den här punkten.

Låt oss problematisera frågan lite, fru talman. Hur många som behöver barnomsorg nattetid och kvällstid blir naturligtvis en fråga om hur

tillgänglig den är. Om det skulle bli en rättighet att få denna barnomsorg – man begär det därför att man anser sig behöva det och får det – kommer det naturligtvis att vara väldigt många som utnyttjar den. Alternativet är att det sker en mycket sträng prövning. Kan mormor, morfar, farmor eller farfar hjälpa till? Kan den andra föräldern hjälpa till? Går det att flytta arbetstiden? Jag har ibland funderat på de stora arbetsgivare som har hela sin verksamhet förlagd till kvällstid, till exempel de riktigt stora kulturinstitutionerna. När jag var borgarråd i Stockholm kom de till oss och sade: Kan inte ni fixa barnomsorg? Ja, men om ni är en jättestor arbetsgivare vars hela verksamhet bygger på att det finns barnomsorg kan väl ni som arbetsgivare också ta ansvar. Men det är klart; om vi verkligen har en mycket sträng prövning blir det naturligtvis många färre som kommer i åtnjutande av detta.

Jag menar att det i stort sett är så det fungerar. Det finns trots allt 3 000 barn i dag som har någon typ av omsorg på obekvämt arbetstid, nattis. Ni får det att låta som om det inte finns något, men trots allt är det 3 000 barn i Sverige som har detta. Ofta är det i storstadskommunerna, där många av de här kulturinstitutionerna finns. Många av demonstrationstågen för nattis äger rum i storstäderna, men just där finns ju möjligheten redan. Många av de här 3 000 barnen finns också där.

Skulle detta kraftigt utvidgas och bli en generell rättighet skulle just det pusslande som vi i dag trots allt tvingar föräldrar att göra kunna upphöra, och så skulle samhället ta över hela ansvaret. Av olika skäl anser inte denna riksdag, och har inte ansett tidigare heller, att samhället ska åta sig detta. Det är en för stor kostnad. Jag menar också att man rent principiellt och ideologiskt verkligen kan diskutera var gränsen går där det offentliga övertar individens ansvar. Den gränsen måste man alltid fundera över, och vi ska också fundera över detta i skollagsarbetet.

Jag tycker dock, i varje fall tills vidare, att det är rimligt att säga att förskola och skola har vi på dagtid. Om man har ett jobb där man jobbar kvällstid eller nattetid finns det ingen oinskränkt rätt, utan då får man själv försöka byta arbetstid eller pussla lite med anhöriga och nätverk. Det är den inställning jag har. Någonstans måste det gå en gräns för hur mycket individer och familjer kan kräva att samhället ska ta över av föräldrarnas ansvar, och jag tycker att gränsen går där. Jag konstaterar att så har också riksdagen tidigare tyckt – och inte bara på Bengt Lindqvists tid, utan så sent som för några månader sedan tyckte också den förra riksdagen detta. Det är alltså en rätt bred enighet.

Jag konstaterar också att den socialdemokratiska ledningen i Svenska Kommunförbundet delar denna uppfattning. Man vill inte ha ett sådant här regelverk.

Anf. 166 HELENA FRISK (s):

Fru talman! För mig handlar det också om det som Eva-Lena Jansson lite grann var inne på. Vi pratar förstås inte bara om nattis utan också om hur föräldrars arbetsliv ser ut i dag och vilka krav som ställs på en som förälder. Det är liksom inte bara att säga till en arbetsgivare: Nej tack, jag kan inte ta det här jobbet. Jag kan inte jobba på kvällar, för jag har bara barnomsorg på dagen.

Hela samhället ser annorlunda ut, och då måste samhällets infrastruktur följa med. Det handlar till exempel om butiker som har öppet på kväl-

larna. Det är ju inte alla barn som har behov just av själva nattisomsorgen, men nattis är någon form av samlingsord. Det handlar om att kanske ha mer flexibla öppettider; jag tycker att öppettiderna har varit väldigt statiska. Allt som oftast har man öppet mellan sex på morgonen och sex på kvällen, och så ser inte riktigt samhället ut längre. Det är dit jag vill komma.

Men jag får väl för tillfället nöja mig med de besked och de svar jag har fått. Jag kommer att återkomma, för jag ger mig inte i denna fråga vilken regering som än må regera. Frågan kräver sin lösning. Det kräver också dagens moderna föräldrar.

Som sagt: Samhället har förändrats och kommer att fortsätta att förändras. Då krävs också att samhällets infrastruktur förändras. Barnomsorg på obekvämlig arbetstid är en viktig del i det arbetet.

Anf. 167 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Man blir ju lite fundersam. Går det att flytta arbetstiden? Om det gick skulle väldigt många människor göra det redan.

Jag har jobbat fackligt i många år, och en av de frågor som ständigt återkommer är bristen på inflytande över sin egen arbetstid. Den frågan blir inte mindre nu. Vi pratar inte bara om restaurang- och handelsanställda, chaufförer, busschaufförer och de som jobbar i vården. De här arbetstiderna sprider sig till allt fler yrken.

Eftersom Jan Björklund uppenbarligen redovisar en socialdemokratisk inställning i många frågor undrar jag om du även är beredd att förändra inställningen till inflytande över arbetstiden. Är du beredd att faktiskt se över möjligheterna för människor att själva förlägga arbetstiden? Är regeringen beredd att ge människor som i dag arbetar inflytande över när arbetet ska utföras? Jag tycker att det blir konstigt om man å ena sidan hävdar att människor ska ta vilket jobb som helst till vilket pris som helst var som helst, men sedan inte är beredd att verkställa en barnomsorg som kanske är förutsättningen för att personen ska kunna ta ett jobb så att han eller hon inte blir avstängd eller hamnar i socialbidragsberoende. Då ställer man å ena sidan krav. Å andra sidan är man inte beredd att bidra, och det tycker jag inte är ett bra resonemang.

Är det någonting regeringen har pratat om så är det ju både morot och piska. Här finns inga morötter och framför allt inget stöd till ensamstående föräldrar till små barn med behov av barnomsorg.

Anf. 168 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag tycker att vi får göra en skillnad mellan hur vi skulle önska att det fungerade och vad vi är beredda att lagstifta om. Där jag har haft inflytande i den kommunala världen har jag medverkat till att erbjuda barnomsorg också på obekvämlig arbetstid, dock efter en mycket, mycket sträng prövning. Det måste vara så att det inte går att flytta arbetstiden, att det inte går att hitta någon anhörig som kan hjälpa till och så vidare. Här i Stockholms kommun hade man när jag var ansvarig rätt till en sådan prövning. Och så gör ganska många kommuner: Efter en mycket sträng prövning kan man få hjälp om det inte går att lösa på något annat sätt. Jag tycker att kommunerna borde agera så.

En generell rätt i lagstiftningen är något annat. Då skulle detta bli en mycket större verksamhet utan samma krav på sträng prövning. Det blir

en väldigt stor kostnadsfråga, och det är naturligtvis till sist det det handlar om: kostnadsfrågan och gränsen för samhällets åtaganden.

Jag säger gärna till de kommunalpolitiker som jag har inflytande över att ta största möjliga hänsyn. Det har varit ett stort fokus på kulturarbetarkåren i debatten, delvis kanske för att de lättare gör sig hörda än vårdens personal, men också därför att det för dem är ännu svårare att flytta arbetstiden – föreställningarna är ju på kvällen. Men i de tre stora städer där vi har stora kulturinstitutioner erbjuds faktiskt barnomsorg nattetid efter sträng prövning.

Jag tycker alltså att vi ska uppmana våra kommunala förtroendemän runt om i landet att ha inställningen att man efter en prövning kan bevilja detta. Men precis som den tidigare regeringen är jag inte beredd att lagstifta och göra detta till ett tvång.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM59 Meddelande om sammanlänkning av energinät
KOM(2006)846 till näringsutskottet

26 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2006/07:56 till näringsutskottet

2006/07:62 till civilutskottet

2006/07:65 till finansutskottet

2006/07:70 till civilutskottet

2006/07:79 till näringsutskottet

2006/07:83 till utrikesutskottet

2006/07:89 till arbetsmarknadsutskottet

2006/07:106 till civilutskottet

Skrivelser

2006/07:75 till konstitutionsutskottet

2006/07:90 till utrikesutskottet

2006/07:114 till utrikesutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner skulle få väckas på ovanstående skrivelser.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelser skulle förlängas till *onsdagen den 11 april*.

27 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2006/07:80 Bidragsbrottslag

2006/07:86 Vissa skolfrågor

2006/07:97 Avskaffande av åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster

Skrivelse

2006/07:58 Migration och asylpolitik

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner skulle få väckas på denna skrivelse.

Anmäldes och bordlades

Utrikesutskottets betänkande

2006/07:UU7 Den svenska Kosovostyrkans deltagande i den EU-ledda insatsen i Bosnien och Hercegovina

Utbildningsutskottets betänkanden

2006/07:UbU11 Frihet att välja – ett ökat inflytande för universitet och högskolor när styrelseledamöter utses

2006/07:UbU4 Högskolan

2006/07:UbU5 Forskning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande och utlåtande

2006/07:AU8 Protokoll till ILO:s konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö m.m.

2006/07:AU12 Utlåtande om grönboken En modern arbetsrätt för att möta 2000-talets utmaningar

Finansutskottets betänkande

2006/07:FiU23 Riksbankens förvaltning 2006

Civilutskottets betänkanden
2006/07:CU13 Begreppet nettoomsättning i bokföringslagen och årsredovisningslagen
2006/07:CU14 Skadestånd och bodelning
2006/07:CU15 Förenklat utmätningsförfarande
2006/07:CU21 Arvsrättsliga frågor

Socialutskottets betänkande
2006/07:SoU9 Registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn

Näringsutskottets betänkanden
2006/07:NU5 Vissa mineralpolitiska frågor
2006/07:NU6 Vissa näringspolitiska frågor

28 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 mars

2006/07:432 Utredningsförslag om centralisering av rättsväsendet i bland annat Gävleborg

av *Sven Bergström* (c)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:433 Klassmorfar

av *Anneli Särnblad* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:434 Lokalisering av trafikinspektioner

av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:435 Föräldraledighet och lägre a-kassa

av *Jasenko Omanovic* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:436 Förvaltningen av småviltjakten på statens marker i fjällområdet

av *Karin Åström* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:437 Utbyggnad av väg 288

av *Agneta Gille* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:438 Missbruk av dopningspreparat

av *Lars Lilja* (s)
till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

2006/07:439 Fördelningspolitik

av *Mikaela Valtersson* (mp)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2006/07:440 Fördelning av utsläppsrätter

av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

Interpellationerna 2006/07:432–437 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 mars.

Interpellationerna 2006/07:438–440 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

29 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 23 mars

2006/07:912 Försäkringskassans nya normskapande beteckningar

av *Helena Riviére* (m)
till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2006/07:913 Bedömning av utländsk läkarkompetens

av *Peter Jonsson* (s)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:914 Vården av våldtäktsoffer

av *Andreas Norlén* (m)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:915 Kristen frizon i Irak

av *Yilmaz Kerimo* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2006/07:916 Underlättande av flyktingmottagandet

av *Yilmaz Kerimo* (s)
till statsrådet *Tobias Billström* (m)

2006/07:917 Nedläggning av Utansjö Bruk

av *Lena Asplund* (m)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:918 Utförsäljning av Telia Sonera och landets säkerhet

av *Peter Jeppsson* (s)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2006/07:919 Kommunal finansiering av statliga infrastrukturåtgärder

av *Fredrik Olovsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:920 Vattenfalls prioritering av lönsamhet före säkerhet

av *Ulrica Messing* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:921 Dalhalla Opera

av *Anneli Särnblad* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:922 Ungdomssymfonikerna i Gävleborg

av *Hans Backman* (fp)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:923 Fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör

av *Tina Acketoft* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:924 Förbrukade lågenergilampor

av *Christin Hagberg* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:925 Feriearbeten för ungdomar

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:926 Skatt på diesel

av *Christin Hagberg* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:927 Dansares och sångares pensioner

av *Siv Holma* (v)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:928 Medel avsedda för medicinsk forskning

av *Finn Bengtsson* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:929 Evighetsgäldenärer och överskuldsatta

av *Egon Frid* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:930 Migrationsverkets hantering av ingångna avtal

av *Agneta Berliner* (fp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:931 Sverige och irakiska flyktingar i Syrien och Jordanien

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2006/07:932 Gränsöverskridande taxitrafik

av *Hans Stenberg* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 mars.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 mars

2006/07:847 Akademiska Hus AB

av *Krister Hammarbergh* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:888 Gränshandel

av *Maria Öberg* (s)
till statsrådet Sten Tolgfors (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 mars.

31 § Kammaren åtskildes kl. 18.16.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 45 (delvis),

av talmannen därefter till och med 15 § anf. 87 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 130 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Svar på interpellation 2006/07:412 om utförsäljningen av Vin & Sprit.....	3
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	3
Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s).....	4
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
Anf. 4 EVA-LENA JANSSON (s).....	6
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (s).....	7
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	7
5 § Svar på interpellation 2006/07:341 om sjöfylleri	7
Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	7
Anf. 9 THOMAS BODSTRÖM (s)	8
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	8
Anf. 11 THOMAS BODSTRÖM (s)	9
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	10
Anf. 13 THOMAS BODSTRÖM (s)	11
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	11
6 § Svar på interpellation 2006/07:393 om polishögskola till Västra Götaland och Borås.....	12
Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	12
Anf. 16 ELSE-MARIE LINDGREN (kd).....	13
Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	13
Anf. 18 ELSE-MARIE LINDGREN (kd).....	14
Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	15
Anf. 20 ELSE-MARIE LINDGREN (kd).....	15
Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	15
7 § Svar på interpellation 2006/07:402 om åtgärder för yrkesutbildningar inom kriminalvården	16
Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	16
Anf. 23 LENA OLSSON (v).....	17
Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	17
Anf. 25 LENA OLSSON (v).....	19
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	19
Anf. 27 LENA OLSSON (v).....	20
Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21
8 § Svar på interpellation 2006/07:407 om Romstadgan.....	21
Anf. 29 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21
Anf. 30 ALICE ÅSTRÖM (v).....	22
Anf. 31 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	23
Anf. 32 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	24
Anf. 33 ALICE ÅSTRÖM (v).....	25
Anf. 34 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	25

Anf. 35	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	26
Anf. 36	ALICE ÅSTRÖM (v)	27
9 §	Svar på interpellation 2006/07:415 om hyresgästernas inflytande	27
Anf. 37	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	27
Anf. 38	AMEER SACHET (s)	28
Anf. 39	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	29
Anf. 40	AMEER SACHET (s)	30
Anf. 41	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	30
Anf. 42	AMEER SACHET (s)	31
Anf. 43	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	32
10 §	Svar på interpellation 2006/07:400 om den svenska ISAF-styrkan i Afghanistan	32
Anf. 44	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	32
Anf. 45	HANS LINDE (v)	33
Anf. 46	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	34
Anf. 47	HANS LINDE (v)	35
Anf. 48	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	36
Anf. 49	HANS LINDE (v)	37
Anf. 50	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	38
11 §	Svar på interpellation 2006/07:414 om FRA:s avlyssning och Integritetsskyddskommitténs betänkande	38
Anf. 51	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	38
Anf. 52	EVA-LENA JANSSON (s)	39
Anf. 53	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	40
Anf. 54	EVA-LENA JANSSON (s)	41
Anf. 55	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	42
Anf. 56	EVA-LENA JANSSON (s)	43
Anf. 57	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	44
12 §	Svar på interpellation 2006/07:421 om ett miljöledningssystem för hela Försvarsmakten	44
Anf. 58	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	44
Anf. 59	PETER RÅDBERG (mp)	45
Anf. 60	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	46
Anf. 61	PETER RÅDBERG (mp)	47
Anf. 62	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	47
Anf. 63	PETER RÅDBERG (mp)	48
Anf. 64	Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	48
13 §	Svar på interpellation 2006/07:386 om kommunernas förutsättningar att ta emot flyktingar	49
Anf. 65	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	49
Anf. 66	MATS PERTOFT (mp)	50
Anf. 67	IBRAHIM BAYLAN (s)	51
Anf. 68	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	52
Anf. 69	MATS PERTOFT (mp)	53
Anf. 70	IBRAHIM BAYLAN (s)	54

Anf. 71 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	54
Anf. 72 MATS PERTOFT (mp).....	55
Anf. 73 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	56
14 § Svar på interpellation 2006/07:325 om konstnärers ersättning vid utställningsuppdrag	56
Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	56
Anf. 75 ANNE LUDVIGSSON (s).....	57
Anf. 76 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	58
Anf. 77 ANNE LUDVIGSSON (s).....	58
Anf. 78 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	59
Anf. 79 ANNE LUDVIGSSON (s).....	59
Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	60
15 § Svar på interpellationerna 2006/07:327 och 380 om en nationell strategi för läsning	60
Anf. 81 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	60
Anf. 82 CHRISTER NYLANDER (fp)	61
Anf. 83 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	62
Anf. 84 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	63
Anf. 85 CHRISTER NYLANDER (fp)	64
Anf. 86 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	65
Anf. 87 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	65
Anf. 88 CHRISTER NYLANDER (fp)	66
Anf. 89 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	67
Anf. 90 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	67
16 § Svar på interpellation 2006/07:329 om gränsen för kultur- och yttrandefriheten	68
Anf. 91 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	68
Anf. 92 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	68
Anf. 93 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	69
Anf. 94 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	70
Anf. 95 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	70
Anf. 96 NIKOS PAPADOPOULOS (s).....	70
Anf. 97 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	71

17 § Svar på interpellation 2006/07:374 om ett rikt kulturutbud i hela landet.....	71
Anf. 98 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	71
Anf. 99 IBRAHIM BAYLAN (s).....	72
Anf. 100 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	73
Anf. 101 IBRAHIM BAYLAN (s).....	73
Anf. 102 ANNELI SÄRNBLAD (s).....	74
Anf. 103 ANNE LUDVIGSSON (s).....	75
Anf. 104 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	75
Anf. 105 IBRAHIM BAYLAN (s).....	75
Anf. 106 ANNELI SÄRNBLAD (s).....	76
Anf. 107 ANNE LUDVIGSSON (s).....	76
Anf. 108 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	77
18 § Svar på interpellation 2006/07:390 om besparingar på En bok för alla.....	77
Anf. 109 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	77
Anf. 110 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	78
Anf. 111 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	79
Anf. 112 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	79
Anf. 113 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	80
Anf. 114 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	81
Anf. 115 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	81
19 § Svar på interpellation 2006/07:401 om framtiden för Accessprojektet	81
Anf. 116 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	81
Anf. 117 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	82
Anf. 118 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	83
Anf. 119 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	83
Anf. 120 LEIF PAGROTSKY (s).....	84
Anf. 121 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	85
Anf. 122 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	85
Anf. 123 LEIF PAGROTSKY (s).....	86
Anf. 124 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	87
20 § Svar på interpellationerna 2006/07:377 och 403 om försämringar i skolan	87
Anf. 125 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	87

Anf. 126	BOSSE RINGHOLM (s)	88
Anf. 127	SYLVIA LINDGREN (s)	89
Anf. 128	IBRAHIM BAYLAN (s)	90
Anf. 129	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	91
Anf. 130	BOSSE RINGHOLM (s)	92
Anf. 131	SYLVIA LINDGREN (s)	93
Anf. 132	IBRAHIM BAYLAN (s)	94
Anf. 133	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	95
Anf. 134	BOSSE RINGHOLM (s)	96
Anf. 135	SYLVIA LINDGREN (s)	96
Anf. 136	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	97
21 §	Svar på interpellation 2006/07:392 om värdegrundsarbetet i skolan och motverkande av mobbning	97
Anf. 137	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	97
Anf. 138	EVA JOHNSSON (kd)	98
Anf. 139	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	99
Anf. 140	EVA JOHNSSON (kd)	100
Anf. 141	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	101
Anf. 142	EVA JOHNSSON (kd)	101
Anf. 143	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	101
22 §	Svar på interpellation 2006/07:395 om undantag för Waldorfskolorna från de nationella proven i årskurs 3	101
Anf. 144	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	101
Anf. 145	MATS PERTOFT (mp)	102
Anf. 146	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	102
Anf. 147	MATS PERTOFT (mp)	103
Anf. 148	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	103
Anf. 149	MATS PERTOFT (mp)	104
Anf. 150	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	105
23 §	Svar på interpellation 2006/07:404 om elevmedverkan i gymnasieskolans lokala styrelser	105
Anf. 151	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	105
Anf. 152	MATS PERTOFT (mp)	106
Anf. 153	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	107
Anf. 154	MATS PERTOFT (mp)	107
Anf. 155	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	108
Anf. 156	MATS PERTOFT (mp)	108
Anf. 157	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	108
24 §	Svar på interpellation 2006/07:411 om barnomsorg på obekvämt arbetstid	109
Anf. 158	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	109
Anf. 159	HELENA FRISK (s)	109
Anf. 160	NIKOS PAPADOPOULOS (s)	110
Anf. 161	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	111
Anf. 162	HELENA FRISK (s)	112
Anf. 163	NIKOS PAPADOPOULOS (s)	112
Anf. 164	EVA-LENA JANSSON (s)	113

Anf. 165 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	113	Prot. 2006/07:81
Anf. 166 HELENA FRISK (s)	114	26 mars
Anf. 167 EVA-LENA JANSSON (s)	115	<hr/>
Anf. 168 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	115	
25 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	116	
26 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid.....	116	
27 § Bordläggning.....	117	
28 § Anmälan om interpellationer.....	118	
29 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	119	
30 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	121	
31 § Kammaren åtskildes kl. 18.16.....	121	

Tryck: Elanders, Vällingby 2007